

Nasza szkoła

Podręcznik do szkoły podstawowej

Maria Lorek, Monika Zatorska

klasa 2

część 2

Adaptacja dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak, Katarzyna Cichocka-Segiet, Małgorzata Czajkowska-Kisil,
Emilia Danowska-Florczyk, Piotr Mostowski, Paweł Rutkowski, Małgorzata Skuza, Krystyna Ziątek

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA

WSTĘP

Szanowni Państwo,

mamy przyjemność przekazać Państwu materiały zaadaptowane dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W klasie drugiej do każdej pory roku zostały przypisane dwie książki – nauczanie zintegrowane i tom matematyczny. Podział ten odzwierciedlają też nasze poradniki.

Mimo rozbicia treści na osobne książki nasza adaptacja zachowała swoją strukturę. Książka, którą trzymają Państwo w rękach, ma służyć jako przewodnik i ułatwić korzystanie z zestawu materiałów. Sam zestaw składa się z następujących elementów:

- » tomu zaadaptowanego. W porównaniu z wersją podstawową zostały zmodyfikowane treści poleceń. Większość ilustracji również zmieniono pod kątem zwiększenia ich czytelności;
- » materiałów w polskim języku migowym (PJM). Na dołączonej płytce znajduje się multimedialna wersja adaptacji. Filmy z tłumaczeniami zawierają wszystkie treści podręcznikowe, ponadto opisy wybranych ilustracji, bajki, opowiadania oraz treści nawiązujące do codziennych sytuacji w życiu głuchego dziecka;
- » zeszytu piktogramowego, w którym zostały umieszczone tabele z piktogramami PCS (*Picture Communication Symbols*) do poszczególnych lekcji z elementarza. W klasie drugiej dodaliśmy też wybrane polecenia zapisane znakami PCS. Mamy nadzieję, że dzięki temu korzystanie z adaptacji będzie jeszcze łatwiejsze – wszystkie symbole (zarówno użyte w tablicach tematycznych, jak i poleceniach) znajdują się w jednym miejscu;
- » niniejszego poradnika dla nauczyciela, w którym zawarto wskazówki metodyczne do wszystkich lekcji, skrócone wersje czytanek oraz dokładny opis wprowadzonych zmian.

W tym miejscu bardzo serdecznie chcielibyśmy podziękować firmie DynaVox Mayer-Johnson za udzielenie nam licencji na wykorzystanie znaków z systemu PCS.

Najważniejszą zasadą przy tworzeniu poradnika dla nauczyciela było nastawienie na jego zastosowanie w codziennej pracy w klasie. Nacisk położyliśmy więc na uwagi praktyczne i ćwiczenia, którymi można wzbogacić lekcje. Oprócz tego wprowadziliśmy podział na poszczególne moduły, aby jeszcze szybciej

i wygodniej mogli Państwo odnajdować najistotniejsze informacje. Nowy układ przedstawia się następująco:

- » zaadaptowane strony – dzięki nim nie muszą mieć Państwo przed sobą dodatkowo drugiej książki, wszystkie materiały do lekcji można przejrzeć w jednym miejscu;
- » teksty poleceń przed adaptacją – umożliwiają łatwe sprawdzenie oryginalnej formy pytań i wprowadzonych zmian;
- » adaptacje graficzne – wyszczególniono najważniejsze zmiany w ilustracjach w porównaniu z tomem oryginalnym;
- » Na co szczególnie zwrócić uwagę? – w postaci listy zaznaczono zagadnienia z danej lekcji, które wymagają szczególnej uwagi w pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; są to punkty, które być może będą wymagały dodatkowych wyjaśnień i ćwiczeń;
- » przykładowe ćwiczenia dodatkowe – lista aktywności rozszerzających ćwiczenia z oryginalnego podręcznika; to propozycje, które ściśle odpowiadają zidentyfikowanym trudnościom, stanowią dodatkową inspirację do zajęć;
- » piktogramy – zamieszczony spis symboli z tablicy znakowej oraz wypisane polecenia zadane za pomocą piktogramów mają ułatwić planowanie lekcji i wzbogacanie zasobu leksykalnego ucznia. Ponadto wprowadziliśmy uwagi na temat budowy niektórych znaków-złożeń oraz garść porad praktycznych o tym, jak najefektywniej korzystać z komunikacji symbolami PCS.

Życząc owocnej pracy, zapraszamy do korzystania z naszych porad i sugestii

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Małgorzata Czajkowska-Kisil
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

PRACA Z UCZNIEM ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Program nauczania zintegrowanego klasy drugiej obejmuje przede wszystkim rozwijanie kompetencji językowych uczniów, doskonalenie czytania ze zrozumieniem, pisanie ręczne i pogłębianie podstawowych wiadomości o najbliższym otoczeniu. Dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a zwłaszcza dla dzieci ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi wymagane umiejętności są bardzo trudne. Należy liczyć się z tym, że opanowanie ich zajmie tym uczniom więcej czasu niż rówieśnikom, a niektórym na etapie edukacji wczesnoszkolnej nie uda się osiągnąć np. biegłości czytania (z tego powodu uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mają prawo do skorzystania z wydłużenia etapu edukacyjnego o jeden rok). Umiejętność czytania należy stale rozwijać, dostosowując wymagania do możliwości ucznia – możemy oczekiwać przeczytania jedynie krótkiego tekstu, sprawdzać rozumienie tekstu przez polecenie uzupełnienia zdania jedną z kilku etykietek, akceptować wysłuchanie dłuższych tekstów zamiast ich przeczytania. Warto podkreślić, że stale docenianie wysiłków dzieci i chwalenie osiągnięć.

Zapoznanie uczniów z tekstem powinno przebiegać według jednego wzoru (wersja tekstu z podręcznika). Wersja adaptowana może być jednak bardzo przydatna dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako forma przygotowania do tematu realizowanego na lekcji, podstawa ćwiczeń w czytaniu i sprawdzania rozumienia treści. W czasie pracy z dłuższymi tekstami warto rozważyć możliwość podzielenia tematu na kilka jednostek lekcyjnych. Czasami można ograniczyć ćwiczenia tylko do wysłuchania tekstu przez dziecko i udzielenia przez nie odpowiedzi na pytania. Niekiedy trzeba rozwiązać dylemat przydatności omawianych treści. Być może należy je ograniczyć i ewentualnie dokonać wyboru. Tematy, które mogą być niedostępne dla dzieci, warto realizować w formie pracy w terenie, np. wycieczki. Pomocne będzie również korzystanie z poleceń i wyjaśnień piktogramowych zamieszczonych w *Zeszytach piktogramów* oraz zachęcanie dziecka do samodzielnego ich odczytywania.

W klasie pierwszej uczniowie korzystający z alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się zetknęli się z ponad tysiącem symboli PCS, które stanowią potencjalnie zasób ich słownictwa niewerbalnego. Jest jednak oczywiste, że wielu z nich, zwłaszcza rzadziej używanych, dziecko może nie pamiętać. Konieczne jest upewnianie się, czy uczeń ma czynną znajomość potrzebnych symboli – w razie wątpliwości trzeba mu je przypomnieć i wprowadzić ponownie. Podobnie takie umiejętności językowe, jak np. zadawanie pytań lub używanie zwrotów grzecznościowych, wymagają kształtowania przez nauczyciela i stałej dostępności potrzebnych symboli (np. piktogramy ze zwrotami grzecznościowymi mogą być naklejone na blacie stolika ucznia niemówiącego i wskazywane przez dziecko w odpowiednich sytuacjach; zestaw pytań w postaci symboli może wisieć na ścianie obok ucznia tak, by skierowanie jego wzroku w tę stronę sygnalizowało nauczycielowi chęć zadania pytania). Konieczna jest współpraca nauczyciela z terapeutą mowy i języka danego ucznia oraz stały kontakt z rodziną dziecka.

Opanowanie umiejętności pisania przez ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi może być trudne z wielu powodów. Należą do nich między innymi względy „techniczne” – niemożność pisania ręcznego z powodu niepełnosprawności ruchowej, poważnych zaburzeń koordynacji wzrokowo-ruchowej lub zaburzeń planowania ruchu. W diagnozowaniu trudności pomocna

będzie konsultacja z rehabilitantem dziecka. Zdarza się, że ustabilizowanie drugiej, „niepiszącej” ręki dziecka przez zamontowanie na blacie odpowiedniego uchwytu lub zastosowanie podkładki antypoślizgowej pod zeszyt umożliwi pisanie ręczne, choćby w ograniczonym zakresie. Warto dążyć do nauczenia dziecka ręcznego podpisywania się, tak istotnego w dorosłym życiu. Doskonalenie pisania ręcznego przez niezmiernie trudne i żmudne dla ucznia z ruchową niepełnosprawnością ćwiczenia nie jest jednak dobrym pomysłem, zwłaszcza jeśli dziecko może łatwiej opanować umiejętność pisania na komputerze czy tablecie. Istnieje wiele urządzeń peryferyjnych i dostosowań ułatwiających dostęp do komputera i pisanie osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową (p. bibliografia).

Inną przyczyną trudności w opanowaniu pisania są zaburzenia percepcyjne (przetwarzanie w ośrodkowym układzie nerwowym), spowodowane problemami neurologicznymi. Uczeń może nie być w stanie wyodrębnić głosek w słowie, liter w wyrazie, zapamiętać kształtu liter, dokonać syntezy itp. W planowaniu pracy nad tymi problemami pomocna będzie konsultacja z terapeutą pedagogicznym. Zawsze konieczne jest dostosowanie wymagań do indywidualnych możliwości i umiejętności dziecka – przykładowo osoba, która dokonuje analizy „pomyślanych” słów, może sprawnie porozumiewać się, wskazując je na tablicy literowej, chociaż nie jest w stanie czytać (jej mózg nie dokonuje syntezy).

Pokrewną trudnością, spotykaną zwłaszcza w pracy z uczniami z mózgowym porażeniem, są problemy z orientacją na płaszczyźnie i orientacją przestrzenną (por. uwagi do lekcji o stronach świata i o położeniu, także w poradniku matematycznym).

Podręcznik nauczania zintegrowanego do klasy drugiej zawiera wiele pojęć i treści dotyczących relacji w rodzinie, w grupie rówieśniczej, w sąsiedztwie – wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi może mieć trudności w ich rozumieniu i przyswojeniu. Przykładowo uczniowie z zespołem Aspergera nie potrafią się postawić w sytuacji innej osoby, nie akceptują zmian, stwierdzeń, że nie wszystko układa się zgodnie z oczekiwaniami. Szczególny niepokój związany z omawianiem trudnych tematów (np. dotyczących przemijania, chorób) mogą odczuwać dzieci świadome swojej niepełnosprawności, jednocześnie poruszanie takich kwestii w sposób taktowny przez nauczyciela może pomóc im i ich kolegom w rozumieniu i akceptowaniu istniejącej sytuacji.

Do ważnych zagadnień wprowadzonych w podręczniku do klasy drugiej należą także tematy wymagające rozumienia przenośni, porównań, przysłów, frazeologizmów i żartów. Mogą być one nie tyle trudne, ile nawet niedostępne dla osób ze złożonymi problemami komunikacji, uczniów niesłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną stopnia lekkiego, z zaburzeniami ze spektrum autyzmu – rolą nauczyciela jest przybliżenie znaczenia różnych połączeń, wyjaśnienie komizmu i ochrona ucznia przed ewentualną negatywną oceną kolegów.

PRACA Z UCZNIEM NIESŁYSZĄCYM I SŁABOSŁYSZĄCYM

W związku z ograniczonym dostępem do bodźców akustycznych nabywanie języka polskiego przez dziecko niesłyszące odbywa się wolniej niż w przypadku jego słyszących rówieśników. Proces ten można porównać do nauki języka polskiego przez obcokrajowców. Jeszcze bardziej złożona sytuacja dotyczy dzieci z głębokim niedosłuchem, przy którym nauka języka następuje tylko w sposób celowy. Bardzo ważne jest doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem z wykorzystaniem materiału języko-

wego umieszczonego na płycie, którą dołączamy do podręcznika. Płyta zawiera tłumaczenia tekstów i poleceń na język migowy. Zachęca to dzieci do samodzielnego odczytywania tekstów. Dzięki temu częściej też podejmują próby ich opowiadania. Tłumaczone polecenia umożliwiają dziecku samodzielne ich wykonywanie, nawet wtedy, gdy nie rozumie zapisanego komunikatu. Płyta jest także doskonałym słownikiem języka migowego, umożliwiającym zapamiętanie znaków i zapis wyrazów.

W klasie pierwszej dzieci zapoznały się z wieloma znakami języka migowego, uczyły się budować zdania i odczytywać migane komunikaty. Przed podjęciem pracy w klasie drugiej warto sprawdzić, ile znaków dzieci pamiętają i jak rozumieją komunikaty w języku migowym.

Na tym etapie edukacji musimy zwrócić uwagę na poznawanie konstrukcji składniowych i morfologicznych języka polskiego. Najskuteczniejszym sposobem rozwijania polszczyzny jest jak najczęstszy kontakt ucznia z językiem pisanym. Ta metoda pozwala między innymi na pokonanie największej trudności dziecka niesłyszącego, czyli opanowanie polskiej fleksji. Czytanie łatwych tekstów sprzyja szybkiemu rozwojowi kompetencji gramatycznych i korekcie błędów. Jednocześnie jest to bardzo bezpieczna i w pełni dostępna forma kontaktu z językiem. Uczniów należy też zachęcać do samodzielnego analizowania tekstów i samodzielnej ich interpretacji. Jednym z ćwiczeń sprawdzających rozumienie tekstu jest rysowanie ilustracji lub historyjek obrazkowych. Ponadto wzorem lekcji języka obcego wskazane jest wykonywanie zróżnicowanych ćwiczeń słownikowych, łącznie z odpytywaniem ze znajomości nowych słówek.

Podczas pracy w klasie drugiej większą uwagę należy zwracać na ćwiczenie umiejętności pisania z pamięci. Jest to zadanie dla dzieci szczególnie trudne, ponieważ obraz graficzny słowa różni się od znaku migowego. Samodzielne pisanie zwykle wiąże się z popełnianiem licznych błędów i koniecznością podejmowania wielu

kolejnych prób, co w sytuacji powolnego osiągnięcia sukcesu bywa demotywujące. Naukę samodzielnego pisania rozpoczynamy od najprostszych ćwiczeń, np. wskazywania miganych wyrazów w tekście, uzupełniania zdań z lukami, układania zdań według wzoru, formułowania odpowiedzi na pytania. Wszystkie te ćwiczenia prowadzimy z wykorzystaniem tekstu wcześniej opracowanego i przedstawionego dzieciom. Niezbędne wydają się też dyktanda ze słówek. Dzieci z wadą słuchu zwykle nie popełniają błędów ortograficznych, natomiast często mylą wyrazy o podobnym obrazie graficznym. W czasie dyktanda nauczyciel miga znak lub pokazuje obrazek, a uczniowie zapisują odpowiedni wyraz.

Dziecko z wadą słuchu łatwiej zapamiętuje wyrazy często powtarzane, dlatego ważne jest wykonywanie ćwiczeń utrwalających poznane słownictwo i wracanie do opracowanych wcześniej tematów. Znaczna część ćwiczeń proponowanych uczniom z wadą słuchu znajdzie swoje zastosowanie w pracy z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną. Wynika to ze wspólnych problemów z zapamiętywaniem znaczenia wyrazów, ich pisowni itp. Przykładowo, mimo zaangażowania nauczyciela i stosowania wielu metod pracy, przybliżających przenośnie, porównania, przysłowia czy żarty, część treści pozostanie niezrozumiała na tym etapie edukacyjnym również dla uczniów z wadą słuchu.

Język migowy, który jest sposobem komunikacji wielu dzieci z wadą słuchu, nie stanowi przeszkody w nabywaniu języka polskiego w mowie i piśmie. Poziom znajomości języka migowego ma wpływ na poznawanie języka polskiego. Dzieci posługujące się w domu językiem migowym łatwiej i szybciej uczą się języka polskiego, ponieważ mają podobną wiedzę o świecie jak ich słyszący rówieśnicy. Dzięki językowi migowemu doskonalili się świadomość własnego ciała i wyobraźnia przestrzenna. Język migowy rozwija też pamięć i zdolność koncentracji, a tym samym prowadzi do łatwiejszego opanowania umiejętności czytania, pisania, liczenia.

LITERATURA

- Andrykowska A., Bernacik-Rakocz M. (2012). *Pomoce elektroniczne w komunikacji uczniów niemówiących z wieloraką niepełnosprawnością – studium przypadku Mikołaja i Andrzeja*. (w) Wolska D., Mikruta A. (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Bartnicka B. (1998). *Uczymy się polskiego: podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców*. Wiedza Powszechna, Warszawa.
- Bednarska A., Dobrowolska M. (2005). *Lekcje dwujęzyczne w szkołach dla dzieci głuchych*. Nauczyciel w Świecie Cisy 7.
- Bednarska B., Liwo H., Wasila K. (2012). *Kiedy świat staje się przygodą. Poradnik dla rodziców dzieci z wadą słuchu w wieku przedszkolnym*. Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu PZG w Gdańsku, Gdańsk.
- Biuletyny Stowarzyszenia „Mówić bez Słów”, m.in. artykuły Kret M., Pilch A., Słobodzian A., Stępniewicz I., Smyczek A., Szczawiński P., subskrypcja na stronie internetowej Stowarzyszenia „Mówić bez Słów”: www.aac.org.pl.
- Błęszyński J. J. (red.) (2006, 2008). *Alternatywne i wspomagające metody komunikacji*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- Bogucka J., Grycman M., Kaniecka K. (2001). *Porozmawiajmy. Poradnik dla nauczyciela*. Oficyna Wydawnicza Excalibur, Bydgoszcz.
- Bouvet D. (1996). *Mowa dziecka. Wychowanie dwujęzyczne dziecka niesłyszącego*. WSiP, Warszawa.
- Brearley G. (1999). *Psychoterapia dzieci niepełnosprawnych ruchowo*. WSiP, Warszawa.
- Bryndał M. (1998). *Koncepcje bilingwalnego wychowania dzieci niesłyszących*. Audiofonologia XII.
- Buryn U. i in. (2005). *Uczeń z wadą słuchu chce zrozumieć świat. Poradnik dla nauczycieli ogólnodostępnych szkół ponadpodstawowych*. MENiS, Warszawa.
- Chodkiewicz I., Loebel W. (1993). *Zastosowanie systemu Ch. Blissa w procesie porozumiewania się dziecka z porażeniem mózgowym*. (w) *Opuscula Logopedica in honorem Leonis Kaczmarek*. UMCS, Lublin.
- Daniels M. (2001). *Dancing with words: signing for hearing children's literacy*. Bergin & Garvey, Westport.
- Dońska-Olszko M., Lechowicz A. (1998). *Dostosowanie komputera do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnego dziecka*. (w) Łaszczuk J. (red.). *Komputer w kształceniu specjalnym. Wybrane zagadnienia*. Wyd. 1. WSiP, Warszawa.
- Dońska-Olszko M., Lechowicz A. (1998). *Komputerowe wspomaganie nauczania dzieci z ciężkim uszkodzeniem narządu ruchu*. (w) Mazanek E. (red.). *Dziecko niepełnosprawne ruchowo. Wychowanie i nauczanie*. WSiP, Warszawa.
- Galewski G. (2010). *40 lat pracy z młodzieżą w OSWG przyczynkiem do rozważań na temat stanu edukacji głuchych i słabosłyszących w Polsce*. Biuletyn konferencyjny. OSWG, Warszawa.
- Gruszczuk-Kolczyńska E., Zielińska E., Kupisiewicz M. (1999). *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli dzieci z wadą słuchu*. WSiP, Warszawa.
- Grycman M., Kaniecka K. (1993). *O wczesną stymulację umiejętności komunikacyjnych dzieci niepełnosprawnych*. (w) *Scholasticus Miesięcznik Popularnonaukowy 2*, Wyd. Popularnonaukowe Linea, Wrocław – Lublin.
- Grycman M., Kaniecka K. (1999). *Porozmawiajmy*. Oficyna Wydawnicza Excalibur, Bydgoszcz.
- Grycman M., Kaniewska K., Szczawiński P. (2001). *PCS. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”*, Warszawa.
- Grycman M. (2002). *Czym są wspomagające sposoby porozumiewania się – AAC*. Integracja 1.
- Grycman M., Smyczek A. (red.) (2004). *Wiem czego chcę! Z praktyki polskich użytkowników i terapeutów AAC*. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Kraków.
- Grycman M. (2009). *Sprawdź, jak się porozumiewam: ocena efektywności porozumiewania się dzieci niemówiących wraz z propozycjami strategii terapeutycznych*. Stowarzyszenie Rehabilitacyjne Centrum Rozwoju Porozumiewania, Kwidzyn.
- Grycman M. (2011). *Ciągi czynności, gry i zabawy: program wspomagania kompetencji komunikacyjnej dzieci z ciężkimi zaburzeniami porozumiewania się: 48 zestawów ćwiczeń opracowanych w oparciu o aktywny model pracy z dzieckiem: poziom 0, 1, 2, 3*. Stowarzyszenie Rehabilitacyjne Centrum Rozwoju Porozumiewania, Kwidzyn.
- Grzesiak I. (red.) (2007). *Język migowy we współczesnym szkolnictwie na świecie i w Polsce*. Wydawnictwo Stanisław Sumowski, Malbork.
- Hajnicz W., Konieczna A. (2013). *Diagnozowanie kompetencji dzieci w procesie edukacyjnym*. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa.
- Hejna E., Niklewska-Piotrowska E. (2012). *Wykorzystanie narzędzi: „Sprawdź jak się porozumiewam” oraz „Program wspomagania kompetencji komunikacyjnej dzieci z ciężkimi zaburzeniami porozumiewania się” dr M. Grycman do konstruowania programów terapeutycznych dla dzieci niemówiących w praktyce terapeutycznej psychologa i logopedy*. (w) Wolska D., Mikruta A. (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Hollak J., Jagodziński T. (1879). *Słownik mimiczny dla głuchych i osób z nimi styczność mających*. Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych, Warszawa.
- Jauer-Niwoworska O., Kwasiborska J. (2012). *Refleksje na temat AAC z punktu widzenia wykładowcy i praktyka logopedy*. (w) Wolska D., Mikruta A. (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Jurkiewicz P., Rola B. (2010). *Model pracy z uczniem upośledzonym umysłowo w stopniu lekkim*. (w) *Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Materiały szkoleniowe, część II*. MEN, Warszawa.
- Jurojć H., Paczyńska B., Zielińska D. (2006). *Dla chcącego nic trudnego. Książka dla niesłyszących do rewalidacji w szkołach ponadpodstawowych*. Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą”, Warszawa.
- Kaczmarek B. B. (2003). *Makaton – alternatywny i wzmocniony sposób porozumiewania się*. Rewalidacja. Czasopismo dla nauczycieli i terapeutów 1 (13). CPPP, Warszawa.
- Kaczmarek B. B. (2004). *Metoda Makaton we wspomaganiu porozumiewania się dzieci z zaburzeniami mowy i języka*. (w) Dykik W., Twardowski A. (red.). *Wspomaganie rozwoju i rehabilitacja dzieci z genetycznie uwarunkowanymi zespołami zaburzeń*. PTP, Poznań.
- Kaczmarek B. B. (2004). *Przełamywanie barier językowych przez osoby z zespołem Downa*. Stowarzyszenie Bardziej Kochani, Warszawa.

- Kaczmarek B. B. (2007). *Choroby uwarunkowane genetycznie a wspomagające i alternatywne sposoby porozumiewania się*. (w) Cytowska B., Winczura B. (red.). *Dziecko chore. Zagadnienia biopsychiczne i pedagogiczne*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- Kaczmarek B. B. (red.) (2009). *Wspomaganie rozwoju dzieci z Zespołem Downa – teoria i praktyka*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- Kaczmarek B. B. (2009). *Nie jak, ale dlaczego? O własnym języku dzieci z autyzmem*. (w) Winczura B. (red.). *Autyzm na granicy zrozumienia*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- Kaczmarek B. B. (2009). *Znaczenie wspomagających i alternatywnych metod komunikacji dla teorii i praktyki rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną*. (w) Żółkowska T., Konopska L. (red.). *W kręgu niepełnosprawności – teoretyczne i praktyczne aspekty poszukiwań w pedagogice specjalnej*. US, Wyd. Print Group, Szczecin.
- Kaczmarek B. B. (2011). *Program porozumiewania się Makaton w edukacji i terapii*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- Kaniecka K. (2012). *Wspieranie rodziców we wczesnym wspomaganianiu rozwoju umiejętności komunikacyjnych ich dziecka*. (w) Wolska D., Mikruta A., (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Kobosko J. (2008). *Relacja matka – dziecko a zaburzenia rozwoju językowego. Studia nad młodzieżą głuchą ze słyszących rodzin*. (w) Zalewska M. (red.). *Zaburzenia rozwoju dziecka z perspektywy relacji*. Wydawnictwo Emu, Warszawa.
- Kobosko J. (2008). *Tożsamość macierzyńska matki a głuchota dziecka. Studia nad matkami słyszącymi młodzieży głuchej*. *Studia psychologiczne* 46(4).
- Konieczna A. (red.) (2010). *Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych dziecka: praca zbiorowa*. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa.
- Kowal J. (2008). *Głusi i ich języki obce a motywacja do nauki*. (w) Michońska-Stadnik A., Wąsik Z. (red.). *Nowe spojrzenia na motywację w dydaktyce języków obcych*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu, Wrocław.
- Kowal J. (2011). *Głusi jako uczący się języka polskiego jako obcego – „Milczący cudzoziemcy” – wyzwanie współczesnej glottodydaktyki?* (w) Pluskota K., Tarczyńska K. (red.). *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego, t. 2*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.
- Kupisiewicz M. (1996). *Intelektualna dojrzałość do uczenia się matematyki dzieci z wadą słuchu. Metody diagnozy: wersja werbalna i wersja w systemie językowo-migowym*. WSiP, Warszawa.
- Lane H. (1996). *Maska dobroczynności. Deprecjacja społeczności głuchych*. WSiP, Warszawa.
- Lechowicz A. (1993). *O metodzie komunikacji symbolami Bliss*. *Wspólna Troska* 2–3.
- Lechowicz A. (1989). *System Bliss w Polsce*. Przyjaciel Dziecka 5.
- Lechowicz A. (1997). *Użytkownicy systemu komunikacji Blissa twarzą w twarz ze światem*. Przyjaciel Dziecka 1–3.
- Lechowicz A. (1999). *10 lat pracy systemem symboli Bliss i innymi metodami niewerbalnej komunikacji w Polsce*. Szkoła Specjalna 2.
- Lechowicz A. (2005). *Komputerowe wspomaganie procesu komunikacji niewerbalnej dzieci z wieloraką niepełnosprawnością*. WSiP, Warszawa.
- Loebl W., Szwiec J., Szczawiński P. A. (red.) (2001). *Wspomagające sposoby porozumiewania się: III Regionalna Konferencja Krajo-ów Europy Środkowej i Wschodniej: wykłady i warsztaty*. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Warszawa.
- Loebl W. (1996). *Uwagi o możliwościach poszerzania komunikacji interpersonalnej osób z ograniczonym systemem porozumiewania się*. (w) Loebl W. (red.). *Dylematy pedagogiczne w rewalidacji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Wydawnictwo UG, Gdańsk.
- Loebl W. (2000). *O potrzebie wprowadzania przedmiotu nauczania: komunikacja alternatywna i wspomagająca do programów kształcenia pedagogów specjalnych*. (w) Luczyński E. (red.). *Kształcenie logopedyczne. Cele i formy*. Wydawnictwo UG, Gdańsk.
- Loebl W. (2002). *Kategorie użytkowników wspomagającej i alternatywnej komunikacji*. Szkoła Specjalna 5.
- Loska M. (1998). *Niewerbalne metody porozumiewania się*. (w) Mazanek E. (red.). *Dziecko niepełnosprawne ruchowo. Wychowanie i nauczanie*. WSiP, Warszawa.
- Markiewicz K. (2004). *Możliwości komunikacyjne dzieci autystycznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Metera H., Suurna A. (1988). *Ilustrowany słownik języka polskiego dla dzieci*. WSiP, Warszawa.
- Miera-Ząbecka A. (2012). *Rezultaty modyfikacji osobistej pomocy do porozumiewania się w komunikacji niemówiącego chłopca w wieku wczesnoszkolnym – studium przypadku*. (w) Wolska D., Mikruta A. (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Mierzejewska H., Przybysz-Piwkowska M. (red.) (1997). *Mózgowe porażenie dziecięce. Problemy mowy*. Wydawnictwo DIG, Warszawa.
- Mierzejewska H., Przybysz-Piwkowska M. (red.) (1997). *Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające*. Wydawnictwo DIG, Warszawa.
- Mieszkowicz M. (1997). *Metody komunikacji pozawerbalnej*. Tu Jesteśmy 9.
- Müller R. J. (1997). *Słyszę, ale nie wszystko*. WSiP, Warszawa.
- Perier O. (1992). *Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu*. WSiP, Warszawa.
- Pilch A., Zastosowanie technologii wspomagającej w edukacji uczniów i studentów z niepełnosprawnością ruchową oraz z poważnymi problemami w porozumiewaniu się. Dostępne na: www.abcd.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=387:zastosowanie-technologii-wspomagajcej-w-edukacji-uczniow-i-studentow-z-niepenosprawności-ruchow-oraz-z-powaznymi-problemami-w-porozumiewaniu-si&catid=5:inne&Itemid=17.
- Pilch A., Przebinda E. (red.) (2005). *Gestem, obrazem, słowem*. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Kraków.
- Piszczek M. (red.) (1997). *Metody komunikacji alternatywnej w pracy z osobami niepełnosprawnymi*. CMPPP MEN, Warszawa.
- Prillwitz S. (1996). *Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących*. WSiP, Warszawa.
- Rola B. (2009). *Kształcenie specjalne w edukacji ogólnodostępnej – perspektywa metodyczna*. (w) Marcinkowska B., Wołowicz A. (red.). *Edukacja włączająca. Podręcznik dla nauczycieli*, FPLN, Warszawa.
- Rola B. (2011). *Kompetencje społeczne a bezradność szkolna gimnazjalistów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim*. Niepublikowana rozprawa doktorska, Wydział Nauk Pedagogicznych, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa.

- Rutkowski P., Czajkowska-Kisil M. (2010). *O kategorii zaimka osobowego w Polskim Języku Migowym (PJM)*. LingVaria 1(9).
- Rutkowski P., Łozińska S. (red.) (2013). *Lingwistyka przestrzeni i ruchu. Komunikacja migowa a metody korpusowe*. Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Rzeźnicka J. (1996). *Wczesne kształtowanie umiejętności komunikacyjnych w procesie wspomagania rozwoju dziecka*. (w) Loebel W. (red.). *Dylematy pedagogiczne w rewalidacji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Rzeźnicka-Krupa J. (2002). *Manualne i graficzne systemy wspomagającej komunikacji i możliwości ich stosowania przez osoby niepełnosprawne intelektualnie*. Szkoła Specjalna 2.
- Sacks O. (1998). *Zobaczyć głos. Podróż do świata ciszy*, Zysk i S-ka, Poznań.
- Sak M. (red.) (2014). *Deaf Studies w Polsce, t. I*. PZG, Łódź.
- Smyczek A. (2006). *Wspomaganie rozwoju komunikacji i języka dzieci niepełnosprawnych, dzieci od 1-go do 6-go roku życia*. (w) Król M., Taczała J., Kryszczyńska J. (red.). *Co? Jak? Kiedy? I dlaczego? Możliwości diagnostyki i terapii dzieci z wczesnym uszkodzeniem mózgu w wieku od 1 do 6-go roku życia i wsparcia ich rodzin*. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem”, Zamość.
- Smyczek A., Bolon B., Bombińska-Domżał A., Guzik J. (2006). *Twoje znaki, moje słowa i zabawa już gotowa! Program edukacyjny dla rodzin dzieci niemówiących, używających komunikacji wspomagającej (AAC)*. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Kraków.
- Smyczek A. (2012). *Technika planu dnia a różne cele edukacyjno-terapeutyczne w grupie przedszkolnej dla dzieci z poważnymi zaburzeniami w porozumiewaniu się*. (w) Wolska D., Mikruta A. (red.). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Szczawiński P. (1999). *Wykorzystanie komputera w edukacji i terapii dzieci z wieloraką niepełnosprawnością*. (w) Pilecki J., Olszewski S. (red.). *Wspomaganie rozwoju osób niepełnosprawnych*, Wydawnictwo Akademii Pedagogicznej, Kraków.
- Szczepankowski B. (1999). *Niesłyszący – Głusi – Głuchoniemi. Wyrównywanie szans*. WSiP, Warszawa.
- Szeląg E. (1996). *Różnice indywidualne a mózgowo-mechanizmy mowy. Przegląd badań własnych*. Logopedia 23.
- Świdziński M. (1998). *Bardzo wstępne uwagi o opisie gramatycznym Polskiego Języka Migowego. Część I*. Audiofonologia XII.
- Świdziński M. (2005). *Języki migowe*. (w) Gałkowski T., Szeląg E., Jastrzębowska G. (red.). *Podstawy neurologopedii*. Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Świdziński M., Czajkowska-Kisil M. (1998). *Czy głuchoniemy jest naprawdę niemy?* Kosmos 47-3.
- Świdziński M., Gałkowski T. (red.) (2003). *Studia nad kompetencją językową i komunikacją niesłyszących*. Uniwersytet Warszawski: Wydział Polonistyki, Wydział Psychologii, Polski Komitet Audiofonologii, Instytut Głuchoniemych im. ks. Jakuba Falkowskiego, Warszawa.
- Tomaszewski P. (1998). *Więzi emocjonalne dzieci głuchych z rodzicami słyszącymi i niesłyszącymi*. Forum Psychologiczne 3.
- Tomaszewski P. (2000). *Rozwój językowy dziecka głuchego: wnioski dla edukacji szkolnej*. Audiofonologia XVI.
- Tomaszewski P. (2004). *Polski Język Migowy – mity i fakty*. Poradnik Językowy 6.
- Tomaszewski P. i in. (2010). *Nauczmy się rozumieć nawzajem. Poradnik dla słyszących o niedosłyszących i głuchych*. PZG, Warszawa.
- Twardowska E. (red.) (2008). *Stan badań nad Polskim Językiem Migowym*. PZG, Łódź.
- Twardowska E., Kowalska M. (red.) (2011). *Edukacja niesłyszących*. PZG, Łódź.
- von Tetzchner S., Martinsen H. (2002). *Wprowadzenie do wspomagających i alternatywnych sposobów porozumiewania się*. Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Warszawa.
- Wacław W., Aldenrud U., Ilstedt S. (2000). *Dzieci z autyzmem i zespołem Aspergera: praktyczne doświadczenia z codziennej pracy*. Śląsk, Katowice.
- Warrick A. (1999). *Porozumiewanie się bez słów*, Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Wspomagających Sposobów Porozumiewania się „Mówić bez Słów”, Warszawa.
- Woźnicka E. (red.) (2007). *Tożsamość społeczno-kulturowa Głuchych*. PZG, Łódź.
- Ziątek K., Jaszczuk J. (2004). *Dziecko niepełnosprawne ruchowo na drodze do niezależności*. Stowarzyszenie „Spokojne Jutro”, Warszawa.

Natalia Usenko
Wiersz rodzinny

Jest na świecie mnóstwo dzieci,
każde inną ma rodzinę.
Niekoniecznie jak w reklamie:
mama, tata, córka, synek.
Bo to nie jest prawda przecież!
Ktoś mieć może dużo dzieci.
Jedno...
Albo córki dwie.
Każdy małuch o tym wie!
Czasem mama albo tata
mieszka hen na końcu świata...
A ktoś tylko babcię ma.
A ktoś braci trzech i psa!
I nieważne, czy rodzina
będzie duża, czy też mała.
Ważne, żebyś ty ją kochał!
I by ona cię kochała!

Stanisław Wyspiański
Portret
Salomei Hankiewiczowej
z córką

Adrian Głębocki
Autoportret artysty z dziećmi

Franciszek Ejsmond
A.B.C. – pierwsze czytanie

Włodzimierz Przerwa-Tetmajer
Dorobek (Rodzina artysty)

Portret rodziny szlacheckiej
autor nieznanym

1. Co wiesz o rodzinach opisanych w „Wierszu rodzinnym”?
2. Co to jest rodzina? Co w rodzinie jest najważniejsze?
3. Wybierz jeden z obrazów pokazanych na ilustracji. Jaki ma tytuł? Kto go namalował? Kto jest na obrazie?
4. Narysuj swoją rodzinę lub swój portret.

4 WIERSZ RODZINNY

Strona: 5

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Jakie rodziny zostały opisane w „Wierszu rodzinnym”?
2. Co to jest rodzina? Dlaczego ludzie zakładają rodziny? Co w rodzinie jest najważniejsze?
3. Wybierzcie jeden z obrazów pokazanych na ilustracji. Opiszcie go.
4. Namalujcie autoportret lub portret dowolnej osoby z waszej rodziny.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » relacje rodzinne (kim jestem? – pojęcia *dziecko/syn/córka* w odniesieniu do siebie oraz do innych członków rodziny; mama jako moja mama, ale córka mojej babci itp.)
- » trudne do zrozumienia pojęcie *rodzeństwo*

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rysowanie swojej rodziny, podpisywanie osób
- » zapisywanie nazw poszczególnych członków rodziny
- » układanie z gotowych obrazków różnych rodzin
- » dobieranie cech do członków rodziny spośród podanych przymiotników lub wyrazów dopisanych przez ucznia
- » opowiadanie o tym, co każda osoba z rodziny robi w domu
- » zapisywanie obowiązków każdego z członków rodziny (w tabeli lub w postaci podpisów do obrazków)
- » wskazanie autorów wiersza i obrazów
- » pisanie tytułów wiersza i obrazów
- » uzupełnianie zdań typu: *wiersze pisze....., obrazy maluje.....*
- » zapisywanie zdań z imionami członków najbliższej rodziny, np. *Moja mama ma na imię.....*
- » przepisanie do zeszytu ostatniej zwrotki wiersza i nauczenie się jej na pamięć

Piktogramy:

- » **tablica:** *babcia, brat, druga mama, drugi tata, dziadek, dziecko, kochać, małżeństwo, mama, mąż, mieszkać razem, śmierć, opiekować się, rozwód, rodzeństwo, rodzice, rodzina, siostra, tata, żona*
- » **polecenia:** *Co to jest rodzina?, Co w rodzinie jest najważniejsze?*

Zamieszczone w „Zeszycie piktogramów” wyrażenia *druga mama* i *drugi tata* mogą być zastosowane do wszystkich sytuacji, w których dziecko nie jest wychowywane przez rodziców biologicznych (rodzina zastępcza, adopcyjna, drugi małżonek mamy itp.).

Tablica zawiera również podstawowe dla życia rodzinnego czasowniki: *kochać, opiekować się, mieszkać razem*, ale też *mieszkać osobno* oraz pojęcia: *małżeństwo, rozwód* i *śmierć*.

Urodziny i imieniny mamy

Od rana w naszym domu trwało zamieszanie, bo mama miała tego samego dnia urodziny i imieniny. To wszystko dlatego, że dziadek, tata mamy, pracował w kopalni. Kiedy czwartego grudnia urodziła się moja mama, było jasne, że będzie miała na imię Barbara, bo Święta Barbara jest patronką górników.

Wszyscy starali się, żeby ten dzień był wyjątkowy. Najbardziej tata, który ciągle dopytywał: „Czy policzyliśmy wszystkie świeczki na torcie?“, „Czy dobrze nakryliśmy stół?“. Zapewniłam go, że wszystko jest przygotowane, a mama uśmiechnęła się i podziękowała nam.

W naszej rodzinie wszyscy umiemy się posługiwać językiem migowym, bo moja mama nie słyszy i nie mówi. To znaczy mówi, ale inaczej. Posługuje się językiem dłoni.

Punktualnie o siedemnastej usłyszeliśmy dzwonek do drzwi, a w przedpokoju zapaliło się specjalne światełko. To oznaczało, że przyszli goście.

Bardzo lubię gości, nasz pies Nosek też. Pierwsi byli pani Beata i pan Zbyszek, znajomi mamy z klubu „Mówimy Sercem”. Wzięli ze sobą wilczurka Brytana.

Mama przywitała się ze znajomymi, a pan Zbyszek wręczył jej kwiaty i słoniu. Oczywiście nie był to prawdziwy słoń, tylko drewniana rzeźba. Mama kolekcjonuje słonie. Ma ich chyba ze sto.

– To dla ciebie, na szczęście – zamigał pan Zbyszek.

Pani Beata też zamigala:

– Wszystkiego najlepszego.

Brytan pobiegł przywitać się z Noskiem. Nosek biegał wokół stołu, a Brytan wspiął się przednimi łapami na blat. A potem...

Trach! Talerz i szklanka spadły na podłogę. Tata coś krzyknął, a psy schowały się pod stołem.

– Nic się nie stało – zamigala mama.

Co było robić? Zabraliśmy się do sprzątania.

1. Opowiedz, czyja to uroczystość. Gdzie i kiedy się odbywa? Z jakiej okazji?
2. Dlaczego mama Natalki ma na imię Barbara?
3. Napisz życzenia dla kolegi lub koleżanki. Zaczniij od słów: „Życzę Ci...”.
4. Pobawcie się w składanie sobie życzeń.

Strony: 6–7

Tekst zaadaptowany:

Urodziny i imieniny mamy

Od rana w naszym domu trwało zamieszanie, bo mama miała tego samego dnia urodziny i imieniny. Dziadek, tata mamy, pracował w kopalni. Kiedy czwartego grudnia urodziła się moja mama, było wiadomo, że będzie miała na imię Barbara. Święta Barbara jest patronką górników.

Wszyscy starali się, żeby ten dzień był wyjątkowy. Najbardziej tata, który ciągle pytał: „Czy policzyliśmy wszystkie świeczki na torcie?“, „Czy dobrze nakryliśmy stół?“. Zapewniłam go, że wszystko jest przygotowane, a mama uśmiechnęła się i podziękowała nam.

W naszej rodzinie wszyscy umiemy migać, bo moja mama nie słyszy i nie mówi. To znaczy mówi, ale inaczej. Posługuje się językiem migowym.

Punktualnie o siedemnastej usłyszeliśmy dzwonek do drzwi, a w przedpokoju zapaliło się specjalne światełko. To znaczyło, że przyszli goście. Bardzo lubię gości, nasz pies Nosek też. Pierwsi byli pani Beata i pan Zbyszek, znajomi mamy z klubu „Mówimy Sercem”.

Wzięli ze sobą wilczurka Brytana.

Mama przywitała się ze znajomymi, a pan Zbyszek wręczył jej kwiaty i słoniu. Oczywiście nie był to prawdziwy słoń, tylko drewniana rzeźba. Mama kolekcjonuje słonie. Ma ich chyba ze sto.

– To dla ciebie, na szczęście – zamigał pan Zbyszek.

Pani Beata też zamigala:

– Wszystkiego najlepszego.

Brytan pobiegł przywitać się z Noskiem. Nosek biegał wokół stołu, a Brytan wspiął się przednimi łapami na blat. A potem...

Trach! Talerz i szklanka spadły na podłogę. Tata coś krzyknął, a psy schowały się pod stołem.

– Nic się nie stało – zamigala mama.

Co było robić? Zabraliśmy się do sprzątania.

Urodziny i imieniny mamy

Od rana w naszym domu trwało zamieszanie, bo mama miała tego samego dnia urodziny i imieniny. To wszystko dlatego, że dziadek, tata mamy, pracował w kopalni. Kiedy czwartego grudnia urodziła się moja mama, było jasne, że będzie miała na imię Barbara, bo Święta Barbara jest patronką górników.

Wszyscy starali się, żeby ten dzień był wyjątkowy. Najbardziej tata, który ciągle dopytywał: „Czy policzyliśmy wszystkie świeczki na tortcie?“, „Czy dobrze nakryliśmy stół?“. Zapewniłam go, że wszystko jest przygotowane, a mama uśmiechnęła się i podziękowała nam.

W naszej rodzinie wszyscy umiemy się posługiwać językiem migowym, bo moja mama nie słyszy i nie mówi. To znaczy mówi, ale inaczej. Posługuje się językiem dłoni.

6

URODZINY I IMIENINY MAMY

Punktualnie o siedemnastej usłyszeliśmy dzwonek do drzwi, a w przedpokoju zapaliło się specjalne światełko. To oznaczało, że przyszli goście.

Bardzo lubię gości, nasz pies Nosek też. Pierwsi byli pani Beata i pan Zbyszek, znajomi mamy z klubu „Mówimy Sercem”. Wzięli ze sobą wilczurka Brytana.

Mama przywitała się ze znajomymi, a pan Zbyszek wręczył jej kwiaty i słoniu. Oczywiście nie był to prawdziwy słon, tylko drewniana rzeźba. Mama kolekcjonuje słonie. Ma ich chyba ze sto.

– To dla ciebie, na szczęście – zamigał pan Zbyszek.
Pani Beata też zamigała:
– Wszystkiego najlepszego.

Brytan pobiegł przywitać się z Noskiem. Nosek biegał wokół stołu, a Brytan wspiął się przednimi łapami na blat. A potem...

Trach! Talerz i szklanka spadły na podłogę. Tata coś krzyknął, a psy schowały się pod stołem.

– Nic się nie stało – zamigała mama.

Co było robić? Zabrałiśmy się do sprzątnia.

1. Opowiedz, czyja to uroczystość. Gdzie i kiedy się odbywa? Z jakiej okazji?
2. Dlaczego mama Natalki ma na imię Barbara?
3. Napisz życzenia dla kolegi lub koleżanki. Zaczynij od słów: „Życzę Ci...”.
4. Pobawcie się w składanie sobie życzeń.

7

Strona: 6

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (wieszak, płaszcz)
- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tło)

Strona: 7

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Gdzie i kiedy dzieje się akcja opowiadania?
2. Wyjaśnijcie, dlaczego mama Natalki ma na imię Barbara. Dowiedzcie się, czy z waszymi imionami są związane jakieś zwyczaje lub ciekawostki.
3. Napiszcie kilka zdań, które rozpoczną się słowami: „Życzę Ci...”. Podarujcie kartkę z życzeniami koleżance lub koledze.
4. Przedstawcie w parach scenki składania sobie życzeń.

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (szafa)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » obchodzenie uroczystości rodzinnych
- » powiązanie imienia mamy z pracą dziadka w kopalni
- » imiona w wersji oficjalnej i zdrobniałej
- » reakcja domowników na spowodowaną przez psy „katastrofę”

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wspólne przygotowanie kalendarza uroczystości klasowych
- » dobieranie zdrobnień do pełnych imion i odwrotnie
- » wymyślenie sytuacji, w których należy posłużyć się pełnym imieniem, a także takich, w których można użyć zdrobnień
- » wymyślanie imion dla psów
- » opowiadanie zabawnych wydarzeń z życia swojej rodziny
- » wprowadzenie sformułowań: *mieć szczęście, na szczęście* i zastosowanie ich w zdaniach
- » układanie i zapisywanie odpowiedzi na pytania do tekstu
- » projektowanie i wykonanie laurki
- » wymyślanie i zapisywanie życzeń z różnych okazji
- » zapisywanie dat swoich imienin i urodzin
- » układanie planu wydarzeń

Piktogramy:

» **tablica:** dawać, dziękować, gość, górnik, imieniny, kolekcja, mama, migać, mówić, Na szczęście!, nakrycie, Natalka, obrus, pies, odwiedzać, prezent, przyjęcie, przyjąć z psem, składać życzenia, słon, spaść, szczęśliwy, tata, urodziny

» **polecenia:** Napisz życzenia dla koleżanki/kolegi, Rozpocznij słowami: Życzę Ci...

Konieczne wprowadzenie wyrażenia *Na szczęście!* (znaczenie, użycie).

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęć: *patron, kolekcjonować*

Marcin Brykczyński

Przy stole

Gdy daleko stoi danie, proszę kogoś o podanie.

Chociaż coś wygląda smacznie, czekam, aż ktoś starszy zacznie.

Każdy się nauczyć może, jak widelcem jeść i nożem.

Ważne to przyzwyczajenie, by myć ręce przed jedzeniem.

Lepiej się przy stole czuję, mówiąc: „Proszę” i „Dziękuję”.

Choć do wstania coś mnie skłania, to nie wstaję bez pytania.

Oto kilka rad dla ciebie; teraz dodaj coś od siebie.

- Tak złożoną serwetkę można postawić przy nakryciu po lewej stronie.

- Opowiedzcie w grupie, jak należy zachowywać się przy stole. Dodajcie swoje zasady.
- Ułóż nakrycie do obiadu tak jak na ilustracji. W której ręce trzyma się łyżkę przy jedzeniu zupy? A jak trzymamy nóż i widelec przy jedzeniu drugiego dania? Czy umiesz już tak jeść?
- Czy lubisz, gdy cała rodzina spotyka się przy stole i razem je posiłek? O czym wtedy rozmawiacie?

8 PRZY STOLE

9

Strona: 8

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Tak złożoną serwetkę można postawić przy nakryciu po lewej stronie.

Adaptacje graficzne:

- zmieniono wielkość i układ wybranych elementów ilustracji (karteczki na talerzykach)

Strona: 9

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Na podstawie wiersza opowiedzcie, jak należy właściwie zachowywać się przy stole. Zaproponujcie kilka dodatkowych porad.
- Ułóżcie prawidłowo nakrycie do obiadu. Zastanówcie się, dlaczego właśnie w taki sposób układa się sztucce.
- Porozmawiajcie o tym, dlaczego rodzina powinna spotykać się wspólnie przy stole. O czym można wtedy rozmawiać?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- estetyka jedzenia (jej zachowanie może być szczególnie trudne dla dziecka z niepełnosprawnością)
- dopasowanie wierszowanych reguł do reguł piktogramowych
- nazwy rodzajów dań i naczyń

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

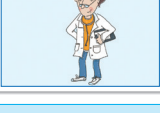
- zjedzenie posiłku przed lustrem (ćwiczenie dla całej klasy)
- rozmowa o tym, co może nam przeszkadzać u innych w sposobie jedzenia
- ułożenie nakrycia przed sobą
- nakrycie stołu przed przyjęciem
- ćwiczenie nazw sztuczków, zapisanie tych nazw w zeszycie
- zapisanie zdań z nazwami sztuczków: *Zupę jem..... (łyżką), Drugie danie jem..... (nożem i widelcem)* itd.
- loteryjka – dobieranie z listy słów dotyczących kulturalnego spożywania posiłków
- zapisanie w formie zdań reguł związanych z zachowaniem się przed posiłkiem, w jego trakcie i po nim
- zapisywanie nazw naczyń, sztuczków i kategorii potraw (*zupa, drugie danie, deser*)

Piktogramy:

- tablica:** *Co jeszcze?, Jem nożem i widelcem, Mówię proszę i dziękuję, Myję ręce przed jedzeniem, Nie grymaszę, Nie mlaszczę, Nie przerywam rozmowy, Nie wstaję od stołu, Nie zaczynam jeść pierwsza/y, Podaję innym, Proszę o podanie, Używam serwetki, zasady, Zjadam wszystko*

- polecenia:** *Jak należy zachowywać się przy stole?, Wymyślcie wasze zasady*

Uwaga: reguły zachowania się przy stole podane zostały w formie zwrotów (z uwagi na to, że są wypowiedziane przez dziecko, a nie używane w formie bezokolicznikowej). Zamieszczono także sześć propozycji, spośród których uczeń niemówiący może wybrać swoją (po uprzednim wytłumaczeniu wszystkich). Zrozumienie przekreśleń może wymagać pomocy.

ZASADY GRY
Przygotujcie kostki do gry, pionki, karteczki, ołówki, koperty dla wszystkich graczy i słowniki ortograficzne. Zagrajcie w parach. Wspólnie ustalcie czas gry.

- Grę rozpoczyna się od dowolnego pola. Gracze przesuwają na zmianę swój pionek w wybranym kierunku o liczbę wyrzuconych oczek.
- Gdy gracz stanie na polu z obrazkiem, zapisuje jego nazwę na karteczce i wkłada do swojej koperty.
- Gdy gracz stanie na polu oznaczonym literą, wymyśla wyraz, który zawiera tę literę, zapisuje go na karteczce i wkłada do swojej koperty.
- Po upływie ustalonego czasu gracze wyjmują karteczki z kopert i sprawdzają w słowniku ortograficznym, czy dobrze zapisali wyrazy.
- Za poprawnie napisany wyraz gracz otrzymuje 1 punkt. Wyrazy napisane błędnie należy poprawić. Wygrywa osoba, która zbierze najwięcej punktów.

10 GRA 11

Strona: 10

Teksty poleceń przed adaptacją:

Przygotujcie kostki do gry, pionki, karteczki, ołówki, koperty dla wszystkich graczy i słowniki ortograficzne. Zagrajcie w parach. Wspólnie ustalcie czas gry.

- Grę rozpoczyna się od dowolnego pola. Gracze przesuwają na zmianę swój pionek w wybranym kierunku o liczbę wyrzuconych oczek.
- Gdy gracz stanie na polu z obrazkiem, zapisuje jego nazwę na karteczce i wkłada do swojej koperty.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tło, światłocienie)

Strona: 11

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Gdy gracz stanie na polu oznaczonym literą, wymyśla wyraz, który zawiera tę literę, zapisuje go na karteczce i wkłada do swojej koperty.
- Po upływie ustalonego czasu gracze wyjmują karteczki z kopert i sprawdzają w słowniku ortograficznym, czy dobrze zapisali wyrazy.
- Za poprawnie napisany wyraz gracz otrzymuje 1 punkt. Wyrazy napisane błędnie należy poprawić. Wygrywa osoba, która zbierze najwięcej punktów.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » trudność gry szczególnie dla dzieci ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi (w niektórych przypadkach konieczne będzie stosowanie wyboru spośród zaproponowanych etykiet)
- » niejednoznaczność obrazków zastosowanych w grze (należy ustalić z dziećmi nazwy przed rozpoczęciem gry)
- » wprowadzenie słownika ortograficznego

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » przypomnienie alfabetu – wskazane powieszenie w klasie planszy z alfabetem
- » układanie nazw z gry w kolejności alfabetycznej
- » gra w inne gry, loteryjki wyrazowe
- » wyszukiwanie w słowniku wyrazów zgodnie z instrukcją gry
- » grupowanie wyrazów według kategorii: nazwy ludzi, zwierząt, rzeczy

Piktogramy:

- » **tablica:** gra planszowa, grać, ile?, koperta, Kto pierwszy?, Który pionek wybierasz?, liczyć, Moja kolej, nie, pamiętać, pionek, pisać, Przesuń mój pionek, rozczarowany, rozgniewany, słownik, smutny, sprawdzać, Twoja kolej, wiedzieć, wkładać, wygrywać, zadowolony

- » **polecenia:** Zagrajcie w grę.

Tablica zawiera zwroty wprowadzone wcześniej przy różnych grach oraz nazwy emocji, które mogą towarzyszyć dziecku w czasie rozgrywki i w różnych innych sytuacjach.

Ostrów, 1 grudnia 2015 roku

Kochany Święty Mikołaju!

Mam na imię Michał, chodzę do drugiej klasy. Pomyślałem sobie, że przygotuję sobie własnie prezenty dla wszystkich dzieci. Chciałbym pomóc Ci w wyborze prezentów dla nas.

Mój brat na pewno ucieszy się z modelu samolotu do sklejania, a siostra z klocków. Czy mógłbyś też podarować coś moim rodzicom? Jeśli tak, to daj im w prezencie trochę czasu, bo zawsze im go brakuje. A moim marzeniem jest mieć psa. Słyszałem, że w schronisku jest wiele psów, które czekają na nowych właścicieli. To moje prośby, ale będę się cieszył również z prezentów, które sam wymyślisz.

My też mamy dla Ciebie niespodziankę. Do zobaczenia 6 grudnia.

Pozdrawiam Cię serdecznie.

Michał

Na początku listu piszemy miejscowość i datę. W e-mailu (czytaj: imejlu) data wstawiana jest automatycznie.

Zaczynamy list, zwracając się bezpośrednio do osoby, do której piszemy.

W liście lub e-mailu możemy na przykład:

- opowiedzieć o czymś lub coś wyjaśnić,
- zapytać lub o coś poprosić,
- zachęcić do czegoś.

Na końcu listu podpisujemy się.

1. O co Michał prosił Mikołaja?
 2. Jakie informacje Piotrek przekazał Uli?
 3. Dlaczego podarowanie komuś psa należy uzgodnić z domownikami?
 4. W liście lub e-mailu wyrazy takie, jak: **Ty, Tobie, Ciebie** piszemy wielką literą. Poszukaj przykładów w listach Michała i Piotrka.
 5. Napisz krótki list lub e-mail do wybranej osoby.

Od: Piotrek
 Wysłano: 06-12-2015
 Do: Ula
 Temat: Mikołajki
 Zdjęcia

Cześć, Ulu!

Piszę do Ciebie, bo właśnie odwiedził nas Mikołaj. Przesyłam też kilka zdjęć.

Wyobraź sobie, że dostałem wymarzone łyżwy! Bardzo chciałem je mieć, bo obok szkoły będzie sztuczne lodowisko. Kiedy przyjedziecie do nas pod koniec grudnia, to może wybierzemy się tam razem? Wiem, że Ty już nieźle jeździsz na łyżwach. Nauczysz mnie?

Czekam na Ciebie.

Pozdrów Rodziców!

Do zobaczenia :)

Piotrek

12 PISZEMY LISTY 13

Strona: 13

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. O co prosił Michał Mikołaja? Jakie informacje przekazał Piotrek Uli?
2. Co mógłby napisać Mikołaj do Michała, żeby wytłumaczyć mu, że podarowanie komuś w prezencie psa trzeba koniecznie uzgodnić ze wszystkimi domownikami?
3. Dowiedzcie się, dlaczego w liście i w e-mailu wyrazy takie, jak: **Ty, Tobie, Ciebie** piszemy wielką literą.
4. Napiszcie list lub e-mail do wybranej osoby.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » zasady pisania listu i wiadomości e-mail
- » różnice w pisaniu adresu w liście pocztowym i w wiadomości e-mail
- » elementy listu z uwzględnieniem pozdrowienia przed podpisem
- » przypomnienie wiadomości o schronisku dla bezdomnych zwierząt

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » odszukanie pozdrowień w treści listu i wiadomości e-mail
- » pisanie własnych listów do Świętego Mikołaja
- » wycieczka na pocztę w celu zakupu znaczków i wysłania listów
- » rozmowa o tym, dlaczego Michał chciał dostać psa ze schroniska
- » założenie skrzynki e-mailowej, wymiana adresów e-mail w klasie
- » tworzenie słowniczka nazw prezentów
- » układanie zdań ze zwrotami: *chciałabym/chciałbym dostać....., marzę o.....*

Piktogramy:

- » **tablica:** bezdomne zwierzęta, czytać, e-mail, klocki, list, łyżwy, schronisko, Michał, model, myśleć, niespodzianka, pies, Piotrek, pisać, pisać na komputerze, pomagać, prezent, prosić, przynosić, Święty Mikołaj, Ula, wybierać

- » **polecenia:** *O co Michał prosił Mikołaja?, Napisz krótki list lub e-mail*

Strona: 14

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tytuł gazety)
- » usunięto wybrane elementy ilustracji (płatki śniegu)

Strona: 15

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (litery w worku)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » temat pomocy zwierzętom zimą
- » przenośny charakter zdania *Bądź Mikołajem dla zwierząt!*

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wypisanie nazw prezentów, które chcieliby dostać uczniowie
- » wymienienie prezentów, które sprawiłyby przyjemność rodzicom, dziadkom, rodzeństwu uczniów
- » wykonanie pracy plastycznej pt. „Worek św. Mikołaja”
- » wspólne sformułowanie wiadomości e-mail do pobliskiego schroniska z zapytaniem o to, czego potrzebują zwierzęta, co klasa mogłaby zebrać, w jaki sposób im pomóc
- » bliższe zapoznanie się z postacią biskupa Mikołaja, np. przez obejrzenie filmu animowanego
- » zapisanie zadań opiekuna zwierząt zimą, odpowiedź na pytanie o to, jak można pomagać ptakom i bezdomnym zwierzętom w zimie
- » wspólne wykonanie zimowej kuli z karmą dla ptaków
- » odmiana czasownika *pomagać* w czasie teraźniejszym i uzupełnianie zdań z lukami
- » układanie pytań do ogłoszenia zamieszczonego w podręczniku

Piktogramy:

- » **tablica:** bezdomne zwierzęta, biedny, biskup, dawać, dzieci, gazeta, grudzień, karma dla psów, koc, kot, numer szósty, pies, pomagać, prezent, prosić, renifer, robić, rodzice, schronisko, Święty Mikołaj, zawozić, zwierzęta
- » **polecenia:** Co wiesz o Mikołaju?, Psy i koty w schronisku potrzebują pomocy

Psy w naszych rodzinach

Molo, pies Oli i Mai

Molo jest psem ze schroniska dla zwierząt. Przyniósł go do domu nasz tata, który jest wolontariuszem w schronisku. Okazało się, że kiedy tata zajmował się innymi psami, jedno ze szceniąt niepostrzeżenie wgramoliło się do jego torby. Tata zorientował się dopiero przed furtką, że niesie niespodziewanego gościa. Do dziś śmiejemy się, że to nie tata wybrał Molo, ale Molo tatę.

Nosek, pies Natalki

Nosek ma bardzo dobry węch i wszędzie wtyka swój nos. Kiedyś umoczył go w masie czekoladowej i w całej kuchni pełno było czekoladowych odcisków jego nosa. Mama zaniepokoiła się, bo psom nie wolno jeść czekolady. Dowiedziałam się wtedy, że psa można rozpoznać po odcisku nosa, tak jak człowieka po liniach papilarnych palców.

Dorka, towarzysząca Lucji

Dorka jest labradorką. To wspaniała, mądra i poslušna suczka. Przeszła specjalne szkolenie dla psów opiekunów osób niepełnosprawnych.

Równo chodzi przy wózku, otwiera drzwi, podaje przedmioty, o które ją poproszę. Zawsze reaguje na mój głos.

Tropik Darka

Tropik trafił do nas w smutnych okolicznościach. Pewnego dnia znaleźliśmy psa potrąconego przez samochód. Pojechaliśmy do weterynarza. Pies przeżył, a my wzięliśmy go do domu. Do dziś kuleje, ale jest najwspanialszym psem na świecie.

NOWE SŁOWO

Wolontariusz to osoba, która dobrowolnie pracuje na rzecz innych i nie dostaje za to wynagrodzenia.

1. Opowiedz, w jaki sposób Molo i Tropik trafiły do swoich rodzin.
2. Jak Dorka pomaga Lucji? Co przydarzyło się Noskowi?
3. Czy masz psa? Opowiedz, co to znaczy dobrze opiekować się psem.
4. Co robi wolontariusz w schronisku dla zwierząt?

Strony: 16–17

Tekst zaadaptowany:

Psy w naszych rodzinach

Molo, pies Oli i Mai

Molo jest psem ze schroniska dla zwierząt. Przyniósł go do domu nasz tata, który jest wolontariuszem w schronisku. Okazało się, że kiedy tata zajmował się innymi psami, jedno ze szceniąt niepostrzeżenie weszło do jego torby. Tata zobaczył dopiero przed furtką, że niesie pieska. Do dziś śmiejemy się, że to nie tata wybrał Molo, ale Molo tatę.

Nosek, pies Natalki

Nosek ma bardzo dobry węch i wszędzie wtyka swój nos. Kiedyś umoczył go w masie czekoladowej i w całej kuchni pełno było czekoladowych odcisków jego nosa. Mama zaniepokoiła się, bo psom nie wolno jeść czekolady. Dowiedziałam się wtedy, że psa można rozpoznać po odcisku nosa, tak jak człowieka po liniach papilarnych palców.

Dorka, towarzysząca Lucji

Dorka jest labradorką. To wspaniała, mądra i poslušna suczka. Przeszła specjalne szkolenie dla psów opiekunów osób niepełnosprawnych. Równo chodzi przy wózku, otwiera drzwi, podaje przedmioty, o które ją poproszę. Zawsze reaguje na mój głos.

Tropik Darka

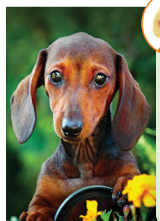
Tropik trafił do nas w smutnych okolicznościach. Pewnego dnia znaleźliśmy psa potrąconego przez samochód. Pojechaliśmy do weterynarza. Pies przeżył, a my wzięliśmy go do domu. Do dziś kuleje, ale jest najwspanialszym przyjacielem.

Psy w naszych rodzinach

Molo, pies Oli i Mai

Molo jest psem ze schroniska dla zwierząt. Przyniósł go do domu nasz tata, który jest wolontariuszem w schronisku. Okazało się, że kiedy tata zajmował się innymi psami, jedno ze szceniąt niepostrzeżenie wgramoliło się do jego torby. Tata zorientował się dopiero przed furtką, że niesie niespodziewanego gościa. Do dziś śmiejemy się, że to nie tata wybrał Molo, ale Molo tatę.

Nosek, pies Natalki

Nosek ma bardzo dobry węch i wszędzie wtyka swój nos. Kiedyś umoczył go w masie czekoladowej i w całej kuchni pełno było czekoladowych odcisków jego nosa. Mama zaniepokoiła się, bo psom nie wolno jeść czekolady. Może spowodować zatrucie. Dowiedziałam się wtedy, że psa można rozpoznać po odcisku nosa, tak jak człowieka po liniach papilarnych palców.

Dorka, towarzysząca Łucji

Dorka jest labradorką. To wspaniała, mądra i poslušna suczka. Przeszła specjalne szkolenie dla psów opiekunów osób niepełnosprawnych.

Równo chodzi przy wózku, otwiera drzwi, podaje przedmioty, o które ją poproszę. Zawsze reaguje na mój głos.

Tropik Darka

Tropik trafił do nas w smutnych okolicznościach. Pewnego dnia znaleźliśmy psa potrąconego przez samochód. Pojechaliśmy do weterynarza. Pies przeżył, a my wzięliśmy go do domu. Do dziś kuleje, ale jest najwspanialszym psem na świecie.

NOWE SŁOWO

Wolontariusz to osoba, która dobrowolnie pracuje na rzecz innych i nie dostaje za to wynagrodzenia.

1. Opowiedz, w jaki sposób Molo i Tropik trafiły do swoich rodzin.
2. Jak Dorka pomaga Łucji? Co przydarzyło się Noskowi?
3. Czy masz psa? Opowiedz, co to znaczy dobrze opiekować się psem.
4. Co robi wolontariusz w schronisku dla zwierząt?

16

PSY W NASZYCH RODZINACH

17

Strona: 16

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (ramki z tekstem)

Strona: 17

Texty poleceń przed adaptacją:

Osoba, która pracuje na rzecz innych i nie dostaje za to wynagrodzenia, to **wolontariusz**.

1. Opowiedzcie, w jaki sposób Molo i Tropik trafiły do swoich rodzin.
2. Jak Dorka pomaga Łucji? Co przydarzyło się Noskowi?
3. Porozmawiajcie o tym, co to znaczy dobrze opiekować się psem.
4. Dowiedzcie się, na czym polega praca wolontariusza w schronisku dla zwierząt.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » pies jako członek rodziny
- » odpowiedzialność za psa i jego wychowanie

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rozmowa o tym, dlaczego psy potrzebują ludzi, a ludzie – psów
- » wypisanie nazw czynności, które wykonują psy
- » sporządzenie listy zajęć związanych z opieką nad psem
- » napisanie dwóch pełnych zdań o tym, co lubi robić pies
- » ułożenie i zapisanie codziennego planu obowiązków wobec psa
- » opis psów na podstawie tekstów – wskazanie przymiotników
- » ułożenie i zapisanie tekstu pt. „Moje zwierzątko”
- » zapisywanie zdań mówiących o funkcjach pełnionych przez psy – pies opiekun, pies towarzysz, pies przyjaciel

Piktogramy:

» **tablica:** *chować się, Darek, głaskać, grzeczny, imię psa, Łucja, mądry, Natalka, Ola i Maja, opiekować się, pies, prosić, przynosić, szczekać, szczenię, torba, wachać, weterynarz, wolontariusz, wybierać, wypadek*

» **polecenia:** *Jak Dorka pomaga Łucji?, Co zrobił Nosek?, Czy ty masz psa?, Jak dobrze opiekować się psem?, Co robi wolontariusz w schronisku?*

Należy zwrócić uwagę na znaczenia przymiotników *mądry* i *grzeczny* – mogą odnosić się do psa, chociaż piktogramy przedstawiają osoby. Wprowadzono pojęcie *wolontariusz* – „osoba, która daje swój czas”.

Adam Wajrak

W rodzinie wilków

Wilki są jednymi z najbardziej rodzinnych zwierząt, jakie żyją w polskich lasach. Ich rodzina – wataha – składa się z mamy, czyli wadery, wilczego taty, czyli basiora, oraz starszych i młodszych dzieci. Najczęściej liczy od pięciu do sześciu, czasem nawet do ośmiu zwierząt. Szczeniętami opiekuje się cała wataha.

Wilki są drapieżnikami, czyli zwierzętami, które odżywiają się przede wszystkim mięsem. Najczęściej polują na jelenie, dziki, sarny, ale także na mniejsze zwierzęta. Polowanie tych drapieżników można porównać do przemyślanej strategicznej gry. Nie jest to tylko gonitwa za zdobyczą. Każdy dorosły wilk ma wyznaczone inne zadanie. Jedne szukają zdobyczy i informują o tym stado, inne naganiają zdobycz, by wspólnie ruszyć do ataku. Wilcza rodzina razem patroluje las, odpoczywa i poluje.

Wataha, która zamieszkuje jakiś teren, broni go przed innymi wilkami. Zwierzęta oznajmniają wyciem, że terytorium jest zajęte. W taki sposób przekazują sobie też inne informacje.

Wilki odgrywają ważną rolę w środowisku. Resztkami ich zdobyczy żywią się, szczególnie zimą, żyjące w lasach lisy, orły, kruki, sójki i dzięcioły. Tam, gdzie mieszkają wilki, młode drzewa są zdrowsze. Dlaczego? Jelenie i sarny chętnie jedzą liście, gałązki i korę młodych drzew. Jednak obecność wilków skutecznie odstrasza te zwierzęta. Dzięki temu młode drzewa mogą spokojnie rosnąć.

Od bardzo dawna wilki były uznawane za groźne zwierzęta, których należy się bać. Polowano na nie i odstraszano je. Nie trzeba jednak się ich obawiać, bo wilki unikają ludzi. Obecnie w naszym kraju są bardzo rzadko spotykane. Należą do zwierząt chronionych.

1. Czego dowiedziałas się/dowiedziałeś się o zwyczajach wilków?
2. Co to znaczy, że wilki w Polsce są objęte ochroną?
3. Dlaczego wilki są ważne dla środowiska naturalnego?
4. Co oznacza powiedzenie: „Nie wywołuj wilka z lasu”? Czy znaczenie powiedzenia o wilkach?
5. W czym są do siebie podobne wilki i psy?

18

W RODZINIE WILKÓW

19

Strony: 18–19

Tekst zaadaptowany:

W rodzinie wilków

Wilki są jednymi z najbardziej rodzinnych zwierząt, jakie żyją w polskich lasach. Ich rodzina – wataha – składa się z mamy, czyli wadery, wilczego taty, czyli basiora, oraz starszych i młodszych dzieci. Rodzina wilków najczęściej liczy od pięciu do sześciu, czasem nawet do ośmiu zwierząt. Szczeniętami opiekuje się cała wataha. Wilki są drapieżnikami, czyli zwierzętami, które odżywiają się przede wszystkim mięsem. Najczęściej polują na jelenie, dziki, sarny, ale także na mniejsze zwierzęta. Polowanie tych drapieżników można porównać do gry. Nie jest to tylko gonitwa za zdobyczą. Każdy dorosły wilk ma wyznaczone inne zadanie. Jedne szukają zdobyczy i informują o tym stado, inne naganiają zdobycz, potem wspólnie ruszają do ataku. Wilcza rodzina razem patroluje las, odpoczywa i poluje.

Wataha, która zamieszkuje jakiś teren, broni go przed innymi wilkami. Zwierzęta oznajmniają wyciem, że terytorium jest zajęte. W taki sposób przekazują sobie też inne informacje.

Wilki odgrywają ważną rolę w środowisku. Resztkami ich zdobyczy żywią się, szczególnie zimą, żyjące w lasach lisy, orły, kruki, sójki i dzięcioły. Tam, gdzie mieszkają wilki, młode drzewa są zdrowsze. Dlaczego? Jelenie i sarny chętnie jedzą liście, gałązki i korę młodych drzew. Jednak obecność wilków skutecznie odstrasza te zwierzęta. Dlatego młode drzewa mogą spokojnie rosnąć.

Od bardzo dawna wilki uważano za groźne zwierzęta, których należy się bać. Polowano na nie i odstraszano je. Nie trzeba jednak się ich obawiać, bo wilki unikają ludzi. Obecnie w naszym kraju są bardzo rzadko spotykane. Należą do zwierząt chronionych.

Adam Wajrak

W rodzinie wilków

Wilki są jednymi z najbardziej rodzinnych zwierząt, jakie żyją w polskich lasach. Ich rodzina – wataha – składa się z mamy, czyli wadery, wilczego taty, czyli basiora, oraz starszych i młodszych dzieci. Najczęściej liczy od pięciu do sześciu, czasem nawet do ośmiu zwierząt. Szczeniętami opiekuje się cała wataha.

Wilki są drapieżnikami, czyli zwierzętami, które odżywiają się przede wszystkim mięsem. Najczęściej polują na jelenie, dziki, sarny, ale także na mniejsze zwierzęta. Polowanie tych drapieżników można porównać do przemyślanej strategicznej gry. Nie jest to tylko gonitwa za zdobyczą. Każdy dorosły wilk ma wyznaczone inne zadanie. Jedne szukają zdobyczy i informują o tym stado, inne naganiają zdobycz, by wspólnie ruszyć do ataku. Wilcza rodzina razem patroluje las, odpoczywa i poluje.

18

W RODZINIE WILKÓW

Wataha, która zamieszkuje jakiś teren, broni go przed innymi wilkami. Zwierzęta oznajmniają wyciem, że terytorium jest zajęte. W taki sposób przekazują sobie też inne informacje.

Wilki odgrywają ważną rolę w środowisku. Resztkami ich zdobyczy żywią się, szczególnie zimą, żyjące w lasach lisy, orły, kruki, sójki i dzięcioły. Tam, gdzie mieszkają wilki, młode drzewa są zdrowsze. Dlaczego? Jelenie i sarny chętnie jedzą liście, gałązki i korę młodych drzew. Jednak obecność wilków skutecznie odstrasza te zwierzęta. Dzięki temu młode drzewa mogą spokojnie rosnąć.

Od bardzo dawna wilki były uznawane za groźne zwierzęta, których należy się bać. Polowano na nie i odstraszano je. Nie trzeba jednak się ich obawiać, bo wilki unikają ludzi. Obecnie w naszym kraju są bardzo rzadko spotykane. Należą do zwierząt chronionych.

1. Czego dowiedziałas się/dowiedziałeś się o zwyczajach wilków?
2. Co to znaczy, że wilki w Polsce są objęte ochroną?
3. Dlaczego wilki są ważne dla środowiska naturalnego?
4. Co oznacza powiedzenie: „Nie wywołuj wilka z lasu”? Czy znacie inne powiedzenia o wilkach?
5. W czym są do siebie podobne wilki i psy?

19

Strona: 19

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Jakie obyczaje wilczych rodzin są opisane w tekście?
2. Dowiedzcie się, co to znaczy, że wilki w Polsce objęte ochroną.
3. Dlaczego wilki są ważne dla środowiska naturalnego?
4. Co oznacza powiedzenie: „Nie wywołuj wilka z lasu”? Poszukajcie powiedzeń i przysłów o wilkach. Spróbujcie je wytłumaczyć.
5. Zastanówcie się, w czym są do siebie podobne psy i wilki.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » pojęcia zwierząt dzikich i domowych
- » sposób żywienia się zwierząt domowych i dzikich
- » podział na zwierzęta roślinożerne i mięsożerne
- » ochrona niektórych zwierząt
- » powiedzenie „Nie wywołuj wilka z lasu” i inne związki frazeologiczne szczególnie trudne dla uczniów z niepełnosprawnością

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rozmowa na temat zwyczajów rodzinnych ludzi i wilków
- » wypisanie z tekstu nazw zwierząt, na które najczęściej polują wilki
- » wypisanie zasad panujących w wilczej rodzinie
- » uzasadnienie w grupie, dlaczego wilki powinny być objęte ochroną
- » układanie zdań opisujących wilka
- » zapisywanie nazw członków wilczej rodziny
- » wykonanie albumu zwierząt chronionych w Polsce
- » zapisanie kilku nazw zwierząt dzikich i domowych

Piktogramy:

- » **tablica:** bać się, drapieżnik, gonić, jeść, las, ludzie, miejsce, młode zwierzę, niebezpieczny, opiekować się, polować, rodzina, szukać, środowisko naturalne, wataha, wilk, zwierzęta
- » **połączenia:** Dlaczego wilki są ważne dla środowiska?, W czym są podobne wilki i psy?

1. Opowiedz, co widzisz na ilustracji przedstawiającej pokój. Ułóż zdania z wyrazami: **dom, domek, domownicy**.

2. Ułóż zdania na temat ilustracji przedstawiającej kuchnię. Użyj wyrazów: **kuchnia, kucharz, kucharka, kuchcik, Kuchenka**.

Załącz słówek

3. Co wspólnego mają ze sobą wyrazy: śnieg, śnieżek, śnieżynka, śniegowy, śniegowce?

4. W każdej rodzinie wyrazów zapisanej w oknach jest jeden wyraz, który nie pasuje. Który? Dlaczego tak myślisz?

5. Napisz po trzy wyrazy należące do rodzin wyrazów: **książka, sól, noga, malarz, uczeń, droga**.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ
Wyrazy też tworzą rodziny.

20 **ZAŁĄCZ SŁÓWEK – RODZINY WYRAZÓW** 21

Strona: 20

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Opowiedzcie, co widzicie na ilustracji przedstawiającej pokój. Wykorzystajcie wyrazy: **dom, domowy, domownicy, domek**.
- Ułóżcie kilka zdań na temat ilustracji przedstawiającej kuchnię. Wykorzystajcie wyrazy: **kuchnia, kucharz, kucharka, kuchcik, Kuchenka**.
- Co wspólnego mają ze sobą wyrazy: śnieg, śnieżek, śnieżynka, śniegowy, śniegowce?

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tła w pomieszczeniach)
- » usunięto wybrane elementy ilustracji (pęknięcia, obłoki, płatki śniegu)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » pojęcie *rodziny* odnoszące się do wyrazów pochodzących z jednego źródła

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zabawy w tworzenie różnych rodzin wyrazów, np. *ręka*
- » układanie rodzin wyrazów z gotowych etykiet
- » tworzenie słowniczka obrazkowego wyjaśniającego znaczenia wyrazów w rodzinach

Strona: 21

Teksty poleceń przed adaptacją:

- W każdej rodzinie wyrazów zapisanej w oknach jest jeden nieproszony gość. Który i dlaczego?
- Napiszcie wyrazy należące do rodzin wyrazów: **książka, sól, noga, malarz, mur, uczeń, droga**.

Piktogramy:

- » **tablica:** *cukier, cukierki, cukiernia, droga, malarka, malarstwo, malarz, malować, noga, nogawka, piłka nożna, podnózek, podróż, podróżnik, rodzina, rodzina wyrazów, wata cukrowa, załącz słówek, znak drogowy*
- » **pojęcia:** *Który wyraz nie pasuje?, Napisz trzy wyrazy z rodziny wyrazów „noga”, Napisz trzy wyrazy z rodziny wyrazów „malarz”, Napisz trzy wyrazy z rodziny wyrazów „droga”*

W tablicy piktogramowej w poszczególnych kolumnach umieszczone zostały cztery przykładowe rodziny wyrazów, w związku z tym nieco zmieniono jej strukturę.

Polecenia piktogramowe zostały sformułowane w taki sposób, by możliwa była odpowiedź przy pomocy symboli oraz by zapewnić uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi większą liczbę powtórzeń.

22
grudnia
Pierwszy
dzień zimy

Gazeta Przyjazna

Zasopismo klasy 2

Numer 7

TWÓRCZOŚĆ CZYTELNIKÓW

Sanki

Chłopiec miał sanki.
Te sanki wjechały w bałwanki.
Bałwanki się zakręciły.
I noży swe zgubiły.
Smutne są teraz bałwanki.
Bez nosów przez te sanki.

Natalia Nowak, 8 lat

REDAKCJA OGŁASZA KONKURS

na najciekawsze teksty.
Do wyboru tematy:
„Lubię zimą”,
„Nie lubię zimy”,
„Plusy i minusy zimy”.

22

GAZETA PRZYJAZNA – 22 GRUDNIA

NASI REPORTERZY INFORMUJĄ

Do naszego karmnika przylatują sikory, jemioluszki i gile. Dokarmiamy je, ponieważ śnieg utrudnia im zdobywanie pożywienia. Dajemy im świeży, naturalny pokarm. Ich przysmaki to: ziarna zbóż, kukurydzy, słonecznika, dyni, płatki owsiane, orzechy, suszone owoce, niesolona słonina lub smalec.

Kiedy zaczynamy dokarmiać ptaki, musimy to robić systematycznie, aż do wiosny. Dokarmiane ptaki przestają już szukać gdzie indziej jedzenia. Bez nas mogłyby sobie nie poradzić.

Bociany przebywają na afrykańskich zimowiskach.

Już w lutym wyruszą w drogę powrotną. Dotrą do nas w marcu i w kwietniu.

(gil)

sikora bogatka

bocian

jemioluszka

Z księgi przysłów

Grudzień zimny,
śniegiem pokryty,
daje rok w zboże obfity.

Tak dokarmiamy ptaki

23

Strona: 22

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tytuł gazety)

Strona: 23

Tekst zaadaptowany:

Nasi reporterzy informują

Do naszego karmnika przylatują sikory, jemioluszki i gile. Dokarmiamy je, ponieważ śnieg utrudnia im poszukiwanie pożywienia. Dajemy im świeży, naturalny pokarm. Ich przysmaki to: ziarna zbóż, kukurydzy, słonecznika, dyni, płatki owsiane, orzechy, suszone owoce, niesolona słonina lub smalec. Kiedy zaczynamy dokarmiać ptaki, musimy to robić systematycznie, aż do wiosny. Dokarmiane ptaki przestają już szukać gdzie indziej jedzenia. Bociany przebywają na afrykańskich zimowiskach. Już w lutym wyruszą w drogę powrotną. Wrócą do nas w marcu i w kwietniu

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » zmiana pór roku, wyznaczniki zmiany (np. nie tylko pogoda, lecz także data)
- » pojęcie *systematycznie*
- » wskazane pokarmy naturalne (np. ziarna) i niewskazane pokarmy przetworzone (np. chleb)
- » samodzielne tworzenie tekstów na podany temat

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » założenie i obserwacja klasowego karmnika
- » wybranie z gotowych etykiet nazw pokarmów dla ptaków
- » wskazanie w tekście nazw ptaków i pokarmów
- » wskazanie i zapisanie nazw ptaków odlatujących na zimę i zimujących
- » układanie i zapisywanie zdań na temat opieki nad zwierzętami zimą
- » opis zmian w przyrodzie i pogodzie kojarzących się z zimą
- » wskazanie rymów w wierszu pt. „Sanki” i ich zapisanie
- » wypisanie argumentów za zimą i przeciw niej
- » uzupełnianie zdań typu: *Lubię zimą, bo, Nie lubię zimy, bo.....*

Piktogramy:

- » **tablica:** *bałwan, codziennie, dwudziestego drugiego grudnia, gazeta, jechać, jechać na sankach, karmić ptaki, karmnik dla ptaków, lubić, nie lubić, nie ma, nos, numer siódmy, odlatywać, początek, przylatywać, rymy, smutny, śnieg, tłuszcz, wiersz, ziarno dla ptaków, zima, zimno*

- » **polecenia:** *Dokończ zdania, Lubię zimą, bo, Nie lubię zimy, bo.....*

Zimowe eksperymenty

Co się dzieje z balonem na mrozie?
Przygotujcie: balony, kawałki sznurka lub miary krawieckie.

1. W ciepłym pomieszczeniu nadmuchajcie balony. Zmierzcie je w najszerszym miejscu sznurkiem lub miarą krawiecką i zaznaczcie albo zapiszcie wynik pomiarów.
2. Następnie wyjdźcie z balonami na mróz. Po kilku minutach zmierzcie je w taki sam sposób. Co zaobserwowaście?

Jak działa sól na śnieg?
Przygotujcie: tacę, śnieg i sól.
 Nałóżcie trochę śniegu na tacę. Posypcie śnieg solą i pozostawcie na mrozie. Obserwujcie, co będzie się działo ze śniegiem.

Jak działa sól na rośliny?
Przygotujcie: dla każdej grupy – 2 cebule, 2 doniczki z ziemią i 2 szklanki wody (do jednej z nich wysypcie 2 łyżki soli).
 W grupach sprawdźcie, jak na rośliny działa słona woda. Zasadźcie 2 cebule, każdą w oddzielnej doniczce. Jedną cebulę podlewajcie czystą wodą, a drugą soloną. Porównajcie w klasie wyniki swoich doświadczeń.

- Zastanówcie się, jak działa na środowisko posypywanie ulic solą.

Ciepła czy zimna woda?
Przygotujcie: kilka kostek lodu, 3 miski z wodą o różnej temperaturze – bardzo ciepłą, zimną i letnią.

1. Do pierwszej miski wlejcie bardzo ciepłą wodę. Do drugiej wlejcie zimną wodę i wrzućcie do niej kostki lodu. Do trzeciej wlejcie letnią wodę.
2. Włóżcie jedną dłoń do zimnej wody, a drugą do ciepłej. Pozostawcie dłonie w wodzie przez kilka chwil.
3. Potem obydwie dłonie włóżcie równocześnie do letniej wody.
 - Co odczuwacie? Jaka jest woda, do której włożyście równocześnie obie dłonie?

Co się stało z moją dłonią?
Przygotujcie: naczynie z zimną wodą i kostkami lodu, ręcznik, kilka spinaczy biurowych.

1. Do naczynia z wodą i lodem włóżcie dłoń. Policzcie wolno do 20, a następnie wyjmijcie dłoń i wytrzyjcie ją.
2. Spróbujcie szybko zebrać ze stołu rozsypane spinacze.
 - Czy łatwo było wykonać to zadanie? Jak myślicie, dlaczego?

24 **ZIMOWE EKSPERYMENTY**

25

Strona: 24

Teksty poleceń przed adaptacją:

Co się dzieje z balonem na mrozie?

Przygotujcie: balony, kawałki sznurka lub miary krawieckie.

1. W ciepłym pomieszczeniu nadmuchajcie balony. Zmierzcie je w najszerszym miejscu sznurkiem lub miarą krawiecką i zaznaczcie albo zapiszcie wynik pomiarów.
2. Następnie wyjdźcie z balonami na mróz. Po kilku minutach zmierzcie je w taki sam sposób. Co zaobserwowaście?

Jak działa sól na śnieg?

Przygotujcie: tacę, śnieg i sól. Nałóżcie trochę śniegu na tacę. Posypcie śnieg solą i pozostawcie na mrozie. Obserwujcie, co będzie się działo ze śniegiem.

Jak działa sól na rośliny?

Przygotujcie: dla każdej grupy – 2 cebule, 2 doniczki z ziemią i 2 szklanki wody (do jednej z nich wysypcie 2 łyżki soli). W grupach sprawdźcie, jak na rośliny działa słona woda. Zasadźcie 2 cebule, każdą w oddzielnej doniczce. Jedną cebulę podlewajcie czystą wodą, a drugą soloną. Porównajcie w klasie wyniki swoich doświadczeń.

- Zastanówcie się, jak działa na środowisko posypywanie ulic solą.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość i położenie wybranych elementów ilustracji (dziewczynka z balonem)
- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (blat stołu)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » konieczność nazywania poszczególnych etapów wykonywanych doświadczeń
- » wykonywanie zadań zgodnie z instrukcją
- » powiązanie obserwacji z wnioskami
- » ewentualne rozłożenie ćwiczeń na dwa dni zajęć

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » korzystanie z tablicy piktogramów w celu stworzenia słowniczka rzeczy potrzebnych do wykonania doświadczenia
- » sporządzenie jedno- lub dwuzdaniowej notatki podsumowującej wyniki doświadczenia

Strona: 25

Teksty poleceń przed adaptacją:

Teksty poleceń przed adaptacją:

Ciepła czy zimna woda?

Przygotujcie: kilka kostek lodu, 3 miski z wodą o różnej temperaturze – bardzo ciepłą, zimną i letnią.

1. Do pierwszej miski wlejcie bardzo ciepłą wodę. Do drugiej wlejcie zimną wodę i wrzućcie do niej kostki lodu. Do trzeciej wlejcie letnią wodę.
2. Włóżcie jedną dłoń do zimnej wody, a drugą do ciepłej. Pozostawcie dłonie w wodzie przez kilka chwil.
3. Potem obydwie dłonie włóżcie równocześnie do letniej wody.
 - Co odczuwacie? Jaka jest woda, do której włożyście równocześnie obie dłonie?

Co się stało z moją dłonią?

Przygotujcie: naczynie z zimną wodą i kostkami lodu, ręcznik, kilka spinaczy biurowych.

1. Do naczynia z wodą i lodem włóżcie dłoń. Policzcie wolno do 20, a następnie wyjmijcie dłoń i wytrzyjcie ją.
2. Spróbujcie szybko zebrać ze stołu rozsypane spinacze.
 - Czy łatwo było wykonać to zadanie? Jak myślicie, dlaczego?

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (blat stołu)

Piktogramy:

- » **tablica:** balon, bardzo ciepły, cebula, dmuchać, doniczka, doświadczenie, letni, mierzyc, miska, podlewać, ręce, sadzić, sól, spinacz, sypać sól, sznurek, śnieg, taca, wkładać, woda, zbierać, zimny, zimowy

- » **polecenia:** Wykonaj doświadczenia, Co widzisz?, Co myślisz?, Co czujesz?

Małgorzata Strzałkowska
Pachnące święta

Już za oknem gwiazda błyszczy
i rodzina już się zbiera,
a tak pachnie dookoła,
że aż wszystkim dech zapiera!

Pachną grzyby i kapusta,
mandarynki i pierniki,
śliwki, śledzie, barszcz czerwony,
pomarańcze i goździki...

Wystrójona choineczka
kolorami łśni wesolo
i rozżaca zapach lasu...
Ach, jak pięknie pachnie wkoło!

Wśród zapachów wigilijnych
płyną w śnieżną dal życzenia
ciepłych, zdrowych i wesolych
świąt Bożego Narodzenia...

1. Pokaż na zdjęciu: 1 – goździki, 2 – korę cynamonu, 3 – laskę wanilii, 4 – kardamon, 5 – anyż, 6 – gałkę muszkatołową, 7 – rodzynki, a następnie suszone owoce: 8 – figi, 9 – daktyle, 10 – śliwki, 11 – morele.
2. Czy wiesz, które z owoców i przypraw ze zdjęcia rosną w Polsce? Poszukaj informacji w encyklopedii lub w Internecie.
3. Z czym kojarzą się wam zapachy sosny i jodły?

26 PACHNĄCE ŚWIĘTA

27

Strona: 27

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Odszukajcie na zdjęciu: 1 – goździki, 2 – korę cynamonu, 3 – laskę wanilii, 4 – kardamon, 5 – anyż, 6 – gałkę muszkatołową, 7 – rodzynki, a następnie suszone owoce: 8 – figi, 9 – daktyle, 10 – śliwki, 11 – morele.
2. Dowiedzcie się, które z przedstawionych na zdjęciu owoców i przypraw rosną w Polsce.
3. Z czym kojarzą się wam zapachy sosny i jodły?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » konieczność obejrzenia wszystkich przypraw i owoców przed wskazaniem ich na ilustracji
- » wyjaśnienie, czym są suszone owoce: rodzynki, morele, śliwki, figi, daktyle

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » próbowanie suszonych owoców
- » zapisanie nazw przypraw
- » loteryjka – dobieranie nazw owoców i przypraw do ilustracji
- » wskazywanie w tekście nazw potraw wigilijnych
- » układanie zdań z nazwami potraw
- » układanie pytań do kolegów na temat potraw wigilijnych
- » omówienie wiersza – wskazanie autora, tytułu, zwrócenie uwagi na budowę
- » układanie pytań do wiersza
- » przepisanie wybranej zwrotki wiersza i nauczenie się jej na pamięć

Piktogramy:

» **tablica:** barszcz czerwony, Boże Narodzenie, cynamon, gotować, grzyby, kapusta, mandarynka, pachnieć, piec, pierniki, pomarańcza, przyprawy, rodzynki, składać życzenia, suszone morele, suszone śliwki, śledź, ubierać choinkę, wąchać, Wigilia

» **polecenia:** Pokaż na ilustracji owoce, które znasz, Pokaż na ilustracji przyprawy, które znasz, Które owoce i przyprawy rosną w Polsce?

Symbol *przyprawy* wymaga wyjaśnienia oraz wskazania, że piktogram przedstawia przyprawy w opakowaniach.

Anna Onichimowska

Niespodziewany gość

Było dokładnie tak, jak powinno być na Gwiazdkę: padał śnieg, a w domu pachniało choinką. Piotrek pomagał nakrywać do stołu. Dwanaście talerzy? Zaczął liczyć gości. Ula z rodzicami, babcią i dziadkiem to pięć. Magda z Adasiem i tatą to osiem. On z rodzicami. Już miał spytać o dodatkowe nakrycie, kiedy przypomniał sobie ostatnią Wigilię i jeden talerz za dużo. „To dla niespodziewanego gościa” – zabrzały mu w uszach słowa taty. Ale nikt obcy się wtedy nie zjawił.

Piotrek stanął przy oknie, obok dziewczynek. Przyglądały się gonitwie Pimpka za Szyprem, a może czekały na Świętego Mikołaja?

– Dzieciaki, siadajcie – zaprosiła ich mama Piotrka.

– Ojej, zobaczcie!!! – wykrzyknęła Magda.

Na podwórku pojawił się trzeci pies. Duży, kudłaty.

– Jak on tu wszedł? – zdziwił się tata Piotrka.

Pimppek z Szyprem obwąchiwały go z rezerwą.

– Jak do was jechaliśmy, widziałam pana z takim psem przed jakimś sklepem, we wsi – powiedziała babcia Uli.

– Może ma coś na obroży, sprawdź. – Piotrek wkładał już kurtkę.

– Wyjdziemy razem. Nie znasz go, synku. Wygląda na łagodnego,

ale nigdy nic nie wiadomo. – Tata otworzył drzwi.

Powiało mrozem. Pies zamerdał ogonem, szczekając na powitanie.

– Czyj ty jesteś, bracie? – spytał wujek, a kudłaty podszedł, trącając go nosem w nogę.

– Jest numer telefonu! A on ma na imię Irys – ucieszył się Piotrek.

Nie minęło piętnaście minut, jak przed ich bramą zatrzymał się mały, niebieski samochód, z którego wyskoczył właściciel Irysa.

– Chyba pobiegł za zającem – tłumaczył. – Bardzo dziękuję i przepraszam za kłopot.

– Zapraszamy do stołu. – Na progu wyrosła mama. – Od kilku lat trzymamy dla pana miejsce. – Uśmiechnęła się. – Chyba że ktoś na pana czeka...

– Tak! – klasnął w rączki Adaś i wszyscy się roześmiali.

Nasz niespodziewany gość okazał się pisarzem. Wynajął w pobliżu domek, żeby w spokoju pracować. Może kiedyś napisze również o naszej Wigilii?

1. Wymień osoby, które występują w opowiadaniu. Kim był niespodziewany gość?
2. Opowiedz, w jaki sposób rodzina Piotrka odszukała właściciela psa. Co jej w tym pomogło?
3. Dlaczego w czasie Wigilii przygotowujemy dodatkowe nakrycie?
4. Czy wiesz, co to jest gościnność?

28

NIESPODZIEWANY GOŚĆ

29

Strony: 28–29

Tekst zaadaptowany:

Niespodziewany gość

Było dokładnie tak, jak powinno być na Gwiazdkę: padał śnieg, a w domu pachniało choinką. Piotrek pomagał nakrywać do stołu.

Dwanaście talerzy? Zaczął liczyć gości. Ula z rodzicami, babcią i dziadkiem to pięć. Magda z Adasiem i tatą to osiem. On z rodzicami. Już miał spytać o dodatkowe nakrycie, kiedy przypomniał sobie ostatnią Wigilię i jeden talerz za dużo. „To dla niespodziewanego gościa” – powiedział wtedy tata. Ale nikt obcy wtedy nie przeszedł.

Piotrek stanął przy oknie, obok dziewczynek. Przyglądały się gonitwie Pimpka za Szyprem, a może czekały na Świętego Mikołaja?

Mama Piotrka zaprosiła do stołu: – Dzieciaki, siadajcie.

Magda krzyknęła: – Ojej, zobaczcie!!!

Na podwórku pojawił się trzeci pies. Duży, kudłaty.

Tata Piotrka zdziwił się: – Jak on tu wszedł?

Pimppek z Szyprem ostrożnie go obwąchiwały.

Babcia Uli powiedziała: – Jak do was jechaliśmy, widziałam pana z takim psem przed sklepem, we wsi.

Piotrek powiedział: – Może ma coś na obroży, sprawdź.

Tata otworzył drzwi: – Wyjdziemy razem. Nie znasz go, synku. Wygląda na łagodnego, ale nigdy nic nie wiadomo.

Powiało mrozem. Pies zamerdał ogonem, szczekając na powitanie.

Wujek spytał: – Czyj ty jesteś?

A kudłaty podszedł, trącając go nosem w nogę.

Piotrek ucieszył się: – Jest numer telefonu! A on ma na imię Irys.

Tata zadzwonił do właściciela psa i nie minęło piętnaście minut, jak przed ich bramą zatrzymał się mały, niebieski samochód, z którego wyskoczył właściciel Irysa.

– Chyba pobiegł za zającem – tłumaczył. – Bardzo dziękuję i przepraszam za kłopot.

– Zapraszamy do stołu. – Na progu stanęła mama. – Od kilku lat trzymamy dla pana miejsce. – Uśmiechnęła się. – Chyba że ktoś na pana czeka...

– Tak! – klasnął w rączki Adaś i wszyscy się roześmiali.

Nasz niespodziewany gość był pisarzem. Wynajął w pobliżu domek, żeby w spokoju pracować. Może kiedyś napisze również o naszej Wigilii?

Anna Onichimowska

Niespodziewany gość

Było dokładnie tak, jak powinno być na Gwiazdkę: padał śnieg, a w domu pachniało choinką. Piotrek pomagał nakrywać do stołu. Dwanaście talerzy? Zaczął liczyć gości. Ula z rodzicami, babcią i dziadkiem to pięć. Magda z Adasiem i tatą to osiem. On z rodzicami. Już miał spytać o dodatkowe nakrycie, kiedy przypomniał sobie ostatnią Wigilię i jeden talerz za dużo. „To dla niespodziewanego gościa” – zabrzmiały mu w uszach słowa taty. Ale nikt obcy się wtedy nie zjawiał.

Piotrek stanął przy oknie, obok dziewczynek. Przyglądały się gonitwie Pimpka za Szyprem, a może czekały na Świętego Mikołaja?

– Dzieciaki, siadajcie – zaprosiła ich mama Piotrka.

– Ojej, zobaczcie!!! – wykrzyknęła Magda.

Na podwórku pojawił się trzeci pies. Duży, kudłaty.

– Jak on tu wszedł? – zdziwił się tata Piotrka.

Pimpek z Szyprem obwąchiwały go z rezerwą.

– Jak do was jechaliśmy, widziałam pana z takim psem przed jakimś sklepem, we wsi – powiedziała babcia Uli.

– Może ma coś na obroży, sprawdź. – Piotrek wkładał już kurtkę.

– Wyjdziemy razem. Nie znasz go, synku. Wygląda na łagodnego, ale nigdy nic nie wiadomo. – Tata otworzył drzwi.

Powiało mrozem. Pies zamerdal ogonem, szczekając na powitanie.

– Czyj ty jesteś, bracie? – spytał wujek, a kudłaty podszedł, trącając go nosem w nogę.

– Jest numer telefonu! A on ma na imię Irys – ucieszył się Piotrek.

Nie minęło piętnaście minut, jak przed ich bramą zatrzymał się mały, niebieski samochód, z którego wyskoczył właściciel Irysa.

– Chyba pobiegł za zającem – tłumaczył. – Bardzo dziękuję i przepraszam za kłopot.

– Zapraszamy do stołu. – Na progu wyrosła mama. – Od kilku lat trzymamy dla pana miejsce. – Uśmiechnęła się. – Chyba że ktoś na pana czeka...

– Tak! – klasnął w rączki Adaś i wszyscy się roześmiali.

Nasz niespodziewany gość okazał się pisarzem. Wynajął w pobliżu domek, żeby w spokoju pracować. Może kiedyś napisze również o naszej Wigilii?

1. Wymień osoby, które występują w opowiadaniu. Kim był niespodziewany gość?
2. Opowiedz, w jaki sposób rodzina Piotrka odszukała właściciela psa. Co jej w tym pomogło?
3. Dlaczego w czasie Wigilii przygotowujemy dodatkowe nakrycie?
4. Czy wiesz, co to jest gościnność?

28

NIESPODZIEWANY GOŚĆ

29

Strona: 29

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Jakie postacie występują w opowiadaniu? Kim okazał się niespodziewany gość?
2. Opowiedzcie, w jaki sposób rodzina Piotrka odszukała właściciela psa. Co jej w tym pomogło?
3. Dlaczego w czasie Wigilii przygotowujemy dodatkowe nakrycie? Porozmawiajcie o tym, czym jest gościnność.
4. Wyobraźcie sobie, że jesteście pisarzami. Napiszcie dowolny tekst.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » wieczerza jako nazwa posiłku wigilijnego
- » omówienie zwyczaju przygotowania dodatkowego nakrycia
- » wyjaśnienie pojęcia *pisarz*

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rozmowa o zwyczajach świątecznych w rodzinach uczniów
- » opowiadanie o tym, co zdarzyło się w rodzinie Piotrka w Wigilię
- » nazwanie własnych odczuć związanych z niespodziewanym gościem
- » rozmowa o konieczności zapewnienia psu obroży i znaczka identyfikacyjnego
- » układanie odpowiedzi na pytania sprawdzające rozumienie tekstu
- » przygotowanie planu wydarzeń do tekstu
- » opis ilustracji do tekstu na podstawie pytań
- » sporządzenie listy potraw wigilijnych i zwyczajów związanych z Wigilią – forma zdań typu *prawda/falsz*
- » układanie zdań opisujących Wigilię w rodzinach uczniów z wykorzystaniem podanego słownictwa

Piktogramy:

- » **tablica:** choinka, gość, jechać samochodem, kudłaty, nakrycie stołowe, nakrywać do stołu, niespodziewany, obcy, obroża, obrus, pan, pies, pisarz, rodzina, stół, telefonować, wieczerza, Wigilia, zapraszać, znaczek
- » **polecenia:** Powiedz, jakie osoby są bohaterami opowiadania. Kim był niespodziewany gość?, Dla kogo jest dodatkowe nakrycie w Wigilię?

24
grudnia
Wigilia

25
grudnia
Boże
Narodzenie

26
grudnia

Gazeta Przyjazna

Czasopismo klasy 2 **Nr 8**

NASI REPORTERZY INFORMUJĄ

W Krakowie co roku organizowany jest konkurs szopek krakowskich. Biorą w nim udział dzieci i dorośli. Prace konkursowe przedstawiają sceny Bożego Narodzenia wkomponowane w zabytki Krakowa. Są wśród nich wieże kościoła Mariackiego, Zamek Królewski na Wawelu, Barbakan, Brama Floriańska. Na szczytach wież twórcy szopek umieszczają często wizerunek orła z godła Polski i chorągwie. W szopkach możemy zobaczyć lalki w strojach ludowych i postacie historyczne. Szopki są często oświetlone, a postacie ruchome.

RAZEM KOŁĘDUJEMY

*słowa: Bożena Czekańska-Mirek
muzyka: Anetta Pasternak*

Wigilia

Znalazłam cię na niebie,
mrugasz i drżysz.
Dla wszystkich, co w potrzebie,
w tę noc tak lśniesz.

*refren: Dzyń, dzyń, dzyń, to ten dzień.
Dzyń, dzyń, dzyń, wszedł już w sień.
Dzyń, dzyń, dzyń, wieczór już.
Dzyń, dzyń, dzyń, Gwiazdka tuż.*

Jesteśmy razem wszyscy,
pośrodku stół.
Tak bardzo sobie bliscy,
dobrze nam tu.

refren: Dzyń...

Na stole obrus biały
i siana garść.
Opłatek w dłoni mały
to wspólny znak.

refren: Dzyń...

Ten wieczór jest jedyny
i święty tak.
Ogłoście już nowinę
na cały świat.

refren: Dzyń...

Wesołych Świąt!

Zdrowia, szczęścia i radości,
pomyślności i miłości.
Ciepłych chwil w rodzinnym gronie.
Niech Wam w sercach dobro płonie!
Czytelnikom „Gazety Przyjaznej”
życzy Redakcja

30 **GAZETA PRZYJAZNA – 24, 25, 26 GRUDNIA**

31

Strona: 30

Tekst zaadaptowany:

Nasi reporterzy informują

W Krakowie co roku organizowany jest konkurs szopek krakowskich. Biorą w nim udział dzieci i dorośli. Szopki konkursowe przedstawiają sceny Bożego Narodzenia wkomponowane w zabytki Krakowa. Są to wieże kościoła Mariackiego, Zamek Królewski na Wawelu, Barbakan, Brama Floriańska. Na szczytach wież twórcy szopek umieszczają często wizerunek orła z godła Polski i chorągwie. W szopkach możemy zobaczyć lalki w strojach ludowych i postacie historyczne. Szopki są często oświetlone, a postacie ruchome.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tytuł gazety)

Strona: 31

Tekst zaadaptowany:

Wesołych Świąt!

*Zdrowia, szczęścia i radości,
pomyślności i miłości.
Ciepłych chwil w rodzinnym gronie.
Niech Wam w sercach dobro płonie!
Czytelnikom „Gazety Przyjaznej”
życzy Redakcja*

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » rozmowa o tym, z jakim wydarzeniem związane są święta Bożego Narodzenia oraz jak długo je obchodzimy
- » poprawność ortograficzna w zapisie nazw świąt i nazw geograficznych

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » składanie życzeń przy pomocy tablicy piktogramowej zamieszczonej w „Zeszycie piktogramów” do klasy pierwszej
- » odnalezienie świąt Bożego Narodzenia w klasowym kalendarzu
- » rozmowa o planach na święta oraz wolne dni po świętach
- » zachęcenie do prowadzenia kalendarza, w którym uczniowie będą codziennie zapisywać jednym zdaniem (sami lub z pomocą rodziców), co robili w czasie zimowej przerwy świątecznej
- » układanie życzeń świątecznych dla rodziców i wykonanie kartki świątecznej
- » zapisanie i wykorzystanie wyrazów bliskoznacznych do pisania życzeń
- » wyjaśnienie zasady pisania życzeń
- » pisanie wielką literą imion, nazw geograficznych, nazw świąt
- » wyszukiwanie w tekście nazw zabytków Krakowa i połączenie ich ze zdjęciami
- » wspólny opis wybranej szopki na podstawie opisu z podręcznika

Piktogramy:

- » **tablica:** Boże Narodzenie, dwudziestego czwartego grudnia, dwudziestego piątego grudnia, dzielić się, gazeta, godło Polski, gwiazdka, kołędować, konkurs, Kraków, numer ósmy, obrus, opłatek, rodzina, siano, składać życzenia, spotykać się, szopka, święta Bożego Narodzenia, Wigilia, zabytki

- » **polecenia:** Dwudziestego czwartego grudnia jest Wigilia, Dwudziestego piątego i dwudziestego szóstego grudnia są święta Bożego Narodzenia

Piktogram zabytki został przedstawiony jako 'dawne budowle'.

Anna Onichimowska

Sylwester

Wszyscy zasiedli przed telewizorem.

– Protestuję! – powiedziała mama. – To nie jest zwyczajny wieczór! – I wyłączyła telewizor. Zaległa cisza.

– Jest tyle fajnych filmów! – skrzywił się Kuba.

– To co będziemy robić? – spytał ostrożnie tato.

– Dawno niczego razem nie czytaliśmy! – Mama zbliżyła się do biblioteczki. – Wybierzmy jakąś wesołą książkę.

Każdy chciał inną i zrobiło się okropne zamieszanie. Tato zaklaskał.

– Zamiast czytać, możemy sami coś napisać!

– My? – pisnęła Zosia.

– Świetnie! – ucieszyła się mama. – Będziemy wspólnie wymyślać, a tato nam to spisze. I zaczęła:

– Dawno, dawno temu wśród skał mieszkał góral. Nazywał się Stary Rok... – zawiesiła głos, wodząc wzrokiem po dzieciach.

– Kiedyś uciekły mu dwie owce i rzucił się w pościg. – Antek zachichotał. – A reszta owiec pobiegła za nim.

– Zbiegli z góry – włączył się Wojtek. – Patrzą, a tam statek kosmiczny.

Teraz już roześmiali się wszyscy, a tato podniósł rękę na znak, że się zgłasza.

– Nie widziałeś moich owiec? – spytał góral kosmitę. Wcale się go nie przestraszył, bo tak dawno nie widział ludzi, że prawie zapomniał, jak wyglądają.

– Nie – odpowiedział kosmita – ale wsiadajcie, to ich poszukamy.

– I do statku władowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nie z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato pogłaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniery.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

1. Co robiła rodzina Wojtka w sylwestra? Co jeszcze można robić w ten wieczór?

2. Wymyślcie dalszy ciąg rodzinnej opowieści o Starym i Nowym Roku.

3. Czy na całym świecie Nowy Rok obchodzi się tego samego dnia?

4. Poszukajcie informacji o tym, jak się spędza Nowy Rok w różnych krajach.

Strony: 32–33

Tekst zaadaptowany:

Sylwester

Wszyscy zasiedli przed telewizorem.

– Nie zgadzam się – powiedziała mama. – To nie jest zwyczajny wieczór! –

I wyłączyła telewizor. W pokoju zrobiło się cicho.

Kuba skrzywił się: – Jest tyle fajnych filmów!

Tato spytał się: – To co będziemy robić?

Mama podeszła do biblioteczki: – Dawno niczego razem nie czytaliśmy! Wybierzmy jakąś wesołą książkę.

Każdy chciał inną i zrobiło się okropne zamieszanie. Tato zaklaskał.

– Zamiast czytać, możemy sami coś napisać!

Zosia pisnęła: – My?

– Świetnie! – ucieszyła się mama. – Będziemy wspólnie wymyślać, a tato nam to spisze. I zaczęła:

– Dawno, dawno temu wśród skał mieszkał góral. Nazywał się Stary Rok...

– Kiedyś uciekły mu dwie owce i zaczęły je gonić – Antek zachichotał. –

A reszta owiec pobiegła za nim.

– Zbiegli z góry – włączył się Wojtek. – Patrzą, a tam statek kosmiczny.

Teraz już roześmiali się wszyscy, a tato podniósł rękę na znak, że się zgłasza.

– Nie widziałeś moich owiec? – spytał góral kosmitę.

– Nie – odpowiedział kosmita – ale wsiadajcie, to ich poszukamy.

– I do statku władowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż przybiegł nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato pogłaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniery.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

Anna Onichimowska

Sylwester

Wszyscy zasiedli przed telewizorem.

– Protestuję! – powiedziała mama. – To nie jest zwyczajny wieczór! – I wyłączyła telewizor. Zaległa cisza.

– Jest tyle fajnych filmów! – skrzywił się Kuba.

– To co będziemy robić? – spytał ostrożnie tato.

– Dawno niczego razem nie czytaliśmy! – Mama zbliżyła się do biblioteczki. – Wybierzmy jakąś wesołą książkę.

Każdy chciał inną i zrobiło się okropne zamieszanie. Tato zaklaskał.

– Zamiast czytać, możemy sami coś napisać!

– My? – pisała Zosia.

– Świetnie! – ucieszyła się mama. – Będziemy wspólnie wymyślać, a tato nam to spisze. I zaczęła:

– Dawno, dawno temu wśród skal mieszkał góral. Nazywał się Stary Rok... – zawiesiła głos, wodząc wzrokiem po dzieciach.

– Kiedyś uciekły mu dwie owce i rzucił się w pościg. – Antek zachichotał. – A reszta owiec pobiegła za nim.

– Zbiegli z góry – włączył się Wojtek. – Patrzą, a tam statek kosmiczny.

Teraz już roześmiali się wszyscy, a tato podniósł rękę na znak, że się zgłasza.

– Nie widziałeś moich owiec? – spytał góral kosmitę. Wcale się go nie przestraszył, bo tak dawno nie widział ludzi, że prawie zapomniał, jak wyglądają.

– Nie – odpowiedział kosmita – ale wsiadajcie, to ich poszukamy.

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

– Zapraszam wszystkich na tort noworoczny! – zawołała mama. – Zbliża się północ!

– Tak powiedział Nowy Rok? – zdziwił się Wojtek.

– Bardzo możliwe. – Mama się uśmiechnęła. – Ale naprawdę za chwilę będzie dwunasta!

– I do statku wladowało się całe stado, bo to był statek z gumy! – wykrzyknął Kuba.

– Góral myślał, że pojazd wzniesie się w powietrze, ale nic z tego! Wypuścił z podwozia całe mnóstwo nóg i jak stonoga biegł przed siebie – wymyśliła mama.

– Aż trafił nad rzekę – powiedziała Zosia, a tato poglaskał ją po głowie i opowiadał dalej:

– Po drugiej stronie rzeki siedział inny góral, który nazywał się Nowy Rok, a obok niego pasły się owce-uciekiniarki.

Strona: 33

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Jakie pomysły na spędzenie sylwestra miała rodzina Wojtka?
2. Wymyślcie dalszy ciąg rodzinnej opowieści o Starym i Nowym Roku. Zilustrujcie ją.
3. Dowiedzcie się, czy na całym świecie Nowy Rok obchodzi się w tym samym czasie.
4. Poszukajcie informacji o tym, jak się spędza Nowy Rok w różnych krajach.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » dwa plany opowieści
- » baśniowość wspólnie układanej opowieści

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rozmowa na temat planowanego powitania Nowego Roku
- » układanie życzeń noworocznych
- » wymyślenie jednego noworocznego postanowienia
- » układanie odpowiedzi na pytania do tekstu
- » wykonanie kalendarza zegarowego na mapie świata i oznaczenie, gdzie najwcześniej zaczyna się świętować Nowy Rok – rozwijanie umiejętności znajdowania informacji w internecie
- » wykonanie na mapie świata kalendarza obchodów Nowego Roku w różnych religiach i krajach
- » przegląd noworocznych tradycji na świecie – dobieranie opisów do ilustracji
- » przypomnienie nazw miesięcy, uzupełnianie zdań typu: *Pierwszym miesiącem roku jest..... itd.*
- » stopniowanie przymiotników *stary* i *nowy* w zdaniach dotyczących wieku

Piktogramy:

- » **tablica:** Antek, biegać, fragment, góral, każdy, kosmita, Kuba, mama, nie zgadzać się, Nowy Rok, oglądać, opowiadać, owce, pytać, siedzieć, Stary Rok, statek kosmiczny, sylwester, tata, trzydziestego pierwszego grudnia, uciekać, Wojtek, wymyślać, Zosia
- » **polecenia:** Co rodzina Wojtka robiła w sylwestra?, Co jeszcze ludzie robią w sylwestra?

Symbole *Stary Rok* i *Nowy Rok* zawierają znaki poprzedni i następny.

Strona: 34

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (kwiatki, listki)

Strona: 35

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (kwiatki, listki)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » włączenie ucznia niemówiącego w przedstawienie przy pomocy prostego komunikatora głosowego z nagraniem rolą
- » kalendarzowe pory roku a zmiany w przyrodzie

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wykorzystanie kserokopii tablicy piktogramowej z miesiącami jako propozycji rocznego kalendarza klasowego, na którym przy każdym miesiącu można zaznaczyć wydarzenia ważne dla klasy
- » przy symbolu PCS danej pory roku wklejonym do zeszytu dopisanie jednego zdania, które ją charakteryzuje
- » praca z indywidualnym kalendarzykiem (ulotką) – liczenie miesięcy, tygodni, odliczanie dni do ważnych wydarzeń
- » przygotowanie przedstawienia w języku migowym przez uczniów niesłyszących
- » wyjaśnienie, kim jest narrator
- » dobieranie cech miesięcy do nazw miesięcy – ułożenie rozsypanki

Piktogramy:

- » **tablica:** czerwiec, dzieci, grudzień, jesień, kwiecień, lato, lipiec, listopad, luty, maj, marzec, miesiąc, narrator, październik, pomylić się, pora deszczowa, pora sucha, przedstawienie, przedwiośnie, przedzimie, rok, sierpień, styczeń, wiosna, wrzesień, zima

- » **polecenia:** Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień wiosny, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień lata, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień jesieni, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień zimy, Czy wiesz, gdzie na świecie jest pora sucha?, Czy wiesz, gdzie na świecie jest pora deszczowa?, Wymień nazwy wszystkich miesięcy

Do tej lekcji przygotowane zostały dwie karty w „Zeszytach piktogramów” (34–37a oraz 34–37b) przypominające nazwy pór roku oraz nazwy wszystkich miesięcy. Wprowadzone zostały znaki *przedwiośnie* i *przedzimie* oraz *pora sucha* i *pora deszczowa*.

Wrzesień:
Gdy się zjawiam, to w ogródku bez rozkwita pomalutku.

Czerwiec:
Za to kiedy ja tu wpadam, świat truskawki, mniam, zajada.

Lipiec:
Ja czereśnie mam w koszyku i wakacji czar dla smyków.

Sierpień:
A ja w polu zboża koszę i smak śliwek tu przynoszę.

Wrzesień:
Dla mnie wrzosa kwitną wszędzie i z drzew sypią się żółędzie.

Październik:
Na mój widok świat się złości, a spod świerków i paproci grzyby z wielkim animuszem¹ wychylają kapelusze.

Listopad:
A ja wiatr i deszcze wołam, chadzam więc pod parasolem.

Grudzień:
Ja zaś chłodem wokoło dmucham, a dmuchając, kołęd słucham.

Rok:
Mylić dzieci? Za nic w świecie! Teraz pan już widzi przecież, jak są różne, jak odmienne...

Narrator 2:
...ale wszystkie są przyjemne!

Narrator 1:
Odmieniam świat co chwilę!

Narrator 1 i 2:
Dobrze, że ich jest aż tyle!

¹z animuszem – odważnie, z zapalem.

Jak zmieniają się pory roku?

Zastanówcie się, ile zim upłynęło już w ciągu waszego życia. Czy tyle samo, ile macie lat? Jak myślicie, dlaczego?

Wiosna, lato, jesień i zima to cztery pory, które obserwujemy w Polsce w ciągu jednego roku. Porom roku towarzyszą zmiany pogody, które wpływają na życie roślin i zwierząt. Mamy także dwie przejściowe pory roku: przedwiośnie i przedzimie.

W niektórych miejscach na Ziemi występują dwie pory roku: pora deszczowa i sucha.

1. Jakie zmiany zachodzą w przyrodzie wiosną, latem, jesienią i zimą?
2. Sprawdź w kalendarzu, kiedy rozpoczynają się wiosna, lato, jesień i zima.
3. Sprawdź, czy pogoda za oknem odpowiada kalendarzowej porze roku.
4. Czy wiesz, gdzie na Ziemi występują pora sucha i pora deszczowa?

36 **PROSZĘ PAŃSTWA, OTO ROKI!** **JAK ZMIENIAJĄ SIĘ PORY ROKU?** 37

Strona: 36

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (kwiatki, listki)

Strona: 37

Tekst zaadaptowany:

Jak zmieniają się pory roku?

Zastanówcie się, ile zim upłynęło już w czasie waszego życia. Czy tyle samo, ile macie lat? Jak myślicie, dlaczego? Wiosna, lato, jesień i zima to cztery pory, które obserwujemy w Polsce w ciągu jednego roku. Porom roku towarzyszą zmiany pogody, które wpływają na życie roślin i zwierząt. Mamy także dwie przejściowe pory roku: przedwiośnie i przedzimie.

W niektórych miejscach na Ziemi występują dwie pory roku: pora deszczowa i sucha.

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Jakie zmiany zachodzą w przyrodzie wiosną, latem, jesienią i zimą? Zastanówcie się, do czego przydaje się taka wiedza.
2. Sprawdźcie w kalendarzu, kiedy rozpoczyna się każda pora roku. Zaobserwujcie, czy pogoda za oknem odpowiada kalendarzowej porze roku.
3. Dowiedzcie się, o jakich miejscach na Ziemi mówi dziewczynka. Gdzie możecie poszukać informacji na ten temat?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » włączenie ucznia niemówiącego w przedstawienie przy pomocy prostego komunikatora głosowego z nagraniem rolą
- » kalendarzowe pory roku a zmiany w przyrodzie

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » przyporządkowywanie pór roku do miesięcy
- » zaznaczenie swojej daty urodzin w kalendarzu i połączenie jej z nazwą pory roku
- » pisanie zdań typu: *Najbardziej lubię.....[pora roku], bo.....*
- » określanie pory roku na podstawie krótkiego opisu
- » przygotowanie opisu pory roku z wykorzystaniem podanych zwrotów
- » sprawdzenie umiejętności posługiwania się poznanym słownictwem w pracy sprawdzającej

Piktogramy:

- » **tablica:** *dzieci, grudzień, jesień, kwiecień, lato, zima, lipiec, listopad, luty, maj, czerwiec, marzec, narrator, październik, pomylić się, pora deszczowa, pora sucha, przedstawienie, przedwiośnie, przedzimie, rok miesiąc, sierpień, styczeń, wiosna, wrzesień,*
- » **polecenia:** *Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień wiosny, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień lata, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień jesieni, Sprawdź w kalendarzu, kiedy jest pierwszy dzień zimy, Czy wiesz, gdzie na świecie jest pora sucha?, Czy wiesz, gdzie na świecie jest pora deszczowa?, Wymień nazwy wszystkich miesięcy*

Do tej lekcji przygotowane zostały dwie karty w „Zeszytach piktogramów” (34–37a oraz 34–37b) przypominające nazwy pór roku oraz nazwy wszystkich miesięcy. Wprowadzone zostały znaki *przedwiośnie* i *przedzimie* oraz *pora sucha* i *pora deszczowa*.

1. Przeczytaj rozmowę krasnoludków. Zwróć uwagę, jak są zapisane pary wyrazów zaznaczone tym samym kolorem.

O, zaczyna padać **śnieg!** To raczej **śnieżek!**

Masz jakąś ciekawą książkę? Mam „Księgę zagadek”.

3. Jak myślisz, dlaczego krasnoludki ułożyły wyrazy w takie pary?

dróżka	droga	koleżanka	kolega
dłuższy	długi	twarożek	twaróg
nóżka	noga	papuzka	papuga
rożek	róg	ważyć	waga
uważaj	uwaga		

4. Przeczytaj zdania. Zapamiętaj je i napisz w zeszytce.

Śnieżek zasypał dróżkę.
Śnieg zasypał drogę.

Wierszyk ortograficzny
Kiedy z nieba prószy śniegiem,
na powietrze ruszam biegiem
i na śnieżku, przez „ż” z kropką,
słowo „śnieżny” piszę stopką.
Agnieszka Frączek

ZWRÓĆ UWAŻĘ!
Ż piszemy między innymi wtedy, gdy wymienia się na g.

38 **ZAULEK SŁÓWEK – WYRAZY Z Ż WYMIENNYM** 39

Strona: 38

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Przeczytajcie rozmowę krasnoludków. Zwróćcie uwagę, jak są zapisane pary wyrazów zaznaczone tym samym kolorem.
2. Przyjrzyjcie się ilustracji. Wymyślcie, co mogło się przydarzyć krasnoludkowi siedzącemu w fotelu.

Strona: 39

Teksty poleceń przed adaptacją:

3. Jak myślicie, dlaczego krasnoludki ułożyły wyrazy w takie pary?
4. Przeczytajcie zdania. Zapamiętajcie je. Mam i napiszcie w zeszytce.
 - Ułóżcie inne zdania z wykorzystaniem wyrazów, które przygotowały krasnoludki.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (karteczki z wyrazami)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » wprowadzenie pisowni polskich znaków na komputerze, tablecie

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » przepisanie par wyrazów z ćwiczenia 3
- » wybieranie zdrobnień z par wyrazów
- » w razie trudności przy realizowaniu ćwiczenia 4 – zastąpienie pisania zdań z pamięci przepisaniem ich do zeszytu

Piktogramy:

- » **tablica:** droga, dróżka, kolega, koleżanka, noga, nóżka, śnieg, śnieżka, twarożek, twaróg, zaulek słówek

- » **polecenia:** Przeczytaj zdania, Zapamiętaj zdania, Zapisz zdania w zeszytce

Anna Onichimowska

Wyścig z czasem

Oglądaliśmy wczoraj program o rodzinie, która podróżowała łodzią dookoła świata. Do zabawy wystarczyły im kamyki, a zamiast oglądać telewizję, patrzyli na morze i w niebo. No i zwiedzali ciągle nowe miejsca.

Opowiedziałem o tym w szkole.

- Pływali cały rok! – Byłem pełen entuzjazmu.
- I nie szkoda im było czasu? – zdziwił się Emil.
- Na co? – spytała go Ala.
- No... na coś innego. – Wzruszył ramionami.
- Jak przestali chodzić do pracy, to nie zarabiali. I nie mogli sobie kupować różnych rzeczy. Czas to pieniądź – wtrąciła Iwona.
- No pewnie. Im szybciej i więcej pracujesz, tym więcej masz – zaczął się mądrzyć Bartek.
- Pewnie byli bardzo bogaci – zauważyła Lena.
- Wcale nie! – zaprotestowałem. – Ten pan po drodze reperował inne łodzie. Ale chcieli jak najwięcej zobaczyć. Jego żona mówiła, że udało im się zatrzymać czas.
- Czasu nie można zatrzymać! – oburzył się Darek. – Tak zawsze powtarza moja babcia. I ma rację!

- Pani przysłuchiwała się naszej dyskusji z uśmiechem.
- A nie macie nieraz wrażenia, że czas staje w miejscu? – spytała.
- Ja mam zawsze, kiedy gram w piłkę! – krzyknął Robert. – Dlatego spóźniam się na obiad!
- A ja mam, kiedy jestem w lesie. Inny przykład taki mech. Każdy ma inny kolor. I inne roślinki też są bardzo różne – zaczął Patryk.
- Co ma mech do czasu?! – przerwał mu Robert.

- Właśnie że ma – wstawiła się za Patrykiem pani. – Kiedy coś nam się podoba, chcemy nacieszyć się chwilą.
- Tak jak oni, płynąc, cieszyli się, że mogą spokojnie podziwiać wschody słońca, pelikany, delfiny i żółwie – dodałem.
- Przez okno w mieszkaniu też to mogę podziwiać. Tyle że gołębie zamiast pelikanów. – Emil nie wydawał się przekonany.
- To może kiedyś spróbuj – zaproponowała pani. – Wszystkich was zachęcam, żeby zamiast zabijać czas, próbować go zatrzymać. Bo czasem naprawdę nie warto się z nim ścigać.

1. Odszukajcie w tekście powiedzenia związane z czasem. Porozmawiajcie o tym, jak je rozumiecie.
2. Jakie zwierzęta egzotyczne są wymienione w tekście? Dowiedzcie się o nich czegoś więcej.
3. Opowiedzcie o dniu, w którym ciekawie spędziliście czas, a potem o takim, kiedy zmarnowaliście dużo czasu. Narysujcie ilustracje do tych opowieści.

40

WYŚCIG Z CZASEM

41

Strony: 40–41

Tekst zaadaptowany:

Wyścig z czasem

Oglądaliśmy wczoraj program o rodzinie, która podróżowała łodzią dookoła świata. Do zabawy wystarczyły im kamyki, a zamiast oglądać telewizję, patrzyli na morze i w niebo. No i zwiedzali ciągle nowe miejsca. Opowiedziałem o tym w szkole.

- Pływali cały rok!
- I nie szkoda im było czasu? – zdziwił się Emil.
- Na co? – spytała go Ala.
- No... na coś innego. – Wzruszył ramionami.
- Jak przestali chodzić do pracy, to nie zarabiali. I nie mogli sobie kupować różnych rzeczy. Czas to pieniądź – wtrąciła Iwona.
- No pewnie. Im szybciej i więcej pracujesz, tym więcej masz – mądrzył się Bartek.
- Pewnie byli bardzo bogaci – powiedziała Lena.
- Wcale nie! – zaprotestowałem. – Ten pan po drodze reperował inne łodzie. Ale chcieli jak najwięcej zobaczyć. Jego żona mówiła, że udało im się zatrzymać czas.
- Czasu nie można zatrzymać! – oburzył się Darek. – Tak zawsze powtarza moja babcia. I ma rację!

- Pani przysłuchiwała się naszej dyskusji z uśmiechem.
- A nie macie nieraz wrażenia, że czas staje w miejscu? – spytała.
- Ja mam zawsze, kiedy gram w piłkę! – krzyknął Robert. – Dlatego spóźniam się na obiad!
- A ja mam, kiedy jestem w lesie. Oglądam mech, każdy ma inny kolor. I inne roślinki też są bardzo różne, wtedy czuję, że czas staje w miejscu – powiedział Patryk.

- Co ma mech do czasu?! – przerwał mu Robert.
- Właśnie że ma – wstawiła się za Patrykiem pani. – Kiedy coś nam się podoba, chcemy nacieszyć się chwilą.
- Tak jak oni, płynąc, cieszyli się, że mogą spokojnie podziwiać wschody słońca, pelikany, delfiny i żółwie – dodałem.
- Przez okno w mieszkaniu też to mogę podziwiać. Tyle że gołębie zamiast pelikanów. – Emil nie był przekonany.
- To może kiedyś spróbuj cieszyć się chwilą – zaproponowała pani. – Nie zawsze warto się spieszyć.

Anna Onichimowska

Wyścig z czasem

Oglądaliśmy wczoraj program o rodzinie, która podróżowała łodzią dookoła świata. Do zabawy wystarczyły im kamery, a zamiast oglądać telewizję, patrzyli na morze i w niebo. No i zwiedzali ciągle nowe miejsca.

Opowiedziałem o tym w szkole.

- Pływali cały rok! - Byłem pełen entuzjazmu.
- I nie szkoda im było czasu? - zdziwił się Emil.
- Na co? - spytała go Ala.
- No... na coś innego. - Wzruszył ramionami.
- Jak przestali chodzić do pracy, to nie zarabiali. I nie mogli sobie kupować różnych rzeczy. Czas to pieniądz - wtrąciła Iwona.
- No pewnie. Im szybciej i więcej pracujesz, tym więcej masz - zaczął się mądrzyć Bartek.
- Pewnie byli bardzo bogaci - zauważyła Lena.
- Wcale nie! - zaprotestowałem. - Ten pan po drodze reperował inne łodzie. Ale chcieli jak najwięcej zobaczyć. Jego żona mówiła, że udało im się zatrzymać czas.
- Czasu nie można zatrzymać! - oburzył się Darek. - Tak zawsze potarza moja babcia. I ma rację!

Pani przysłuchiwała się naszej dyskusji z uśmiechem.

- A nie macie nieraz wrażenia, że czas staje w miejscu? - spytała.
- Ja mam zawsze, kiedy gram w piłkę! - krzyknął Robert. - Dlatego spóźniam się na obiad!
- A ja mam, kiedy jestem w lesie. Na przykład taki mech. Każdy ma inny kolor. I inne roślinki też są bardzo różne - zaczął Patryk.
- Co ma mech do czasu?! - przerwał mu Robert.

40

WYŚCIG Z CZASEM

- Właśnie że ma - wstawiła się za Patrykiem pani. - Kiedy coś nam się podoba, chcemy nacieszyć się chwilą.
- Tak jak oni, płynąc, cieszyli się, że mogą spokojnie podziwiać wschody słońca, pelikany, delfiny i żółwie - dodałem.
- Przez okno w mieszkaniu też to mogę podziwiać. Tyle że gołębie zamiast pelikanów. - Emil nie wydawał się przekonany.
- To może kiedyś spróbuj - zaproponowała pani. - Wszystkich was zachęcam, żeby zamiast zabijać czas, próbować go zatrzymać. Bo czasem naprawdę nie warto się z nim ścigać.

1. Odszukajcie w tekście powiedzenia związane z czasem. Porozmawiajcie o tym, jak je rozumiecie.
2. Jakie zwierzęta egzotyczne są wymienione w tekście? Dowiedzcie się o nich czegoś więcej.
3. Opowiedzcie o dniu, w którym ciekawie spędziliście czas, a potem o takim, kiedy zmarnowaliście dużo czasu. Narysujcie ilustracje do tych opowieści.

41

Strona: 40

Adaptacje graficzne:

- » wyrównano wybrane elementy ilustracji (zdjęcie)

Strona: 41

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Odszukajcie w tekście powiedzenia związane z czasem. Porozmawiajcie o tym, jak je rozumiecie.
2. Jakie egzotyczne zwierzęta są wymienione w tekście? Dowiedzcie się o nich czegoś więcej.
3. Opowiedzcie o dniu, w którym ciekawie spędziliście czas, a potem o takim, kiedy zmarnowaliście dużo czasu. Narysujcie ilustracje do tych opowieści.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość wybranych elementów ilustracji (zdjęcie)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » przenośny sens zdań o czasie
- » opisane w tekście sytuacje wyjaśniające sens przenośnych wyrażen
- » możliwość odmiennych opinii różnych osób

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiedzenie o jednej przyjemnej sytuacji z własnego życia
- » wyszukiwanie w tekście odpowiedzi na pytania - sprawdzenie rozumienia tekstu
- » zaplanowanie podróży marzeń - dalekiej lub bliskiej
- » wyszukiwanie w internecie potrzebnych informacji
- » wyszukiwanie w tekście czynności wykonywanych przez rodzinę podróżników
- » określanie sposobów spędzania wolnego czasu
- » zapisywanie wyjaśnień zwrotów użytych w tekście (np. *zatrzymać czas*)
- » wybieranie z podanych czasowników tych, które określają pozytywne spędzanie czasu

Piktogramy:

- » **tablica:** biedny, bogaty, czas, dookoła, dzieci, grać w piłkę, kupować, łódź, mieć, naprawiać, opowiadać, pani Ania, pieniądze, płynąć, podróż, pracować, rodzina, rok, rozmawiać, szczęśliwy, świat, widzieć, wyścig, zatrzymać
- » **polecenia:** Odszukaj w tekście zdania z wyrazem „czas”. Czy umiesz wyjaśnić te zdania?, Opowiedz o jednym swoim dniu, Gdzie byłaś/byłeś?, Z kim byłaś/byłeś?, Co robiłaś/robiłeś?

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęcia sylwester

Marcin Brykczyński
Wyścig z czasem

W pewnym mieście zegar stary
miał wskazówki nie do pary,
nudził się tam niesłychanie
i **zabijał** czas tykaniem.

Jak **za dawnych czasów** chodził,
twierdząc, że mu to nie szkodzi,
bo wie, że o każdej porze
czas **zatrzymać** łatwo może.

Czas to pieniądz, słyszał stale,
lecz nie martwił się tym wcale,
mówiąc wszystkim raz po raz:
– **Komu w drogę, temu czas!**

Zabijać czas
– robić coś po to, żeby
szybciej minął czas.

Za dawnych czasów
– dawno temu.

Zatrzymać czas
– zatrzymać w pamięci
mile chwile.

Czas to pieniądz
– czas jest cenny,
nie należy go marnować.

Komu w drogę, temu czas
– przypomnienie, że należy
się pospieszyć, gdy gdzieś wychodzimy.

- Jak zrobić zegar z papierowego talerzyka i kolorowego papieru lub nakrętek?

1. Zaproponuj inny tytuł tego wiersza.
2. Odegraj z koleżanką/kolegą scenkę, którą zakończysz zdaniem „Czas to pieniądz”.
3. W czasie wycieczki pani powiedziała: „Koniec odpoczynku! Biercie plecaki!”. Które powiedzenie pasuje do sytuacji?

42 WYŚCIG Z CZASEM
43

Strona: 42

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Jak zrobić zegar z papierowego talerzyka i kolorowego papieru lub nakrętek?

Adaptacje graficzne:

- » wyrównano wybrane elementy ilustracji (wieża zegarowa)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » przenośny sens wypowiedzi o czasie
- » baśniowy i żartobliwy charakter wiersza

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zrobienie loteryjki z kserokopii pierwszych trzech kolumn tablicy piktogramowej – dobieranie wyjaśnień do powiedzeń
- » wskazanie autora i tytułu wiersza
- » przepisanie z wiersza zwrotów i wyrażeń o czasie – próba wyjaśnienia i zanotowania w zeszycie
- » przypomnienie informacji o poznanych wcześniej rodzajach zegarów

Strona: 43

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Zaproponujcie inny tytuł tego wiersza.
2. Wymyślcie w parach scenki ilustrujące powiedzenia związane z czasem.
3. Jakie jeszcze słowa kojarzą wam się z czasem? Wytłumaczcie, dlaczego właśnie te.
4. Poszukajcie informacji o znanych na świecie zegarach.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tła)

Piktogramy:

- » **tablica:** Czas to pieniądz, Komu w drogę, temu czas, nie czekać, nudzić się, pracować, robić cokolwiek, szybko, trzeba się pospieszyć, wolno, wskazówki, Zabijać czas, zapamiętać, Zatrzymać czas, zegar, znaczy
- » **polecenia:** Popatrz, co znaczą powiedzenia o czasie

Jest...

– Córeczko, pora spać. – Głos taty przerwał Magdzie pasjonującą zabawę. – Weź prysznic i nie zapomnij o umyciu zębów!

Magda niechętnie poskładała klocki i powlokła się do łazienki. Znowu Miła wylała jej ulubione mydło poziomkowe do ubikacji. Truskawkowa pasta do zębów też zniknęła. „Wrrrr... te małe dzieci, naprawdę”. Dobrze, że chociaż ręcznika nie ściągnęła z kaloryfera. Magda nie lubiła wycierać się w zimny. Wyszorowała zęby miętową pastą i w piżamie pobiegła do swojego pokoju. Odsunęła zasłonę i wyjrzała na balkon – jej malutki bałwan wciąż tam stał, chociaż śnieg zniknął z ulicy. „A może wstawię go do lodówki? Ciekawe, czy przetrwałby w zamrażalniku do następnej zimy” – pomyślała Magda, wskakując do łóżka.

– Tato! Poczytasz mi?! – zawołała spod ciepłutkiej kołdry.
– Jak tylko uspię Miłę – odpowiedział tata z drugiego pokoju.
Magda zerknęła na kolorowy rząd książek na półce. Którą wybrać? Może komiks z biblioteki? Nie, komiks przeczyta sama. To może wiersze? Albo baśnie? Tak, baśnie! Tata bardzo śmiesznie naśladuje

Babę-Jagę. Magda wzięła grube „Baśnie ludowe” i zaczęła oglądać ilustracje. Wszystkie znała doskonale, ale i tak zawsze znajdowała w nich jakieś nowe szczegóły.
– Którą czytamy? – zapytał tata, wchodząc do pokoju.
– „O Jasiu i Małgosi”. – Magda podała tacie książkę.
I tata zaczął czytać. O tym, jak zła macocha wyгнаła dzieci z domu, o tym, jak bardzo się bały same w lesie i jak trudno było im sobie z tym strachem poradzić.

Magda pomyślała, że też chciałaby być taka dzielna i sprytna, kiedy pod oknem zatrzymał się samochód.

– Mama! Mama wróciła z konferencji! – Poderwała się z łóżka.
– Samolot mamy ląduje dopiero za godzinę – pokręcił głową tata.

Magda opadła na poduszki. No tak, przecież mama przysłała jej esemes, że wróci dopiero w nocy, ale obiecała, że za to po szkole pójdą do kina. Zerknęła na zegarek w komórcie taty. To już niedługo! Zamknęła oczy i przytuliła pomarańczową owieczkę. Tata czytał dalej, ale Magda już nie słuchała...

– Dobranoc, kochanie. Kolorowych snów. – Tata pocałował córkę w czoło i zgasił światło.

Strony: 44–45**Tekst zaadaptowany:****Jest...**

– Córeczko, pora spać. – Głos taty przerwał Magdzie pasjonującą zabawę. – Weź prysznic i nie zapomnij o umyciu zębów!

Magda niechętnie poskładała klocki i powoli poszła do łazienki. Znowu Miła wylała jej ulubione mydło poziomkowe do ubikacji. Truskawkowa pasta do zębów też zniknęła. „Wrrrr... te małe dzieci, naprawdę”. Dobrze, że chociaż ręcznika nie ściągnęła z kaloryfera. Magda nie lubiła wycierać się w zimny. Wyszorowała zęby miętową pastą i w piżamie pobiegła do swojego pokoju. Odsunęła zasłonę i wyjrzała na balkon – jej malutki bałwan wciąż tam stał, chociaż śnieg zniknął z ulicy. „A może wstawię go do lodówki? Ciekawe, czy przetrwałby w zamrażalniku do następnej zimy” – pomyślała Magda, wskakując do łóżka.

– Tato! Poczytasz mi?! – zawołała spod ciepłutkiej kołdry.
– Jak tylko uspię Miłę – odpowiedział tata z drugiego pokoju.
Magda zerknęła na kolorowy rząd książek na półce. Którą wybrać? Może komiks z biblioteki? Nie, komiks przeczyta sama. To może wiersze? Albo baśnie! Tata bardzo śmiesznie naśladuje Babę-Jagę. Magda wzięła grube „Baśnie ludowe” i zaczęła oglądać ilustracje. Wszystkie znała doskonale, ale i tak zawsze znajdowała w nich jakieś nowe szczegóły.

– Którą czytamy? – zapytał tata, wchodząc do pokoju.
– „O Jasiu i Małgosi”. – Magda podała tacie książkę.
I tata zaczął czytać. O tym, jak zła macocha wyгнаła dzieci z domu, o tym, jak bardzo się bały same w lesie i jak trudno było im sobie z tym strachem poradzić.
Magda pomyślała, że też chciałaby być taka dzielna i sprytna, kiedy pod oknem zatrzymał się samochód.

– Mama! Mama wróciła z konferencji! – Poderwała się z łóżka.
– Samolot mamy ląduje dopiero za godzinę – pokręcił głową tata.
Magda opadła na poduszki. No tak, przecież mama przysłała jej esemes, że wróci dopiero w nocy, ale obiecała, że za to po szkole pójdą do kina. Zerknęła na zegarek w komórcie taty. To już niedługo! Zamknęła oczy i przytuliła pomarańczową owieczkę. Tata czytał dalej, ale Magda już nie słuchała...

– Dobranoc, kochanie. Kolorowych snów. – Tata pocałował córkę w czoło i zgasił światło.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » czas, w którym dzieje się opowiadanie (porównanie z rzeczywistością ucznia)
- » odwoływanie się do bezpośrednich doświadczeń dziecka
- » zwyczaj czytania na dobranoc
- » więź uczuciowa między członkami rodziny

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiadanie o swoim przygotowaniu do snu
- » podkreślanie w tekście zdań jako odpowiedzi na pytania nauczyciela
- » pisanie planu czynności
- » pisanie w czasie teraźniejszym czasowników związanych z przygotowaniem się do snu w 1. i 3. osobie liczby pojedynczej
- » uzupełnianie zdań z luką czasownikami w czasie teraźniejszym
- » układanie zdań o swoim przygotowaniu się do snu

Piktogramy:

- » **tablica:** „Jaś i Małgosia”, bajka na dobranoc, bałwan, córka, czytać, grzejnik, jest, lodówka, łazienka, mama, myć zęby, piżama, pocałunek na dobranoc, ręcznik, samochód, samolot, spać, tata, telefon komórkowy, teraźniejszość, tęsknić, ubikacja, wieczór, wracać

- » **polecenia:** O czym jest opowiadanie „Jest...”?

Zwrócenie uwagi na powtarzające się elementy tablic do trzech kolejnych lekcji.
Zwrócenie uwagi na symbole: *teraźniejszość*, *przeszłość* i *przyszłość* na kolejnych tablicach.

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęcia *pasjonujący*

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Było...

– Elżbietko! Późno już, spać pora. – Z ciemnej sieni¹ dobiegł dziewczynkę głos mamy. Elżbieta z ulgą odłożyła igłę i chusteczkę. I tak było już o wiele za ciemno na haftowanie. Gdy wstała od kominka, poczuła, jak jest zimno. Miała wielką nadzieję, że służąca nie zapomniła o włożeniu pod jej pierzynę gorącej cegły. A najlepiej dwóch! Szkoda, że do łaźni pójdą dopiero za tydzień, tak przyjemnie można się tam rozgrzać. Elżbieta podeszła do okna. Jak pięknie! Jak biało! Wielki bałwan, którego z dziećmi z sąsiedztwa zrobiła tydzień temu, wciąż stał na placu. Weszła do sypialni. Mama już tam była, bujała kołyskę z Anną. Elżbieta zdjęła kryzę² i kształciszek³, a mama pomogła jej w rozpięciu haftek u sukni. Brrr... ale zimno! Szybko zaplotła długie warkoczki i wyszorowała zęby popiołem. Na końcu zdjęła buciki, pończochy i w samej koszuli wskoczyła do łóżka. Drewniane łóżko aż zatrzeszczało, a stojący pod nim metalowy nocnik narobił hałasu. Mała Anna rozplakała się głośno. – Elżbietko, miarkuj się!⁴ – Mama dała Annie do ssania gałkę cukru zawiniętą w szmatkę.

¹ sień – pomieszczenie prowadzące do wnętrza domu.

² kryza – okrągły kołnier z sztywnej tkaniny.

³ kształciszek – rodzaj obcisłej kamizelki, sznurowanej z boku.

⁴ miarkuj się – powstrzymaj się, pohamuj, uspokój.

– Opowiesz mi coś? – Elżbieta złapała mamę za faldę aksamitnej sukni.

Mama zaczęła opowiadać. O Jasiu i Małgosi. O tym, jak zła macocha wyгнаła ich z domu, o tym, jak bardzo się bały same w lesie i jak musiały sobie z tym strachem poradzić. Elżbieta pomyślała, że bardzo zazdrości im odwagi, kiedy zza okna dobiegł jakiś stukot.

– To kość taty! Tato wrócił! – Dziewczynka poderwała się z łóżka.

– Nie, córeczko. To straż nocna zamyka bramy – pokręciła głową mama. – Tata przesłał wiadomość, że wróci za trzy dni. Ma dużo pracy nad tymi malowidłami na ścianach i musiał zostać dłużej w klasztorze.

– Czy to prawda, że w tym klasztorze są książki? – zapytała Elżbieta.

– Podobno prawda – pokiwała głową mama. – Ale ja nie widziałam.

Elżbieta opadła na poduszki. Ona zobaczy! I to niejedną. Tata jej obiecał. I nauczy się czytać! I pójdzie do szkoły! Była pewna, chociaż tego nikt jej akurat nie obiecywał. Zegar na kościelnej wieży wybił dziewiątą. Wtuliła nos w pierzynę, a mama pocałowała ją w czoło.

– Dobrych snów, kochanie – powiedziała i zdmuchnęła świecę.

Strony: 46–47

Tekst zaadaptowany:

Było...

– Elżbietko! Późno już, spać pora. – Z ciemnej sieni dziewczynka usłyszała głos mamy. Elżbieta odłożyła igłę i chusteczkę. I tak było już za ciemno na haftowanie. Gdy wstała od kominka, poczuła, jak jest zimno. Miała wielką nadzieję, że służąca nie zapomniła o włożeniu pod jej pierzynę gorącej cegły. A najlepiej dwóch! Szkoda, że do łaźni pójdą dopiero za tydzień, tak przyjemnie można się tam rozgrzać. Elżbieta podeszła do okna. Jak pięknie! Jak biało! Wielki bałwan, którego z dziećmi z sąsiedztwa zrobiła tydzień temu, wciąż stał na placu. Weszła do sypialni. Mama już tam była, bujała kołyskę z Anną. Elżbieta zdjęła kryzę i kształciszek, a mama pomogła jej w rozpięciu haftek u sukni. Brrr... ale zimno! Szybko zaplotła długie warkoczki i wyszorowała zęby popiołem. Na końcu zdjęła buciki, pończochy i w samej koszuli wskoczyła do łóżka. Drewniane łóżko aż zatrzeszczało, a stojący pod nim metalowy nocnik narobił hałasu. Mała Anna rozplakała się głośno.

– Elżbietko, uspokój się.

Mama dała Annie do ssania gałkę cukru zawiniętą w szmatkę.

– Opowiesz mi coś? – Elżbieta złapała mamę za suknię.

Mama zaczęła opowiadać. O Jasiu i Małgosi. O tym, jak zła macocha wyгнаła ich z domu, o tym, jak bardzo się bały same w lesie i jak musiały sobie z tym strachem poradzić. Elżbieta pomyślała, że bardzo zazdrości im odwagi, kiedy zza okna dobiegł jakiś stukot.

– To kość taty! Tato wrócił! – Dziewczynka poderwała się z łóżka.

– Nie, córeczko. To straż nocna zamyka bramy – pokręciła głową mama. – Tata przesłał wiadomość, że wróci za trzy dni. Ma dużo pracy nad tymi malowidłami na ścianach i musiał zostać dłużej w klasztorze.

– Czy to prawda, że w tym klasztorze są książki? – zapytała Elżbieta.

– Podobno prawda – pokiwała głową mama. – Ale ja nie widziałam.

Elżbieta opadła na poduszki. Ona zobaczy! I to niejedną. Tata jej obiecał. I nauczy się czytać! I pójdzie do szkoły! Była pewna, chociaż tego nikt jej akurat nie obiecywał. Zegar na kościelnej wieży wybił dziewiątą. Wtuliła nos w pierzynę, a mama pocałowała ją w czoło.

– Dobrych snów, kochanie – powiedziała i zdmuchnęła świecę.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » przypisy pod tekstem
- » stroje bohaterki i wystrój wnętrza na ilustracji
- » elementy wspólne z pierwszym opowiadaniem (tęsknota za rodzicami, dbanie o higienę itd.)

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiedzenie o tym, czym różni się przygotowanie do snu Elżbietki od przygotowania do snu Magdy z poprzedniego opowiadania
- » porównanie ilustracji do tekstów „Było...” i „Jest...”
- » porównanie sprzętów w obu opowiadaniach (np. lampa – świeca, ubikacja – nocnik)
- » pisanie w czasie teraźniejszym i przeszłym (l. i 3. os. lp.) czasowników wskazanych przez nauczyciela
- » uzupełnianie zdań czasownikami w czasie teraźniejszym i przeszłym
- » układanie odpowiedzi na pytania odnoszące się do tekstów „Było...” i „Jest...”
- » wskazanie wartości książek (miejsce przechowywania – półka, klasztor)
- » wyjaśnienie i zapisanie przypisów spod tekstu

Piktogramy:

- » **tablica:** „Jaś i Małgosia”, bajka na dobranoc, bałwan, było, cegła, córka, gorący, kominek, kość, łóżko, mama, myć zęby, nocnik, opowiadać, pocałunek na dobranoc, przesłać, spać, świeca, tata, tęsknić, warkocz, wracać, wyszywać, zimno

- » **polecenia:** O czym jest opowiadanie „Było...”?

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęć: sień, klasztor

Strony: 48–49

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » oddzielne omawianie przeszłości i przyszłości
- » upewnienie się, że uczeń wie, czy klasa mówi o wydarzeniach z przeszłości, teraźniejszości czy przyszłości
- » zwrócenie uwagi na hipotetyczny charakter opowiadania „Będzie?”

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiedzenie o tym, czym różni się przygotowanie do snu Eldy od przygotowania do snu Magdy
- » porównanie sprzętów z opowiadania o Magdzie i o Eldzie
- » rozmowa o tym, czy uczniom podobają się zmiany z opowiadania „Będzie?”
- » rysowanie w formie komiksowej swojego przygotowania się do snu lub porannego przygotowania się do szkoły, pisanie dialogów
- » nazywanie przedmiotów używanych przez Eldę
- » zapisywanie w czasie przyszłym czasowników wprowadzonych wcześniej
- » uzupełnianie zdań czasownikami w czasie przyszłym, przeszłym i teraźniejszym
- » przepisywanie tekstu ze zmienionymi formami czasowników

Piktogramy:

- » **tablica:** „Jaś i Małgosia”, bajka na dobranoc, bałwan, będzie, chceć, córka, ekran, komputer, kupować, mama, myć zęby, oglądać, okulary, pocałunek na dobranoc, pokazywać, przyszłość, robot, słuchać, spać, sterować, śnieg, tata, tęsknić, żaba
- » **polecenia:** O czym jest opowiadanie „Będzie?”; Jakie osoby są we wszystkich opowiadaniach?; Jakie wydarzenia są we wszystkich opowiadaniach?; Wymyśl i narysuj przedmiot z przyszłości

50 **BĘDZIE?**

51

Strona: 51

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Kiedy dzieje się opowiadanie „Jest”? Kiedy dzieje się opowiadanie „Było...”? „Będzie”? Co je różni? Porozmawiajcie o tym i odszukajcie odpowiednie fragmenty.
2. Zaprojektujcie przedmioty, które mogą pojawić się w przyszłości. Wymyślcie ich nazwy. Napiszcie, do czego będą służyć.
3. Dowiedźcie się, jak dawniej wyglądało miejsce, w którym teraz stoi wasza szkoła. Jak to miejsce może wyglądać w przyszłości?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » oddzielne omawianie przeszłości i przyszłości
- » upewnienie się, że uczeń wie, czy klasa mówi o wydarzeniach z przeszłości, teraźniejszości czy przyszłości
- » zwrócenie uwagi na hipotetyczny charakter opowiadania „Będzie?”

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiedzenie o tym, czym różni się przygotowanie do snu Eldy od przygotowania do snu Magdy
- » porównanie sprzętów z opowiadania o Magdzie i o Eldzie
- » rozmowa o tym, czy uczniom podobają się zmiany z opowiadania „Będzie?”
- » porównanie planu wydarzeń z opowiadań „Będzie?” i „Jest”
- » opis sprzętów, których używa Elda w czasie przygotowania się do snu

Piktogramy:

- » **tablica:** „Jaś i Małgosia”, bajka na dobranoc, bałwan, będzie, chcieć, córka, ekran, komputer, kupować, mama, myć zęby, oglądać, okulary, pocałunek na dobranoc, pokazywać, przyszłość, robot, słuchać, spać, sterować, śnieg, tata, tęsknić, żaba
- » **polecenia:** O czym jest opowiadanie „Będzie”? Jakimi osobami są we wszystkich opowiadaniach? Jakimi wydarzeniami są we wszystkich opowiadaniach? Wymyśl i narysuj przedmiot z przyszłości

Natalia Usenko
Wehikuł czasu

Ludzie ciągle mówią
o podróżach w czasie.
Że to trudne.
I czy da się? Czy nie da się?
Ja mam na to świetny patent,
wymyślił mi go z bratem,
kiedy jeszcze byłem mały,
w pierwszej klasie.

To jest album ze zdjęciami cioci Gosi.
Otwieramy go i w przeszłość nas przenosi.
Tyle fotografii mieści,
tyle dziwnych opowieści!
A kto słucha, o następnej zaraz prosi.

Tu prababcia stoi
w dłuugich rękawiczkach!
Babcia młoda jest i piękna.
Jak księżniczka!
Mama mała jest dziewczynką,
tataś wlaź na stół z kuzynką,
ciocia ma pięć lat i dolki na policzkach...

Dziadek, który dziś jest łysy,
ma czuprynę!
Na motorze siedzi, robi dumną minę.

Prapradziadek jest w mundurze.
Ma wąsiska, taaakie duże!
A na plecach ma, jak Batman, pelerynę!

A gdy w przyszłość zajrzeć
najdzie mnie ochota,
to rysuję sobie pojazd – piesolota!
To kudłaty wyścigowiec.
A w nim ja, pan naukowiec!
I w kosmosie szukam przygód oraz złota.

1. Czy chcielibyście podróżować do przeszłości? Dlaczego?
2. Zaprojektujcie w grupach wehikuł czasu z dowolnych materiałów. Nazwijcie go.
3. Narysujcie na dużych arkuszach papieru miejsce, do którego chcielibyście się wybrać wehikułem czasu. Opowiedzcie o tym miejscu.
4. Napiszcie, co mogłoby się stać, gdyby były możliwe podróże w czasie.

52 WEHIKUŁ CZASU

Strona: 52

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (chmury)

Strona: 53

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Co oprócz zdjęć może zachęcać do podróży w przeszłość?
2. Zaprojektujcie w grupach wehikuł czasu z dowolnych materiałów. Nazwijcie go.
3. Narysujcie na dużych arkuszach papieru miejsce, do którego chcielibyście się wybrać wehikułem czasu. Opowiedzcie o tym miejscu.
4. Napiszcie, co mogłoby się stać, gdyby były możliwe podróże w czasie.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » rozdzielenie elementów dotyczących przeszłości i przyszłości
- » wyjaśnienie znaczenia wyrazu *patent* w kontekście wiersza
- » przedrostek *pra-* w relacjach rodzinnych

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » oglądanie zdjęć rodzinnych przyniesionych przez uczniów
- » narysowanie sceny rodzinnej z przeszłości lub z przyszłości oraz uzasadnienie wyboru czasów
- » określanie relacji rodzinnych przy użyciu przedrostka *pra-*
- » zapisanie w trzech czasach wybranych czasowników podanych w 3. osobie
- » uzupełnianie luk w zdaniach odpowiednimi czasownikami
- » wskazanie autora wiersza
- » podpisywanie zdjęć przyniesionych przez dzieci
- » użycie wyrazów bliskoznacznych określających czas, np. *Było, kiedyś, dawno temu, jest, dziś, teraz, będzie, kiedyś, w przyszłości*

Piktogramy:

- » **tablica:** album fotograficzny, babcia, być, ciocia, dziadek, dziecko, ja, mama, młody, naukowiec, oglądać, podróżować, prababcia, pradziadek, praprababcia, prapradziadek, rysować, stary, statek kosmiczny, tata, teraz, w przeszłości, w przyszłości, wehikuł czasu

- » **polecenia:** Zaprojektujcie w grupach wehikuł czasu, Wymyśl przygody osoby podróżującej wehikułem czasu

Nowe piktogramy *prababcia, pradziadek, praprababcia i prapradziadek* wymagają wprowadzenia i wyjaśnienia.

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęć: *wehikuł, czupryna, patent*

1. Wyobraź sobie, że wehikuł czasu przeniósł cię w miejsce, które przedstawia ilustracja. Opowiedz, co robią postacie pokazane na ilustracji.

2. Przeczytaj zdania, uzupełniając je wyrazami z ramki. Napisz je w zeszytcie.

Wokół jeziora ludzie i roboty.
 Na dachach wieżowców zielone krzewy i drzewa.
 Z najwyższego budynku pojazd kosmiczny.
 Nad domami powietrzne statki.
 Po jeziorze wodna kapsuła.
 Czarny pies na trawniku.

latają pływają rosną spacerują śpi startuje

3. Zaprojektujcie plac zabaw przyszłości. Opowiedzcie, co mogą robić tam dzieci. Użyjcie słów, które oznaczają czynności, na przykład: skaczą, grają, rzucają, biegają, zjeżdżają.

4. Co mogą mówić postacie na ilustracji? Wymyślcie i odegrajcie scenki.

5. Odszyfrujcie napisy na sklepach.

Szyfr:

 A B D E I M O R W Z

54 ZAUŁEK SŁÓWEK – CO ROBI? CO SIĘ Z NIM DZIEJE? 55

Strona: 54

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Wyobraźcie sobie, że wehikuł czasu przeniósł was w miejsce, które przedstawia ilustracja. Opowiedzcie, co robią postacie pokazane na ilustracji.
2. Przeczytajcie zdania, uzupełniając je wyrazami z ramki. Napiszcie je w zeszytcie.

Strona: 55

Teksty poleceń przed adaptacją:

3. Zaprojektujcie plac zabaw przyszłości. Opowiedzcie, co mogą robić tam dzieci. Użyjcie słów, które oznaczają czynności, na przykład: skaczą, grają, rzucają, biegają, zjeżdżają.
4. Co mogą mówić postacie na ilustracji? Wymyślcie i odegrajcie scenki.
5. Odszyfrujcie napisy na sklepach.
6. Pobawcie się w wymyślanie własnych szyfrów.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » wykorzystanie dachów wieżowców, robotów
- » szyfry – odkodowanie napisów może sprawić dużą trudność dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » odpowiedzenie na pytanie, czy ilustracja przedstawia przeszłość, przyszłość czy teraźniejszość
- » przepisanie ćwiczenia 2 do zeszytu i uzupełnienie zdań czasownikami w czasie przyszłym i przeszłym
- » układanie zdań z różnymi formami czasowników i zapisywanie ich w zeszytcie
- » zamiana czasowników w zdaniach na czas przeszły i przyszły
- » dobieranie czasowników do nazw zawodów poznanych przez uczniów na poprzednich lekcjach, np. *piekarz, malarz, nauczyciel* lub podpisywanie ilustracji
- » stworzenie własnego szyfru
- » układanie zdań z podanymi czasownikami (w 1. i 3. os. lm.) w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym
- » samodzielne układanie i zapisywanie zdań do fragmentów ilustracji

Piktogramy:

- » **tablica:** biegać, dach, dzieci, grać w piłkę, jezioro, kapsuła wodna, latać, lądować, ludzie, park, pływać, przyszłość, robot, rosnąć, rzucać, skakać, sklep, spacerować, spać, startować, statek kosmiczny, wieżowiec, zaułek słówek, zjeżdżać
- » **polecenia:** Opowiedz, co robią osoby na ilustracji, Zaprojektujcie plac zabaw z przyszłości, Opowiedzcie, co dzieci mogą tam robić, Użyjcie czasowników, jak: skakać, grać, rzucać, biegać, zjeżdżać

Ogień i światło

Od najdawniejszych czasów ludzie obserwowali ogień. Później nauczyli się sami go rozpalać. Zastanówcie się, do jakich celów wykorzystywano ogień dawniej. Do jakich wykorzystuje się go dziś?

1 Lampa oliwna

2 Świece z wosku pszczelego

3 Lampa naftowa

4 Żarówka elektryczna

CZY WIECIE, ŻE

Polak Ignacy Łukasiewicz skonstruował pierwszą lampę naftową. Dawała ona więcej światła niż świece. Lampami naftowymi oświetlano pomieszczenia dawno temu.

1. Czy wiecie, jak dawniej ludzie rozpalali ogień?
2. Opowiedzcie o różnych rodzajach oświetlenia. Gdzie się je wykorzystuje?
3. Przeprowadźcie doświadczenie wspólnie z osobą dorosłą. Przykryjcie zapalone świeczki słoikami różnej wielkości. Obserwujcie, co się będzie działo. Która świeczka będzie się paliła najdłużej?

56

OGIEŃ I ŚWIATŁO

57

Strona: 57

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Dowiedzcie się, jak dawniej ludzie rozpalali ogień.
2. Porozmawiajcie o tym, gdzie i do czego wykorzystuje się oświetlenie.
3. Przykryjcie zapalone świeczki słoikami różnej wielkości. Obserwujcie, co się będzie działo. Która świeczka będzie się paliła najdłużej? Przeprowadźcie to doświadczenie wspólnie z osobą dorosłą.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » zmiany sposobu oświetlania
- » korzystanie z ognia wzniesionego przez piorun przed wykształceniem umiejętności jego rozpalania przez ludzi

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zapalenie świecy, obejrzenie zapalanej lampy naftowej w ciemnym pomieszczeniu
- » porównanie z obecnym sposobem oświetlania
- » quiz wiedzy o przeszłości jako podsumowanie dotychczasowych wiadomości
- » samodzielne czytanie tekstu z podręcznika
- » pisanie odpowiedzi na pytania zawarte w tekście
- » uzupełnianie zdań opisujących ilustracje ze s. 57
- » układanie do ilustracji pytań zaczynających się od: *Kiedy...?, Kto...?*

Piktogramy:

- » **tablica:** błyskawica, burza, doświadczenie, grzać się, jaskinia, lampa naftowa, ludzie, ogień, rozpalać, słoik, słońce, światło, światło słoneczne, świeca, żarówka
- » **polecenia:** Polak Ignacy Łukasiewicz wymyślił pierwszą lampę naftową. Wykonaj doświadczenie z osobą dorosłą

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęcia *skonstruować*

Jak to się dzieje, że żarówka świeci?

Do czego potrzebny jest prąd elektryczny? Jak ludzie sobie radzili, zanim odkryto prąd?

1. Obejrzyjcie żarówkę i baterię. Sprawdźcie, z jakich części się składają. Przyjrzyjcie się innym żarówkom, na przykład świetlówce lub żarówce energooszczędnej. Co zauważyliście?

Przygotujcie: baterię płaską czteropółwoltową, żarówkę sześciowoltową, dwa przewody elektryczne zakończone klamerkami.

2. Wykonajcie doświadczenie wspólnie z osobą dorosłą. Przypnijcie klamerki przewodów do blaszek biegunów baterii. Następnie połączcie je z żarówką tak jak na zdjęciu obok. Pierwszy przewód przymocujcie do gwintu żarówki, a drugi do styku. Co zauważyliście?

3. Do czego używa się baterii?

4. Zużyte żarówki i baterie wyrzuca się do specjalnych pojemników, aby dbać o środowisko. Jak są oznaczone te pojemniki?

5. Kiedy prąd elektryczny może być niebezpieczny?

58 JAK TO SIĘ DZIEJE, ŻE ŻARÓWKA ŚWIECI?
59

Strona: 58

Teksty poleceń przed adaptacją:

Porozmawiajcie o tym, do czego potrzebny jest prąd elektryczny. Jak mógłby wyglądać dziś świat, gdyby nie odkryto prądu elektrycznego?

1. Obejrzyjcie żarówkę i baterię. Sprawdźcie, z jakich części się składają. Przyjrzyjcie się innym żarówkom, na przykład świetlówce lub żarówce energooszczędnej. Co zauważyliście?

Adaptacje graficzne:

» zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tło)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » zasady bezpieczeństwa w obchodzeniu się z urządzeniami elektrycznymi
- » wyjaśnienie pojęcia **recykling**

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wymienienie znanych urządzeń elektrycznych
- » zapisanie nazw urządzeń i wklejenie obrazków – tworzenie słownika
- » wymienienie i zapisanie znanych zastosowań prądu nie tylko w domu, lecz także na ulicy i w innych miejscach
- » zapisanie odpowiedzi na pytania 3 i 5

Strona: 59

Teksty poleceń przed adaptacją:

Przygotujcie: baterię płaską czteropółwoltową, żarówkę sześciowoltową, dwa przewody elektryczne zakończone klamerkami.

2. Przypnijcie klamerki przewodów do blaszek biegunów baterii. Następnie połączcie je z żarówką tak jak na zdjęciu obok. Pierwszy przewód przymocujcie do gwintu żarówki, a drugi do styku. Co zauważyliście? Wykonajcie doświadczenie wspólnie z osobą dorosłą.
3. Jakie znacie inne zastosowania baterii?
4. Zastanówcie się, dlaczego zużyte żarówki i baterie wyrzuca się do specjalnych pojemników.
5. Dowiedzcie się, w jakich sytuacjach prąd elektryczny może być niebezpieczny.

Piktogramy:

- » **tablica:** bateria, doświadczenie, dzieci, elektryczność, elektryk, gniazdko, klamerka, kosz na odpady do recyklingu, łączyć, niebezpieczny, pojemnik na odpady do recyklingu, przewód, robić, światło, uważać, wtyczka, żarówka
- » **polecenia:** Do czego potrzebny jest prąd elektryczny?, Wykonaj doświadczenie z osobą dorosłą, Kiedy prąd elektryczny może być niebezpieczny?

22
stycznia
Dzień Dziadka

21
stycznia
Dzień Babci

Gazeta Przyjazna

Czasopismo klasy 2 Nr 9

ŚPIEWAMY PIOSENKĘ

słowa: Agnieszka Frączek
muzyka: Mariusz Matuszewski

Jak ja się cieszę!

Jak ja się cieszę! Cieszę ogromnie!
Bo dzisiaj babcie przyjadą do mnie!

Ta, która robi swetry na drutach,
a nas przytulać chce co minuta,
i ta, co chodzi w butach na szpilkach,
a do nas oko puszcza co chwila.

Jak ja się cieszę! Cieszę ogromnie!
Bo dziś dziadkowie przyjadą do mnie!

Ten, który bajki wymyśla dla nas,
a w parku sójki dokarmia z rana,
i ten, co wielkim motorem śmiga,
a z nami chce się na rolkach ścigać.

Jak ja się cieszę! Cieszę ogromnie!
Bo dzisiaj goście przyjadą do mnie!

Dwóch moich dziadków i babcie dwie –
bardzo są różni, każdy to wie,
ale to łączy ich wszystkich przecież,
że nas kochają jak nikt na świecie!

Redakcja „Gazety Przyjaznej”
składa najserdeczniejsze życzenia
wszystkim Babciom i Dziadkom.

REPORTERZY PROponUJĄ

Poproście babcię i dziadków o dokończenie wypowiedzi.

- Kiedy miałam/miałem 7 lat...
- Moja ulubiona książka to...
- Szkołę wspominam...
- Najbardziej cenię sobie...
- Moim hobby jest...
- W wolnym czasie...

Wypowiedzi waszych babć i dziadków możecie zapisać i przekazać Redakcji. Chętnie je opublikujemy.

OGŁOSZENIA, ZAPROSZENIA

Babcia i mama Oli i Mai zapraszają do Domu Kultury „Stoneczko” na wystawę swoich obrazów.
Wystawa czynna codziennie od 9.00 do 19.00.

ZAPROSZENIE NA POKAZ FILMÓW

Zapraszamy na pokaz filmów z wyprawy do Chin, który odbędzie się 7 lutego o godzinie 16.00 w świetlicy szkolnej.
Rodzice i dziadek Szymka

60

GAZETA PRZYJAZNA – 21, 22 STYCZNIA

61

Strona: 60

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tytuł gazety)
- » wyrównano wybrane elementy ilustracji (zdjęcia, ogłoszenia)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » dwie pary dziadków – rodzice mamy i rodzice taty

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiedzenie o swojej babci i swoim dziadku, co lubią robić, co dziecko lubi robić razem z nimi
- » zaznaczenie w kalendarzu Dnia Babci i Dnia Dziadka
- » wykonanie laurek
- » wprowadzenie zasad pisania zaproszenia
- » pisanie zaproszeń na inne okazje zaproponowane przez uczniów
- » wypisanie z wiersza cech babć i dziadków
- » opisywanie czynności wykonywanych przez babcię i dziadków uczniów
- » zapisanie par *babcia – prababcia, dziadek – pradziadek*
- » nauka na pamięć refrenu piosenki

Piktogramy:

- » **tablica:** autor, babcia, chodzić w szpilkach, dwudziestego drugiego stycznia, dwudziestego pierwszego stycznia, dziadek, Dzień Babci, Dzień Dziadka, gazeta, jeździć na motorze, kochać, laurka, numer dziewięty, opowiadać, pamiętać, piosenka, przytulać, reporter, robić na drutach, składać życzenia, wymyślać bajki, zapraszać
- » **polecenia:** Dwudziestego pierwszego stycznia jest Dzień Babci, Dwudziestego drugiego stycznia jest Dzień Dziadka

Justyna Bednarek

Rodzinne muzykowanie

Franek nasłuchiwał dzwonka u drzwi. Lada moment miał się zjawić wujek Karol, wesoly muzyk. Chłopiec miał nadzieję, że przyniesie ze sobą skrzypce.

– Na pewno, przecież obiecał dać koncert z okazji rocznicy ślubu dziadka i babci! – uspokajała go mama.

Babcia i dziadek byli zaproszeni do rodziców Franka na obiad, ale nie wiedzieli, że będzie tam cała rodzina. Taka niespodzianka!

Gdy wujek Karol zjawił się ze skrzypcami, już od progu zawołał:

– Zaraz zrobimy tu orkiestrę! Marysiu! – zwrócił się do mamy Franka. – Ty zagrasz na pianinie.

– Nie wiem, czy pamiętam, jak się gra – zaniepokoiła się mama.

– Dasz radę! – Wujek tryskał entuzjazmem. – A ty, Franku,

zorganizujes nam perkusję.

– Niby skąd? – zdziwił się chłopiec.

– Na pewno znajdziesz puste puszki albo plastikowe pudeleczka.

I rolkę po papierowych ręcznikach.

Franek wysypał do puszek po napojach trochę kaszy gryczanej, a z kartonowej rury zrobił instrument o tajemniczej nazwie „zaklinacz deszczu”. Wystarczyło wysypać do rurki nieco ryżu, zakleić ją z obu stron, a potem ponabijać dookoła szpilkami. Kiedy się ją odwracało, ryż przesypanywał się z jednego końca rurki na drugi, zahaczając o szpilki. Wydawał przy tym piękny dźwięk – zupełnie jak szum deszczu.

Gdy babcia i dziadek stanęli w progu, wujek wyszeptał: „Trzy cztery!” – i wszyscy zaśpiewali: „Sto lat, sto lat, niech żyją, żyją nam!”. Na dwadzieścia gardeł. Mama grała na pianinie, wujek

na skrzypcach. Goście potrząsali grzechotkami z puszek. Franek obracał zaklinacz deszczu. Dziadek otarł łzę – był wzruszony.

– Przydałaby się tuba basowa – mruknął odrobinę zachrypnięty.

– Jaka baba sowa? – zdziwił się Franek.

– Nie baba, tylko tuba basowa – wielki instrument dęty, na którym dziadek grywał w młodości. Jest na strychu – powiedziała mama. Sami rozumiecie, że nie można było nie odszukać tuby. I dziadek zagrał, chociaż tuba trochę fałszowała.

1. Z jakiej okazji spotkała się rodzina Franka?
2. Jaką niespodziankę przygotowała rodzina? Jak myślicie, czy babcia i dziadek byli z niej zadowoleni? Dlaczego?
3. Na jakich instrumentach grała rodzina Franka? Posłuchajcie ich brzmienia.
4. Przeczytajcie książkę Miry Lobe pod tytułem „Babcia na jabłoni”.

Strony: 62–63

Tekst zaadaptowany:

Rodzinne muzykowanie

Franek nasłuchiwał dzwonka u drzwi. Zaraz powinien przyjść wujek Karol, wesoly muzyk. Chłopiec miał nadzieję, że przyniesie ze sobą skrzypce.

– Na pewno. Obiecał dać koncert z okazji rocznicy ślubu dziadka i babci! – uspokajała go mama. Babcia i dziadek byli zaproszeni do rodziców Franka na obiad. Nie wiedzieli, że będzie tam cała rodzina. Taka niespodzianka! Wujek Karol przyszedł ze skrzypcami i od progu zawołał:

– Zaraz zrobimy tu orkiestrę! Marysiu! – zwrócił się do mamy Franka. – Ty zagrasz na pianinie.

– Nie wiem, czy pamiętam, jak się gra – odpowiedziała mama.

– Dasz radę! – wesolo zawołał wujek. – A ty, Franku, przygotuj nam perkusję.

– Niby jak? – zdziwił się chłopiec.

– Na pewno znajdziesz puste puszki albo plastikowe pudeleczka. I rolkę po papierowych ręcznikach.

Franek wysypał do puszek po napojach trochę kaszy gryczanej, a z kartonowej rury zrobił instrument o tajemniczej nazwie „zaklinacz deszczu”. Wystarczyło wysypać do rurki nieco ryżu, zakleić ją z obu stron, a potem ponabijać dookoła szpilkami. Kiedy się ją odwracało, ryż przesypanywał się z jednego końca rurki na drugi, zahaczając o szpilki. Wydawał przy tym piękny dźwięk – zupełnie jak szum deszczu.

Gdy babcia i dziadek stanęli w progu, wujek wyszeptał:

„Trzy cztery!” – i wszyscy zaśpiewali: „Sto lat, sto lat, niech żyją, żyją nam!”. Na dwadzieścia gardeł. Mama grała na pianinie, wujek na skrzypcach. Goście potrząsali grzechotkami z puszek. Franek obracał zaklinacz deszczu. Dziadek otarł łzę – był wzruszony.

– Przydałaby się tuba basowa – mruknął odrobinę zachrypnięty.

– Jaka baba sowa? – zdziwił się Franek.

– Nie baba, tylko tuba basowa – wielki instrument dęty, na którym dziadek grywał w młodości. Jest na strychu – powiedziała mama.

Sami rozumiecie, że nie można było nie odszukać tuby. I zagrał, chociaż tuba trochę fałszowała.

Justyna Bednarek

Rodzinne muzykowanie

Franko nasłuchiwał dzwonka u drzwi. Lada moment miał się zjawić wujek Karol, wesoly muzyk. Chlopiec miał nadzieje, że przyniesie ze soba skrzypce.

– Na pewno, przeciez obiecal dac koncert z okazji rocznicy slubu dziadka i babci! – uspokajala go mama.

Babcia i dziadek byli zaproszeni do rodzicow Franka na obiad, ale nie wiedzieli, ze bedzie tam cala rodzina. Taka niespodzianka!

Gdy wujek Karol zjawil sie ze skrzypcami, juz od progu zawolal:

– Zaraz zrobimy tu orkiestre! Marysiu! – zwrócił sie do mamy Franka. – Ty zagrasz na pianinie.

– Nie wiem, czy pamietam, jak sie gra – zaniepokoiła sie mama.

– Dasz rade! – Wujek tryskal entuzjazmem. – A ty, Franku,

zorganizujes nam perkusje.

– Niby skad? – zdziwil sie chlopiec.

– Na pewno znajdziesz puste puszki albo plastikowe pudeleczka.

I rolke po papierowych ręcznikach.

Frank wyspal do puszek po napojach troche kaszy gryczanej, a z kartonowej rury zrobil instrument o tajemniczej nazwie „zaklinacz deszczu”. Wystarczylo wyspac do rurki nieco ryzu, zakleic ja z obu stron, a potem ponabijac dookola szpilkami. Kiedy sie ja odwracalo, ryz przesypany sie z jednego konca rurki na drugi, zahaczajac o szpilki. Wydawal przy tym piekny dzwiek – zupełnie jak szum deszczu.

Gdy babcia i dziadek staneli w progu, wujek wyszeptal: „Trzy cztery!” – i wszyscy zaspiewali: „Sto lat, sto lat, niech zyja, zyja nam!” Na dwadziescia gardel. Mama grala na pianinie, wujek

na skrzypcach. Goscie potrzaskali grzechotkami z puszek. Frank obracal zaklinacz deszczu. Dziadek otarl lze – byl wzruszony.

– Przydalaby sie tuba basowa – mruknal odrobinę zachrypniety.

– Jaka baba sowa? – zdziwil sie Frank.

– Nie baba, tylko tuba basowa – wielki instrument dety, na którym dziadek grywal w mlodości. Jest na strychu – powiedziala mama. Sami rozumiecie, ze nie mozna bylo nie odszukać tuby. I dziadek zagrał, chociaż tuba troche falszowala.

1. Z jakiej okazji spotkala sie rodzina Franka?
2. Jaka niespodzianke przygotowala rodzina? Jak myslicie, czy babcia i dziadek byli z niej zadowoleni? Dlaczego?
3. Na jakich instrumentach grala rodzina Franka? Posluchajcie ich brzmienia.
4. Przeczytajcie ksiazke Miry Lobe pod tytulem „Babcia na jabloni”.

Strona: 63

Teksty polecen przed adaptacja:

1. Z jakiej okazji spotkala sie rodzina Franka?
2. Jaka niespodzianke przygotowala rodzina? Jak myslicie, czy babcia i dziadek byli z niej zadowoleni? Dlaczego?
3. Na jakich instrumentach grala rodzina Franka? Posluchajcie ich brzmienia.
4. Przeczytajcie ksiazke Miry Lobe pod tytulem „Babcia na jabloni”.

Na co szczegolnie zwrócic uwage?

- » wprowadzenie pojecia *rocznica*
- » sytuacje, w których rodzina sie spotyka i swituje

Proponowane cwiczenia dodatkowe:

- » odspiewanie „Sto lat!”
- » wymienienie ulubionych swiat i uzasadnienie swojego wyboru
- » wskazanie nazw instrumentow w czytance
- » wyszukanie w treści czytanki instrukcji wykonania „zaklinacza deszczu”
- » sprawdzenie rozumienia tekstu przez uzupelnianie zdań z luką i zaznaczanie zdań typu *prawda/falsz*
- » ukladanie planu opowiadania

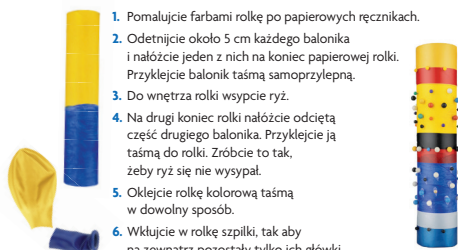
Piktogramy:

- » **tablica:** *dziadkowie, fortepian, Franek, grac, mama, muzyk, muzyka, niespodzianka, obiad, orkiestra, osoby, przyjecie, rocznica, rodzina, skladać zyczenia, skrzypce, spotkanie, slub, spiewac, tuba, wujek*
- » **polecenia:** *Dlaczego rodzina Franka spotkala sie?, Jaka niespodzianke przygotowala rodzina Franka?, Na jakich instrumentach grala rodzina Franka?, Posluchaj tych instrumentow*

Jak zrobić zaklinacz deszczu?

Przygotujcie:

- tekturową rolkę po papierowych ręcznikach,
- farby i pędzelek,
- dwa baloniki,
- kolorową taśmę samoprzylepną,
- szpilki z dużymi główkami,
- szklankę suchego ryżu.

1. Pomalujcie farbami rolkę po papierowych ręcznikach.
2. Odetnijcie około 5 cm każdego balonika i nałóżcie jeden z nich na koniec papierowej rolki. Przyklejcie balonik taśmą samoprzylepną.
3. Do wnętrza rolki wsypcie ryż.
4. Na drugi koniec rolki nałóżcie odciętą część drugiego balonika. Przyklejcie ją taśmą do rolki. Zróbcie to tak, żeby ryż się nie wysypał.
5. Oklejcie rolkę kolorową taśmą w dowolny sposób.
6. Włóżcie w rolkę szpilki, tak aby na zewnątrz pozostały tylko ich główki.

Załączcie klasową wytwórní instrumentów muzycznych. Przygotujcie zaklinacze deszczu i inne instrumenty, na przykład: bębenki, piszczałki, kastaniety, grzechotki. Zorganizujcie koncert gry na tych instrumentach.

64

JAK ZROBIĆ ZAKLINACZ DESZCZU?

1. Posłuchajcie dźwięków wydawanych przez różne instrumenty. Pobawcie się w odgadywanie, jaki instrument było słycać.
2. Zaobserwujcie, jak to się dzieje, że instrumenty wydają dźwięki.
3. Do której grupy instrumentów można zaliczyć zaklinacz deszczu?

INSTRUMENTY MUZYCZNE

65

Strona: 64

Teksty poleceń przed adaptacją:

Jak zrobić zaklinacz deszczu?

Przygotujcie:

- tekturową rolkę po papierowych ręcznikach,
- farby i pędzelek,
- dwa baloniki,
- kolorową taśmę samoprzylepną,
- szpilki z dużymi główkami,
- szklankę ryżu.

1. Pomalujcie farbami rolkę po papierowych ręcznikach.
2. Odetnijcie mniej więcej 5 cm każdego balonika i nałóżcie jeden z nich na koniec papierowej rolki. Przymocujcie balonik taśmą samoprzylepną.
3. Do wnętrza rolki wsypcie ryż.
4. Na drugi koniec rolki nałóżcie odciętą część drugiego balonika. Przyklejcie ją taśmą klejącą do rolki. Zróbcie to tak, żeby ryż się nie wysypał.
5. Oklejcie rolkę kolorową taśmą w dowolny sposób.
6. Włóżcie w rolkę szpilki, tak aby na zewnątrz pozostały tylko ich główki.

Adaptacje graficzne:

- » wyrównano wybrane elementy ilustracji (zaklinacz deszczu)
- » dodano elementy do ilustracji (szklanka ryżu)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » podział instrumentów

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » obejrzenie koncertu (w miarę możliwości – granego na żywo)
- » nazwanie obejrzanych instrumentów
- » rozpoznawanie i nazywanie instrumentów (ze słuchu, jeśli to możliwe)
- » klasyfikowanie instrumentów do odpowiedniej grupy: dęte, klawiszowe, strunowe, perkusyjne

Strona: 65

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Posłuchajcie dźwięków wydawanych przez różne instrumenty. Pobawcie się w odgadywanie, jaki instrument było słycać.
2. Zaobserwujcie, jak to się dzieje, że instrumenty wydają dźwięki.
3. Zastanówcie się, do której grupy instrumentów można zaliczyć zaklinacz deszczu.

Piktogramy:

- » **tablica:** bandžo, bęben, flet, gitara, grać na instrumencie dętym, grać na instrumencie perkusyjnym, grać na instrumencie strunowym, grzechotka, instrumenty muzyczne, klarnet, puzon, robić, skrzypce, talerze, tamburyno, trąbka, trójkąt, tuba, wiolonczela
- » **polecenia:** Posłuchaj gry na instrumencie strunowym, Posłuchaj gry na instrumencie dętym, Posłuchaj gry na instrumencie perkusyjnym, Posłuchaj gry na instrumencie klawiszowym

Jakie właściwości mają tkaniny?

Przeprowadźcie w grupach doświadczenia. Przygotujcie kawałki tkanin, na przykład: dżinsu, flaneli, płótna, sztruksu, polaru, ortalionu. Wyniki doświadczeń możecie zapisywać w tabeli. Na zakończenie przedstawcie efekty swojej pracy koleżankom i kolegom.

1. Obejrzyj tkaniny przez lupę. Dotknij każdego materiału i powiedz, jaki jest, na przykład: miękki, szorstki, delikatny, gładki. Spróbuj wyciągnąć nitki. Sprawdź, czy łatwo można je przerwać.

- Jaki powinien być materiał, z którego powstanie pościel? Jaki materiał wybierzemy na ubranie na gorące lato? A jaki wybierzemy na zimowe spodnie?

2. Sprawdźcie, jak różne tkaniny wchłaniają wodę.

Ręczniki oraz ściereczki do wycierania mokrych naczyń powinny być wykonane z materiałów, które dobrze wchłaniają wodę. Jak myślicie, dlaczego? Oceńcie, jak różne materiały wchłaniają wodę.

Porównajcie ilość wody, którą wchłonęły różne tkaniny. Z jakich materiałów powinny być uszyte ubrania noszone podczas deszczu?

3. Sprawdźcie, czy łatwo rozerwać różne materiały. Z jakich materiałów powinny być uszyte ubrania sportowe?

Strona: 66

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Obejrzyjcie tkaniny przez lupę. Dotknijcie każdego materiału i określcie, jaki jest, na przykład: miękki, szorstki, delikatny, gładki. Spróbujcie wypruć nitki.
- Zastanówcie się, od czego powinien zależeć wybór materiału do uszycia pościeli, bielizny, ubrań letnich, zimowych.

Strona: 67

Teksty poleceń przed adaptacją:

2. Sprawdźcie, jak różne tkaniny wchłaniają wodę.
3. Zbadajcie, jaka jest wytrzymałość materiałów na rozdarcie. Z jakich materiałów powinny być uszyte ubrania do jazdy na rowerze, gry w piłkę i innych zabaw na podwórku?
- Do czego jeszcze mogą się wam przydać wyniki tych doświadczeń?

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość wybranych elementów ilustracji (chłopiec)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » wprowadzenie pojęcia *tkanina*
- » różnorodność rzeczy wykonanych z tkanin (ubrania, zasłony, pościel, plecak, ręczniki, koce, obicia w fotelu, pokrycia materaców itd.)
- » wchłanianie wody
- » wytrzymałość poszczególnych rodzajów tkanin

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » próba nazwania tkanin, z których zrobione są ubrania dzieci
- » wyjście do sklepu z materiałami
- » utworzenie słowniczka nazw ubrań – wycinanie ilustracji z kolorowych czasopism, samodzielne podpisywanie ilustracji
- » dobieranie do nazw ubrań przymiotników typu: *gruby, cienki, nieprzemakalny, szorstki, puszysty*
- » utrwalenie rozumienia rodzaju rzeczowników – zapisanie nazw ubrań w tabelce (ten, ta, to)
- » dobieranie przymiotników do rzeczowników z zachowaniem odpowiedniej formy, np. *ciepła flanela, grube płótno*

Piktogramy:

- » **tablica:** *chłonący wodę, cienki, doświadczenie, gładki, gruby, koc, koszulka, kurtka, materiał, mocny, nieprzemakalny, płaszcz przeciwdeszczowy, podkoszulek, pościel, ręczniki, robić, słaby, spodnie, strój kąpielowy, sukienka, szorstki, tkanina, ubrania, zasłony*
- » **polecenia:** *Obejrzyj tkaniny przez lupę, Dotknij każdej tkaniny, Powiedz, jaka jest każda tkanina, Sprawdź, jak każda tkanina wchłania wodę*

Wprowadzenie nowych pojęć *nieprzemakalny* i *chłonący wodę* wymagających wyjaśnienia oraz *cienki, gruby, gładki, szorstki*.

Czy z kawałka materiału można wyczarować indiański strój? Można! Sama go zrobiłam!

Strój czarodzieja przygotowałam z czarnych foliowych worków. Ważny jest pomysł!

Zanim zrobiłam strój, nawet nie pomyślałam, że sukienka z karbowanej bibuły może tak ładnie wyglądać.

Do wykonania przebrań były nam potrzebne tylko gazety i taśma klejąca!

• Jak zrobić koronę z jednej kartki?

1. Przyjrzyj się zdjęciom. Co każde dziecko może jeszcze powiedzieć o swoim stroju?
2. Jakie stroje można zrobić z folii aluminiowej?
3. Zaprojektujcie stroje karnawałowe. Zróbcie spis potrzebnych materiałów.
4. Zorganizujcie pokaz mody karnawałowej. Przygotujcie fotoreportaż.

68 KARNWAŁOWE STROJE

Strona: 68

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Jak zrobić koronę z jednej kartki?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » pomysły na przebrania
- » dobór materiałów do propozycji strojów

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wykonanie strojów na bal
- » parada strojów, dokumentacja zdjęciowa, wystawa z krótkim opisem każdego stroju: *co przedstawia, z czego został wykonany, kto wykonał strój*
- » zapisywanie nazw strojów i materiałów, z których je zrobiono, np. *Strój wróżki zrobiłam z bibuły.*
- » opisywanie własnych strojów i strojów kolegów, np. *Antek zrobił strój rycerza z kartonu.*
- » zadawanie pytań dotyczących strojów (*co zrobiono?, z czego?*)

Strona: 69

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Przyjrzyjcie się zdjęciom i powiedzcie, co każde dziecko może jeszcze powiedzieć o swoim stroju.
2. Jakie stroje można zrobić z folii aluminiowej? Jakie z innych materiałów?
3. Zaprojektujcie stroje karnawałowe. Co będzie wam potrzebne do ich wykonania? Zróbcie spis potrzebnych materiałów.
4. Zorganizujcie pokaz mody karnawałowej. Przygotujcie fotoreportaż.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość i położenie wybranych elementów ilustracji (dzieci)
- » zmieniono kolorystykę wybranych elementów ilustracji (tło)

Piktogramy:

- » **tablica:** chłopak, ciąż, czarodziej, dzieci, dziewczyna, folia aluminiowa, gazeta, Indianka, kleić, korona, łączyc, materiał, materiały, papierowe czapki, przebierać się, przebranie, robić, rycerz, taśma klejąca, tkanina, worki na śmieci, wróżka
- » **polecenia:** Powiedz, za kogo przebrały się dzieci, Jakie stroje można zrobić z folii aluminiowej?, Zaprojektujcie stroje na bal, Zróbcie spis potrzebnych materiałów

Anna Onichimowska

Bal karnawałowy

Od tygodnia wszyscy chodziliśmy bardzo przejęci, bo wkrótce miał się odbyć w naszej szkole bal karnawałowy. I to nie było jakieś bal przebierańców!

Prześcigaliśmy się w pomysłach, za kogo by tu się przebrać, ale jedni mieli sto pomysłów na minutę, a inni nie mieli ich wcale.

– A może zrobimy bal tematyczny? – zaproponowała Łucja.

– Co to znaczy? – zdziwił się Bartek.

– Że na przykład tematem jest dwór królewski. I można będzie się przebrać za króla albo damę dworu, albo rycerza – wyjaśniła.

Wtedy zaczęło się straszne zamieszanie, bo jednym się ten dwór spodobał, a inni by woleli, żeby tematem był kosmos albo policjanci i gangsterzy. A w ostateczności zoo.

– A może bajki? – spytał Hoan. – Bohaterowie książek?

To był strzał w dziesiątkę!

– Tylko nie zdradźcie, za co się przebieracie, to ma być niespodzianka! – upomniwała nas pani.

Od tej chwili wszyscy robili tajemnicze miny, a po lekcjach byli bardzo zajęci wymyśleniem kostiumów.

Aż nadszedł oczekiwany dzień. Niektóre przebrania łatwo było rozpoznać, ale nie wszystkie. Darek przebrał się za Kota w Butach, Celina za Kopciuszka, Karol za Słonia Trąbalskiego, Ala za Alicję w Krainie Czarów, a Łucja za Królową Śniegu. Był jeszcze Włóczykij z książki o Muminkach, Kubuś Puchatek, Koziołek Matołek, Czerwony Kapturek i Sierotka Marysia. Nagle Tomek zapytał:

– A gdzie jest Franek? Mówił, że szykuje coś specjalnego!

I wtedy właśnie przyszedł. W ogóle bez przebrania!

– Dlaczego się spóźniłeś? – dopytywali wszyscy.

– Byłem cały czas – oświadczył.

– Nikt cię nie widział! – zdziwił się Emil.

– Bo miałem czapkę niewidkę!

To był naprawdę udany bal. Już teraz prześcigamy się w pomysłach, jaki będzie temat zabawy w przyszłym roku!

1. Za kogo przebrały się dzieci? Znajdź fragmenty tekstu, które o tym mówią.
2. Jaki pomysł na przebranie miał Franek? Co myślisz o jego pomysle?
3. Co trzeba zrobić, żeby bal się udał?
4. Zapytaj rodziców lub dziadków, jak wyglądały bale karnawałowe w czasach ich młodości.

Strony: 70–71

Tekst zaadaptowany:

Bal karnawałowy

Od tygodnia wszyscy chodziliśmy bardzo przejęci, bo wkrótce miał się odbyć w naszej szkole bal karnawałowy. I to nie było jakieś bal przebierańców!

Mieliśmy dużo pomysłów, za kogo się przebrać.

– A może zrobimy bal tematyczny? – zaproponowała Łucja.

– Co to znaczy? – zdziwił się Bartek.

– Że na przykład tematem jest dwór królewski. I można będzie się przebrać za króla albo damę dworu, albo rycerza – wyjaśniła.

Wtedy zaczęło się straszne zamieszanie, bo jednym się ten dwór spodobał, a inni by chcieli, żeby tematem był kosmos albo policjanci i gangsterzy, albo zoo.

– A może bajki? – spytał Hoan. – Bohaterowie książek?

To był świetny pomysł.

– Tylko nie mówcie, za co czy za kogo się przebieracie, to ma być niespodzianka! – upomniwała nas pani.

Od tej chwili wszyscy robili tajemnicze miny, a po lekcjach byli bardzo zajęci wymyśleniem kostiumów.

Aż nadszedł oczekiwany dzień balu. Niektóre przebrania łatwo było rozpoznać, ale nie wszystkie. Darek przebrał się za Kota w Butach, Celina za Kopciuszka, Karol za Słonia Trąbalskiego, Ala za Alicję w Krainie Czarów, a Łucja za Królową Śniegu. Był jeszcze Włóczykij z książki o Muminkach, Kubuś Puchatek, Koziołek Matołek, Czerwony Kapturek i Sierotka Marysia. Nagle Tomek zapytał:

– A gdzie jest Franek? Mówił, że szykuje coś specjalnego!

I wtedy właśnie przyszedł. W ogóle bez przebrania!

– Dlaczego się spóźniłeś? – dopytywali wszyscy.

– Byłem cały czas – oświadczył.

– Nikt cię nie widział! – zdziwił się Emil.

– Bo miałem czapkę niewidkę!

To był naprawdę udany bal. Już teraz wymyślamy temat zabawy w przyszłym roku.

Anna Onichimowska

Bal karnawałowy

Od tygodnia wszyscy chodziliśmy bardzo przejechi, bo wkrótce miał się odbyć w naszej szkole bal karnawałowy. I to nie było jakieś bal przebierańców!

Prześcigaliśmy się w pomysłach, za kogo by tu się przebrać, ale jedni mieli sto pomysłów na minutę, a inni nie mieli ich wcale.

– A może zrobimy bal tematyczny? – zaproponowała Łucja.

– Co to znaczy? – zdziwił się Bartek.
– Że na przykład tematem jest dwór królewski. I można będzie się przebrać za króla albo damę dworu, albo rycerza – wyjaśniła.

Wtedy zaczęło się straszne zamieszanie, bo jednym się ten dwór spodobał, a inni by woleli, żeby tematem był kosmos albo policjanci i gangsterzy. A w ostateczności zoo.

– A może bajki? – spytał Hoan. – Bohaterowie książek?

To był strzał w dziesiątkę!

– Tylko nie zdradźcie, za co się przebieracie, to ma być niespodzianka! – upomniała nas pani.

Od tej chwili wszyscy robili tajemnicze miny, a po lekcjach byli bardzo zajęci wymyśleniem kostiumów.

Aż nadszedł oczekiwany dzień. Niektóre przebrania łatwo było rozpoznać, ale nie wszystkie. Darek przebrał się za Kota w Butach, Celina za Kopciuszka, Karol za Słonia Trąbalskiego, Ala za Alicję w Krainie Czarów, a Łucja za Królową Śniegu. Był jeszcze Włóczykij z książki o Muminkach, Kubuś Puchatek, Koziolatek Matolek, Czerwony Kapturek i Sierotka Marysia. Nagle Tomek zapytał:

– A gdzie jest Franek? Mówił, że szykuje coś specjalnego!

I wtedy właśnie przyszedł. W ogóle bez przebrania!

– Dlaczego się spóźniłeś? – dopytywali wszyscy.
– Byłem cały czas – oświadczył.
– Nikt cię nie widział! – zdziwił się Emil.
– Bo miałem czapkę niewidkę!

To był naprawdę udany bal. Już teraz prześcigamy się w pomysłach, jaki będzie temat zabawy w przyszłym roku!

1. Za kogo przebrały się dzieci? Znajdź fragmenty tekstu, które o tym mówią.
2. Jaki pomysł na przebranie miał Franek? Co myślisz o jego pomysle?
3. Co trzeba zrobić, żeby bal się udał?
4. Zapytaj rodziców lub dziadków, jak wyglądały bale karnawałowe w czasach ich młodości.

70

BAL KARNWAŁOWY

71

Strona: 71

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Wskażcie fragment tekstu, który mówi, za kogo przebrały się dzieci. Które przebrania zostały pokazane na ilustracji?
2. Jaki pomysł na przebranie miał Franek? Co sądzicie o jego pomysle?
3. Podyskutujcie o tym, co możecie zrobić, żeby bal był udany.
4. Przygotujcie pytania do wywiadu z rodzicami, babciami i dziadkami na temat ich balów karnawałowych. Jakie stroje, zabawy i tańce były wtedy popularne?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » dekorowanie sali balowej
- » wybór muzyki

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zaplanowanie przebiegu balu
- » napisanie zaproszenia na bal
- » zapoznanie się z manierami obowiązującymi na balu, np. zaproszenie do tańca
- » sprawdzenie rozumienia tekstu przez ćwiczenia: zdania prawdziwe i zdania fałszywe, uzupełnianie zdań z luką lub ćwiczenia testowe (zaznaczanie prawidłowej odpowiedzi)
- » odszukanie w tekście informacji o tematach balu proponowanych przez dzieci
- » spisywanie zasad zachowania na balu

Piktogramy:

- » **tablica:** bal, balony, bohater bajki, chłopak, czapka niewidka, dekorować, dzieci, dziewczyna, konfetti, niespodzianka, oglądać, pomysł, przebierać się, sekret, serpentyny, strój, tańczyć
- » **polecenia:** Co trzeba zrobić, żeby bal był udany?, Zapytaj rodziców lub dziadków, jakie kiedyś były bale

Zwrócenie uwagi na znaczenie piktogramu sekret.

1. Pierwsza para rebusów tworzy zdanie: **Król króluje**. Rozwiąż pozostałe rebusy. Połącz wyrazy w pary. Ułóż i zapisz podobne zdania.

2. Ułóż zdania. W każdym zdaniu wykorzystaj jeden wyraz z balonika niebieskiego i jeden wyraz z balonika pomarańczowego tak, jak to zrobił klaun.

3. Co mają ze sobą wspólnego wyrazy zapisane na niebieskich balonach? Co mają ze sobą wspólnego wyrazy na pomarańczowych balonach?

72 ZAŁĘK SŁÓWEK – UKŁADAMY ZDANIA

73

Strona: 72

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Pierwsza para rebusów tworzy zdanie: **Król króluje**. Rozwiążcie pozostałe rebusy.

Strona: 73

Teksty poleceń przed adaptacją:

2. Ułóżcie zdania. W każdym zdaniu wykorzystajcie jeden wyraz z balonika niebieskiego i jeden wyraz z balonika pomarańczowego tak, jak to zrobił klaun. Pamiętajcie, że na końcu zdania możecie postawić kropkę, pytajnik lub wykrzyknik.
3. Co mają ze sobą wspólnego wyrazy zapisane na niebieskich balonach? Co mają ze sobą wspólnego wyrazy na pomarańczowych balonach?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » sposób odczytywania rebusów
- » połączenie rzeczownika z czasownikiem w zdaniu

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wymyślanie i zapisywanie innych połączeń rzeczownika z czasownikiem (można ułatwić to zadanie uczniowi przez pytania: *kto* lub *co?* *co* *robi?*)
- » zabawa w klasie, w której jedna osoba wymienia nazwę czegoś lub kogoś, a druga dodaje czynność
- » sprawdzenie, czy uczniowie potrafią samodzielnie napisać nazwy rzeczowników umieszczonych w rebusach, szukanie w słownikach nazw i samodzielne rozwiązywanie rebusów

Piktogramy:

- » **tablica:** czasowniki, czytać, Józek, kropka, liczyć, łączyć, myśleć, podlewać, pytajnik, rzeczowniki, słoń, Tomek, trąbić, Ula, wykrzyknik, wyraz, zaulek słówek, zdanie, zgadywać
- » **polecenia:** Rozwiąż rebusy, Połącz wyrazy w pary, Jakie wyrazy są zapisane na niebieskich balonikach?, Jakie wyrazy są zapisane na pomarańczowych balonikach?

Tablica piktogramowa umożliwia udzielenie odpowiedzi na rebusy z ćwiczenia 1. Przypomnienie użycia znaków przestankowych.

Co można zaobserwować zimą?

- Wybierzcie się na spacer, gdy pada śnieg. Zabierzcie lupy, małe piłeczki, linijki. Obserwujcie przez lupę, jak wyglądają płatki śniegu.
 - Sprawdźcie, co się stanie z piłeczką upuszczoną na śnieg. Zmierzcie linijką, jak głęboko zanurzy się w śniegu. Powtórzcie podobne doświadczenie w inne śnieżne dni. Za każdym razem piłeczka musi być upuszczona z tej samej wysokości. Co zauważacie? O czym to świadczy?

- Dlaczego śliskie drogi i chodniki posypuje się piaskiem lub żwirem?

- Jakie buty należy wkładać, gdy jest ślisko? Dlaczego? Spróbujcie się poślizgać na boisku szkolnym. Od czego zależy to, czy można się łatwo ślizgać?

W chmurach śniegowych jest wilgotno i zimno. Są też tam drobinki pyłu. Wokół nich tworzą się kryształki lodu, które się powiększają. Tak powstają płatki śniegu.

74

CO MOŻNA ZAOBSERWOWAĆ ZIMĄ?

Zimą, oprócz opadów śniegu, występują także inne ciekawe zjawiska. Są to szron, szadź i gołoledź.

(szron)

Lodowe kryształki wyglądające jak igielki to szron. Powstaje on, gdy wilgotne powietrze styka się z podłożem o temperaturze poniżej 0 stopni Celsjusza.

(szadź)

Zlepione kryształki lodu, które osadzają się na drzewach i na liniach energetycznych, to szadź. Może ona powodować nawet łamanie się drzew.

(gołoledź)

Gołoledź to cienka warstwa lodu, która powstaje, gdy krople deszczu spadają na podłoże o temperaturze poniżej 0 stopni Celsjusza.

- Sprawdźcie, czy inne substancje zamarzają tak jak woda. Przygotujcie cztery plastikowe kubeczki. Do każdego nalejcie taką samą ilość:

wody,

soku owocowego,

oleju,

mleka.

- Wystawcie kubeczki na mróz. Po godzinie porównajcie wygląd płynów. Zróbcie to samo po dwóch lub trzech godzinach. Zapiszcie, co zaobserwowaliście. Jakie wnioski można wyciągnąć z tych obserwacji?

75

Strona: 74

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Wybierzcie się na spacer, gdy pada śnieg. Zabierzcie lupy, małe piłeczki, linijki. Obserwujcie przez lupę, jak wyglądają płatki śniegu.
 - Sprawdźcie, co się stanie z piłeczką upuszczoną na śnieg. Zmierzcie linijką, jak głęboko zanurzy się w śniegu. Powtórzcie podobne doświadczenie w inne śnieżne dni. Za każdym razem piłeczka musi być upuszczona z tej samej wysokości. Co zauważacie? O czym to świadczy?
- Dlaczego śliskie drogi i chodniki posypuje się piaskiem lub żwirem?
- Jakie buty należy wkładać, gdy jest ślisko? Dlaczego? Spróbujcie się poślizgać na boisku szkolnym. Od czego zależy to, czy można się łatwo ślizgać?

Strona: 75

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Sprawdźcie, czy inne substancje zamarzają tak jak woda. Przygotujcie 4 plastikowe kubeczki. Do każdego nalejcie taką samą ilość: wody, soku owocowego, oleju, mleka.
 - Wystawcie kubeczki na mróz. Po godzinie porównajcie wygląd płynów. Zróbcie to samo po dwóch lub trzech godzinach. Zapiszcie, co zaobserwowaliście. Jakie wnioski można wyciągnąć z tych obserwacji?

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » strój odpowiedni do pogody
- » zamarzanie płynów

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » obejrzenie w naturze lub na zdjęciach szronu, szadzi i gołoledzi
- » zrobienie kostek lodu w zamrażalniku (można zrobić również kostki z soku i mleka)
- » zapisanie, jakie zjawiska pogodowe i wysokości temperatury występują zimą
- » prowadzenie kalendarza pogody z zaznaczaniem wysokości temperatury, ilości/intensywności opadów i siły wiatru
- » sporządzanie notatek na temat aktualnej pogody
- » opisywanie stroju dopasowanego do pogody z wykorzystaniem podanego słownictwa, np. *Kiedy jest mróz, wkładam ciepłą kurtkę, grube rękawiczki, szalik i czapkę.*

Piktogramy:

- » **tablica:** buty, doświadczenie, dzieci, lód, łyżwy, mierzyć, obserwować, pada śnieg, sople lodu, śliski, śnieg, śniegowce, wyjść, zakładać buty, zamarzać, zima, zimny, zmarznięty
- » **polecenia:** *Idźcie na spacer, kiedy pada śnieg, Połącz wyrazy w pary, Dlaczego śliskie drogi i chodniki posypuje się piaskiem?, Jak buty trzeba zakładać, kiedy jest ślisko?*

Elżbieta Zubrzycka

Skąd się bierze szczęście?

Filip był jednym z czterech zajączków, które urodziły się w norze pod lasem. Był najmniejszy z całego rodzeństwa. Pewnego dnia siostra Filipa rozglądała się dokoła zdziwiona, bo świat wyglądał, jakby był zrobiony z cukru.

– Czy teraz już zawsze będzie tak pięknie? Czy to białe coś już nigdy nie zniknie? – zapytała zachwycona widokiem.

– Hmm! Nie wiem na pewno – odpowiedział tato. – Ani ja, ani wasza mama nigdy wcześniej nie widzieliśmy szadzi, więc pewnie występuje rzadko i krótko trwa.

Tata mówił pewnym siebie głosem, ale czuł się niepewnie. Tatusiowie lubią znać odpowiedź, kiedy dzieci ich o coś pytają. Teraz nie był pewien, czy wie, co widzi.

Mama przyszła mu na ratunek:

– Patrzcie dzieci i podziwiajcie srebrne drzewa i trawy! Może już nigdy więcej takiego widoku nie zobaczycie. Kto wie, czy jutro szadz się nie roztopi i nie zniknie.

– Możemy jej już nigdy nie zobaczyć? – powtórzyli zdumione zajączki.

– Piękne chwile są ulotne. Jak ta szadz. Dlatego zapamiętajcie dobrze ten niezwykły widok! Kiedyś będziecie o nim opowiadać swoim wnukom.

Mama milczała chwilę, potem wzięła głęboki wdech i odezwała się głosem, który trafia prosto do serca.

– To wielka umiejętność widzieć i doceniać piękno otaczającego nas świata. Wtedy budzi się radość. Bądźcie wdzięczni za to, co przeżywacie. Zachwycajcie się urodą przyrody. Radość i wdzięczność uczynią waszą duszę piękniejszą.

Tato zamyślony kiwał głową, pokazując, że zgadza się ze słowami mamy, po czym dodał:

– Kiedy się zachwyca, stajemy się szczęśliwi. Szczęście wypływa z duszy, nie kupi się go za żadne pieniądze.

fragment książki „O zajączku Filipie, który ze strachu dokonał wielkich czynów”

1. Opowiedz, co zajączki zaobserwowały w lesie.
2. Jak tata zajączków odpowiedział na pytanie: „Skąd się bierze szczęście?” A ty jak myślisz?
3. Jeśli chcecie poznać inne przygody zajączka Filipa, przeczytajcie książkę Elżbiety Zubrzyckiej pod tytułem „O zajączku Filipie, który ze strachu dokonał wielkich czynów”.

76 SKĄD SIĘ BIERZE SZCZĘŚCIE?

77

Strona: 76

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (choinki)

Strona: 77

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Opowiedzcie, co zajączki zaobserwowały w lesie.
2. Jak tata zajączków odpowiedział na pytanie zawarte w tytule? Podyskutujcie, jak wy odpowiedzielibyście na to pytanie.
3. Jeśli chcecie poznać inne przygody zajączka Filipa, przeczytajcie książkę Elżbiety Zubrzyckiej pod tytułem „O zajączku Filipie, który ze strachu dokonał wielkich czynów”.

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość wybranych elementów ilustracji (zajączki)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » baśniowość opowiadania
- » zwrócenie uwagi na przenośne wypowiedzi, np. *głos, który trafia prosto do serca, ulotne chwile*

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » przygotowanie plakatu o tym, kiedy uczniowie i ich wychowawca są szczęśliwi; powieszenie plakatu w klasie
- » wykonanie plakatu ilustrującego tekst czytanki
- » powtórzenie wcześniej wprowadzonych wyrażeń, zwrotów, określeń: *na szczęście, życzę szczęścia, mieć szczęście, szczęśliwy*
- » odpowiedzi na pytania do tekstu, np. *Z ilu osób składała się rodzina zajączków?*

Piktogramy:

- » **tablica:** biały, być, chwile, las, mówić, najmniejszy, nora, pytać, szczęście, szczęśliwy, wszystko, wyjść, zachwycać się, zając, zajączek, zajączek Filip, zajączycza, zapamiętać, zdziwić się, zobaczyć

- » **polecenia:** *O kim jest opowiadanie?, Co zajączki zobaczyły w lesie?, Czy zajączkom podobało się w lesie?, Kiedy ty jesteś szczęśliwy?*

W tablicy piktogramowej wprowadzone zostało oznaczenie płci, wieku i imienia zajączków.

Piktogram *szczęście* jest umowny, wymaga wyjaśnienia; poprzednio użyty w wyrażeniu *Na szczęście!* nie musi być związany z nastrojem.

Bezpieczna zima

78 BEZPIECZNA ZIMA

Noś kamizelkę lub opaskę odblaskową.

Gdy jesteś świadkiem wypadku, zawiadom osobę dorosłą.

Pamiętaj, żeby w czasie jazdy na nartach mieć na głowie kask.

Zjeżdżaj z górki z daleka od jezdni.

Ślizgaj się tylko w miejscach do tego przeznaczonych.

Zapamiętaj numer telefonu alarmowego!

112

1. Opowiedz historyjkę obrazkową i nadaj jej tytuł.
2. Jakie niebezpieczeństwo groziło dzieciom? Jak inaczej mogła się zakończyć taka zabawa?
3. O czym należy pamiętać w trakcie zimowych zabaw?
 - Wyjaśnij, dlaczego dwa rysunki są przekreślone.
4. Przygotujcie plakat pod tytułem „Bezpieczeństwo zimą” lub napiszcie kodeks zabaw zimowych.

79

Strona: 78

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono układ wybranych elementów ilustracji (historyjka obrazkowa, plansze z poradami)

Strona: 79

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Opowiedzcie historyjkę obrazkową i nadajcie jej tytuł.
2. Jakie niebezpieczeństwo groziło dzieciom? Jak inaczej mogła się zakończyć taka zabawa?
3. O czym należy pamiętać w trakcie zimowych zabaw?
4. Przygotujcie plakat pod tytułem „Bezpieczeństwo zimą” lub napiszcie kodeks zabaw zimowych.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » bezpieczeństwo i odpowiedni ubiór podczas zabaw zimowych

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » układanie skserowanej i pociętej historyjki obrazkowej
- » gra w kalambury dotycząca zabaw zimowych
- » stworzenie słowniczka zabaw i sportów zimowych
- » układanie zdań o sportach i zabawach zimowych w trzech czasach
- » podpisywanie ilustracji prostymi zdaniem, nadanie dzieciom imion
- » tworzenie opowiadania do historyjki obrazkowej
- » zapisywanie zdań z obrazków w 1. osobie lp. (Noszę kamizelkę...)

Piktogramy:

- » **tablica:** bałwan, bezpieczny, dzieci, historyjka, kula śnieżna, łyżwy, narty, Nie ślizgaj się po jeziorze, Nie wolno!, Nie zjeżdżaj blisko jezdni, niebezpieczny, Noś kamizelkę odblaskową, Noś kask podczas jazdy na nartach, obrazkowa, robić, sanki, sople lodu, spadać, upadać, Zawiadom o wypadku

- » **polecenia:** Opowiedz historyjkę obrazkową, Wyjaśnij, dlaczego dwie zasady są przekreślone

Zasady zachowania się w czasie zabaw zimowych zostały przedstawione w formie piktogramów. Zamieniono przekreślenie zabronionego zachowania na znak *nie wolno*, by go nie pokazywać.

Zimowe zabawy

Do Piotrka na ferie zimowe przyjechała starsza kuzynka Zosia. Piotrek, zanim przedstawił jej swoich znajomych, tak o nich opowiedział:

- Julka nie ma czapki i nie zjeżdża na sankach.
- Romek nie biegnie za psem i nie buduje igloo (czytaj: igło).
- Beata nie nosi okularów ani ubrań w kolorze czerwonym.
- Kuba nie jeździ na łyżwach i nie ciągnie sanek.

Nie mam czapki dla bałwana.

Piotrusiu, uważaj, nie przewróć się!

Nie dogonisz mnie!

Nie martw się, Zosiu, nic mi się nie stanie!

1. Popatrz na ilustrację. Opowiedz o zimowych zabawach.
2. Przeczytajcie tekst i odgadnijcie, o których dzieciach mówi Piotrek. Wskażcie je na ilustracji. Który z chłopców to Piotrek? Która z dziewczynek to Magda?
3. Odszukaj zdania, w których występuje wyraz **nie**.
4. Zagrajcie w grupach w grę „O kim myślę?”. Jedna osoba zadaje pytania na temat wybranej spośród was osoby, pozostałe odgadują, o kim myśli.

80 ZIMOWE ZABAWY 81

Strona: 80

Adaptacje graficzne:

- » usunięto wybrane elementy ilustracji (promienie słońca, samolot)

Strona: 81

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Opowiedzcie na podstawie ilustracji o zimowych zabawach.
2. Przeczytajcie tekst i odgadnijcie, o których dzieciach mówi Piotrek. Wskażcie je na ilustracji. Który z chłopców to Piotrek? Która z dziewczynek to Magda?
3. Odszukajcie zdania, w których występuje wyraz **nie**.
4. Zagrajcie w grupach w grę „O kim myślę?”. Jedna osoba zadaje pytania na temat wybranej spośród was osoby, pozostałe odgadują, o kim myśli.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » duża trudność w zrozumieniu sensu zagadek Piotrka, wykorzystanie ich jest możliwe tylko z podziałem na wiele etapów

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opowiadanie o swoich ulubionych zabawach zimowych
- » układanie zdań do ilustracji
- » zamiana czasu czasowników w ułożonych zdaniach
- » zapisywanie informacji o terminie ferii zimowych i sposobie spędzania ferii
- » zapisywanie czasowników opisujących czynności dzieci z ilustracji w 1. i 3. osobie lp., np. *Ona lepi bałwana. – Lepię bałwana.*

Piktogramy:

- » **tablica:** *bałwan, biegać, budować, chłopiec, Co?, dzieci, dziewczynka, igloo, Jaka, Jaki?, jest pogoda?, jeździć na łyżwach, jeździć na sankach, Kto?, kula śnieżna, ładny, nastolatka, pies, pogoda, robić, rzucać, słoneczny, zimny*
- » **polecenia:** *Opowiedz, co robią dzieci na ilustracji, Pokaż na ilustracji Piotrka, Pokaż na ilustracji Magdę*

W tablicy piktogramowej został wprowadzony symbol *nastolatka* oprócz symbolu *dziewczynka*.

Sport to zdrowie!

Dzisiaj rozmawialiśmy o naszych ulubionych sportach. Dyskutowaliśmy o zasadzie fair play¹, o tym, dlaczego ludzie uprawiają sport i czy naprawdę jest on ważny dla zdrowia. Stwierdziłmy, że jest to bardzo ciekawy temat. Postanowiliśmy go zgłębić. Może wy też spróbujecie?

FAIR PLAY oznacza uczciwą grę, czyli przestrzeganie zasad, szacunek dla przeciwników oraz umiejętność przegrywania.

¹ czytają: fer plej.

Projekt „Sport”

- Wybieramy temat projektu. Ustalamy plan pracy. Zapraszamy ekspertów.
- Dobieramy się w grupy. Dzielimy się zadaniami i wybieramy w każdej grupie osoby odpowiedzialne za ich wykonanie. Wymyślamy nazwy grup.
- Działamy: przygotowujemy potrzebny sprzęt, gromadzimy materiały, dyskutujemy, opracowujemy prezentację.
- Prezentujemy efekty pracy. Zastanawiamy się, co nam się udało, a co następnym razem będzie można zrobić lepiej.

Grupa 1
Szukamy miejsc w naszej okolicy, gdzie można uprawiać sport. Robimy miniprzewodnik po tych miejscach: fotografujemy, opisujemy, rysujemy plan.

Grupa 2
Układamy pytania do wywiadów ze sportowcami. Spotykamy się z osobami zajmującymi się sportem. Tworzymy album „Sławne zawodniczki i sławni zawodnicy”.

Grupa 3
Opracowujemy program zawodów sportowych dla klas I-III. Ustalamy konkurencje. Przygotowujemy sprzęt sportowy, dyplomy dla uczestników, medale dla zwycięzców.

Grupa 4
Piszemy zaproszenia, hasła reklamujące turniej i plakaty informacyjne. Robimy fotoreportaż, który będzie dokumentował nasz projekt.

82 **SPORT TO ZDROWIE!**

Strona: 82

Tekst zaadaptowany:

Dzisiaj rozmawialiśmy o naszych ulubionych sportach. Dowiedzieliśmy się, co to znaczy fair play, dlaczego ludzie uprawiają sport i czy naprawdę sport jest ważny dla zdrowia.

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Wybieramy temat projektu. Ustalamy plan pracy. Zapraszamy ekspertów.
- Dzielimy się na grupy. Wymyślamy nazwy grup. Przydzielamy zadania i wskazujemy osoby odpowiedzialne za ich wykonanie.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » podział zadań podczas realizacji projektu
- » funkcja osoby odpowiedzialnej za poszczególne zadanie

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zapisanie nazw obiektów sportowych
- » zapisanie nazw znanego sprzętu sportowego
- » tworzenie słownika nazw sprzętu sportowego i nazw obiektów sportowych, zachęcanie do samodzielnego wyszukiwania ilustracji
- » układanie zdań z wprowadzonymi nazwami
- » pisanie opowiadania na temat ulubionego sportu z wykorzystaniem podanego słownictwa

Strona: 83

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Działamy: przygotowujemy potrzebny sprzęt, gromadzimy materiały, dyskutujemy, opracowujemy prezentację.
- Prezentujemy efekty pracy. Zastanawiamy się, co nam się udało, a co następnym razem będzie można zrobić lepiej.

Piktogramy:

- » **tablica:** album, dyskutować, dzieci, dzielić, fotografować, grupa, my, obiekty sportowe, oni, opisywać, osoba odpowiedzialna, plakat, planować, prezentacja, projekt, robić, sport, sportowiec, szukać, wybierać, zawody sportowe

- » **polecenia:** Zaplanujcie pracę nad projektem „Sport to zdrowie”

Wprowadzone zostały nowe symbole: osoba odpowiedzialna, sportowiec oraz sport. Warto zwrócić uwagę na symbole zaimków *my* i *oni*.

Kto po ścianie wwyż się wspina,
śmiałka z kina przypomina!

Sklon, fikolek, przysiad, wdech...
Gimnastykuj się za trzech!

Pływam zimą, pływam w lecie, żabką, pieskiem i na grzbiecie!

Lepiej w piłkę grać z kumplami,
niż objadać się czipsami.

Co tam wietrzyk, co tam mróz?!
My na nartach: szus, szus, szus!

SEAWNE ZAWODNICZKI I SŁAWNI ZAWODNICZY

TABELA WYNIKÓW		
KONKURENCJE W SALI GIMNASTYCZNEJ	1. MIEJSCE KLASA II a	58 punktów
WYŚCIGI NA BOISKU	1. MIEJSCE KLASA I b	60 punktów
ZAWODY PŁYWACKIE	1. MIEJSCE KLASA III a	57 punktów

1. Wymyślcie własne hasła reklamujące uprawianie sportu.
2. Ułóżcie program zawodów sportowych w terenie. Wykorzystajcie walory przyrodnicze waszej okolicy.
3. Odegrajcie scenki: każdy po kolei zachęca osobę, która nie lubi sportu, do wzięcia udziału w zawodach.

84 SPORT TO ZDROWIE!

85

Strona: 84

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość i położenie wybranych elementów ilustracji (zdjęcia, ramki z tekstami)

Strona: 85

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Wymyślcie własne hasła reklamujące uprawianie sportu.
2. Ułóżcie program zawodów sportowych w terenie. Wykorzystajcie walory przyrodnicze waszej okolicy.
3. Jak zachęciłibyście osobę, która nie lubi sportu, do wzięcia udziału w tych zawodach?

Adaptacje graficzne:

- » zmieniono wielkość i położenie wybranych elementów ilustracji (zdjęcia)

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » odczytywanie informacji z tabeli wyników
- » wybór konkurencji z uwzględnieniem możliwości jej realizacji

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » zapisanie nazw dyscyplin sportowych
- » wspólne wymyślanie hasel dopingujących
- » wypowiedzi uczniów na temat dyscyplin sportów, które próbowali uprawiać
- » wykonanie własnej tablicy konkurencji i wyników
- » podpisywanie obrazków z książki zdaniem, np. *Tomek wspina się po ścianie. Dzieci podają piłkę itp.*
- » układanie pytań do zaproponowanych zdań: *Kto?, Co robi? Gdzie?*

Piktogramy:

- » **tablica:** biegi, ćwiczyć, gimnastyka, grać w piłkę, kolarstwo, koszykówka, lekkoatletyka, łyżwiarstwo, narciarstwo biegowe, piłka nożna, piłka ręczna, pływanie, sędzia, siatkówka, skoki, sport, sportowiec, ścigać się, trener, walczyć, wspinaczka, zawodnik, zdrowie

- » **polecenia:** Wymyślcie program zawodów sportowych

Monika Maniak-Iwaniszewska

Igrzyska paraolimpijskie

Otwarcie Zimowych Igrzysk Paraolimpijskich w Soczi w 2014 roku.

Igrzyska paraolimpijskie to największe i najważniejsze zawody sportowe osób z niepełnosprawnością. Odbývają się co cztery lata, w tych samych miejscach co igrzyska olimpijskie. Zaczynają się kilkanaście dni po ich zakończeniu.

Sport uprawiany przez osoby z niepełnosprawnością wzorowany jest na sporcie osób pełnosprawnych. W igrzyskach paraolimpijskich biorą udział najlepsi niepełnosprawni sportowcy.

86 IGRZYSKA PARAOLIMPIJSKIE

Mecz hokeja na specjalnych siedziakach, do których przytwierdzone są ostrza łyżew.

Niedowidzący narciarz z przewodnikiem.

Mecz koszykówki na wózkach.

Paraolimpijczycy korzystają często ze specjalistycznego sprzętu, na przykład sportowych wózków do wyścigów lub gry w koszykówkę. Do biegania lub skakania używają specjalnych protez. Osoby niewidome rozgrywają mecze piłkarskie z wykorzystaniem piłek z dzwoneczkami. Dzięki dzwoneczkom orientują się, gdzie akurat jest piłka.

Paraolimpijczycy mają te same cele co olimpijczycy: pragną uzyskać jak najlepsze wyniki, bić rekordy i zdobywać medale. A przede wszystkim cieszyć się życiem mimo przeszkód i ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością.

Rafał Wilk – mistrz paraolimpijski w kolarstwie.

87

Strony: 86–87

Tekst zaadaptowany:

Igrzyska paraolimpijskie

Igrzyska paraolimpijskie to największe i najważniejsze zawody sportowe osób niepełnosprawnych. Odbývają się co cztery lata, w tych samych miejscach co igrzyska olimpijskie. Zaczynają się kilkanaście dni po ich zakończeniu.

Sport uprawiany przez osoby niepełnosprawne wzorowany jest na sporcie osób pełnosprawnych. W igrzyskach paraolimpijskich biorą udział najlepsi niepełnosprawni sportowcy.

Paraolimpijczycy korzystają często ze specjalistycznego sprzętu, na przykład sportowych wózków do wyścigów lub gry w koszykówkę. Do biegania lub skakania używają specjalnych protez. Osoby niewidome rozgrywają mecze piłkarskie z wykorzystaniem piłek z dzwoneczkami. Dzięki dzwoneczkom orientują się, gdzie akurat jest piłka.

Paraolimpijczycy mają te same cele co olimpijczycy: pragną uzyskać jak najlepsze wyniki, bić rekordy i zdobywać medale. A przede wszystkim cieszyć się życiem mimo przeszkód i ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » uprawianie sportu przez osoby niepełnosprawne
- » brak udziału niesłyszących sportowców w paraolimpiadach

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » wprowadzenie w symbolikę kół olimpijskich
- » obejrzenie w klasie fragmentu igrzysk paraolimpijskich
- » rozmowa o tym, która z dyscyplin sportowych podoba się uczniom najbardziej i dlaczego
- » rozmowa o sprzętach do sportu wyczynowego dla osób z niepełnosprawnościami
- » układanie pytań do wybranych fragmentów tekstu
- » zapisywanie podstawowych informacji o igrzyskach paraolimpijskich w formie notatki
- » wypisanie cech charakteru, jakimi powinni odznaczać się sportowcy
- » nazywanie kolorów medali i miejsc, z którymi są powiązane

Piktogramy:

- » **tablica:** pierwsze miejsce, drugie miejsce, trzecie miejsce, dzwoneczki, gratulacje, igrzyska paraolimpijskie, kraje/kontynenty, łatwo, medal, najlepszy, niepełnosprawności, niepełnosprawny, niepełnosprawny ruchowo, niesłyszący, niewidomy, osoby, proteza, specjalistyczne sprzęty, sportowiec, trudniej, trudno, zawody sportowe

- » **polecenia:** Igrzyska paraolimpijskie to zawody sportowe osób z niepełnosprawnością

Symbol igrzyska paraolimpijskie pochodzi od ich logo.

Dodatkowe materiały w języku migowym:

- » objaśnienie pojęcia igrzyska

Arktyka

Arktyka to obszar zimnych mórz, oceanów oraz lądów. Rozciąga się wokół bieguna północnego, najbardziej wysuniętego na północ punktu Ziemi. Panuje tam klimat polarny: długie, ciemne, mroźne zimy i krótkie lata. W Arktyce żyje wiele ciekawych gatunków zwierząt.

Do obszaru Arktyki należy Grenlandia, największa wyspa świata. Większość jej mieszkańców to potomkowie Innuitów. Dawno temu Innuici żyli w namiotach lub chatach z drewna. Zimą budowali igloo, w których mieszkali w czasie polowań. Polowali, używając luków i strzał. Żywili się mięsem upolowanych zwierząt, a z ich skór szyli ubrania i namioty. Poruszali się łodziami lub psimi zaprzęgami.

niedźwiedź polarny

Jednym z największych drapieżników jest niedźwiedź polarny. Ma znakomity węch i świetnie pływa. Prowadzi samotny tryb życia.

renifer

Renifery większość roku spędzają na wędrówkach w poszukiwaniu pożywienia. Zazwyczaj żyją w stadach. Zarówno samce, jak i samice reniferów mają poroże.

lis polarny

Zimą sierść lisa polarnego staje się biała. Trudno dostrzec go na śniegu. Jest bardzo wytrzymały na zimno. Przemierza duże odległości, szukając pożywienia.

1. Pokaż na globusie biegun północny i Arktykę.
2. Dowiedzcie się, jak obecnie wygląda życie mieszkańców Grenlandii.
3. Poszukajcie informacji o innych zwierzętach zamieszkujących Arktykę.

Strona: 88

Tekst zaadaptowany:

Arktyka

Arktyka to obszar zimnych mórz, oceanów oraz lądów. Rozciąga się wokół bieguna północnego, najbardziej wysuniętego na północ punktu Ziemi. Panuje tam klimat polarny: długie, ciemne, mroźne zimy i krótkie lata. W Arktyce żyje wiele ciekawych gatunków zwierząt.

Strona: 89

Tekst zaadaptowany:

Do obszaru Arktyki należy Grenlandia, największa wyspa świata. Większość jej mieszkańców to potomkowie Innuitów. Dawno temu Innuici żyli w namiotach lub chatach z drewna. Zimą budowali igloo, w których mieszkali w czasie polowań. Polowali, używając luków i strzał. Jedli mięso z upolowanych zwierząt, a z ich skór szyli ubrania i namioty. Poruszali się łodziami lub psimi zaprzęgami.

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Wskażcie na globusie Arktykę oraz biegun północny.
2. Dowiedzcie się, jak obecnie wygląda życie mieszkańców Grenlandii.
3. Poszukajcie informacji o innych zwierzętach zamieszkujących tereny Arktyki.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » długość dnia i nocy na biegunie
- » poprawna nazwa rdzennych mieszkańców – Innuici
- » kierunek północny

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » opisanie ubioru mieszkańca Arktyki
- » rozmowa na temat zwierząt zamieszkujących Arktykę
- » opis zwierząt zamieszkujących Arktykę
- » porównanie klimatu Arktyki i Polski
- » stopniowanie przymiotników, np. zimno – zimniej – najzimniej
- » odpowiedzi na pytania do tekstu o Arktyce

Piktogramy:

- » **tablica:** Arktyka, biały, budować, ciągnąć, dzień, foka, globus, góry lodowe, igloo, Innuita, lis polarny, lodowiec, lód, niedźwiedź, noc, pies, polarny, polować, pół roku, półkula północna, północny, renifer, sanki, zimny
- » **polecenia:** Pokaż na globusie Arktykę, Jakie zwierzęta mieszkają w Arktyce?

Antarktyda

Najbardziej wysuniętym na południe punktem Ziemi jest biegun południowy. Wokół niego rozciąga się Antarktyda. To kontynent, czyli ogromny obszar lądu. Otaczają go morza i oceany. Antarktydę pokrywa lodowiec – lodowa czapa, która nigdy nie topnieje.

Ciekawym zjawiskiem na Antarktydzie i w Arktyce są noce i dni polarne. Przez pół roku przez całą dobę panuje tam ciemność lub półmrok. To zjawisko zostało nazwane nocą polarną. W drugiej połowie roku przez całą dobę świeci słońce.

śmialek antarktyczny

Roślinność Antarktydy jest bardzo uboga. Znajdziemy tu mchy i porosty, a także gatunek trawy, który nazywa się śmialek antarktyczny.

słoń morski

Na Antarktydzie żyją pingwiny, foki antarktyczne oraz należące do rodziny fok duże i ciężkie stonie morskie. Pyski samców stoni morskich przypominają trąby.

Polska Stacja Antarktyczna imienia Henryka Arctowskiego

Na Antarktydzie panują najniższe na Ziemi temperatury. Trudno się dziwić, że na stałe nikt tam nie mieszka. Są tylko stacje badawcze. Pracują w nich naukowcy. Badają klimat, lodowce, roślinność, zwierzęta, zjawiska zachodzące w oceanach.

góra lodowa

Czasami lodowiec kruszy się i zsuwa do morza. Taki odłamany fragment lodowca to góra lodowa.

1. Pokaż na globusie biegun południowy i Antarktydę.
2. Poszukajcie informacji o zwierzętach Antarktydy: jak wyglądają, czym się żywią, jakie są ich zwyczaje.
3. Dowiedzcie się, kim był Henryk Arctowski.
4. Dlaczego góry lodowe są niebezpieczne dla statków?

90 **ANTARKTYDA**

Strona: 90

Tekst zaadaptowany:

Antarktyda

Najbardziej wysuniętym na południe punktem Ziemi jest biegun południowy. Wokół niego rozciąga się Antarktyda. To kontynent, czyli ogromny obszar lądu. Otaczają go morza i oceany. Antarktydę pokrywa lodowiec – lodowa czapa, która nigdy nie topnieje.

Ciekawym zjawiskiem na Antarktydzie i w Arktyce są noce i dni polarne. Przez pół roku przez całą dobę panuje tam ciemność lub półmrok. To zjawisko zostało nazwane nocą polarną. W drugiej połowie roku przez całą dobę świeci słońce.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » Antarktyda to osobny kontynent pokryty lodem
- » występowanie gór lodowych
- » polska stacja badawcza
- » kierunek południowy

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » rozmowa na temat zwierząt zamieszkujących Antarktydę
- » narysowanie góry lodowej wraz z częścią podwodną
- » zapisywanie podobieństw i różnic między Arktyką i Antarktydą
- » układanie pytań do tekstu
- » opisywanie wyglądu góry lodowej,
- » porównanie wyglądu gór i góry lodowej
- » uzupełnianie tekstu z lukami

Strona: 91

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Znajdźcie na globusie biegun południowy i Antarktydę.
2. Poszukajcie informacji o zwierzętach Antarktydy: jak wyglądają, czym się żywią, jakie są ich zwyczaje.
3. Dowiedzcie się, kim był Henryk Arctowski.
4. Zastanówcie się, dlaczego góry lodowe są niebezpieczne dla statków.

Piktogramy:

- » **tablica:** Antarktyda, badacz, bezludny, biało, ciemno, dzień, foka, globus, góry lodowe, jasno, lodowiec, lód, noc, pingwin, polska stacja badawcza, południowy, pół roku, półkula południowa, statek, zatonać, zimno
- » **polecenia:** Pokaż na globusie Antarktydę, Jakie zwierzęta mieszkają na Antarktydzie?, Dlaczego góry lodowe są niebezpieczne dla statków?

Wyjaśnienie symbolu bezludny.

Adam Wajrak

W rodzinie pingwinów

Pingwiny to ptaki, które nie potrafią latać. Są za to znakomitymi pływakami. Żyją nad brzegami mórz i oceanów, na przykład na wybrzeżach Antarktydy. Nie spotkamy ich w Arktyce.

Długie przebywanie w wodzie wymaga specjalnego „ubrania”. Ciało pingwinów, poza łapami, pokryte jest drobnymi piórami podobnymi do łusek. Pióra ściśle przylegają do siebie i są odpowiednio natłuszczone, dzięki czemu nie nasiąkają wodą. Gruba warstwa tłuszczu chroni pingwiny przed zimnem. Służy też jako zapas pokarmu dla rodziców opiekujących się jajem, a potem pisklęciem. Jajem opiekują się na zmianę mama i tata. Trzymają je na łapach, ogrzewając fałdami skóry brzucha.

Pingwiny wydają się niezdarne, potrafią jednak szybko biegać i skakać. Pingwiny cesarskie często kładą się na brzuchu i odpychają nogami. Ślizgają się wtedy niczym sanki.

Wszystkie pingwiny mieszkają w dużych grupach, zwanych koloniami. Są nawet pingwiny przedszkola, w których młodymi opiekują się pingwiny opiekunki.

Poważnym zagrożeniem dla pingwinów jest ropa naftowa, która wycieka do mórz i oceanów z miejsc wydobywania lub ze statków. Nie jest łatwo pomóc poszkodowanym zwierzętom. Jeśli oczyścimy ich pióra z ropy, zmyjemy z nich także tłuszcz. Pingwiny stracą wtedy warstwę ochronną i mogą się łatwo przeziębić. Nie zdziwcie się, gdy na zdjęciu zobaczycie pingwina w specjalnym sweterku. To zapewne pingwin uratowany przez ludzi z trującej mazi.

1. Opowiedz, co już wiesz o pingwinach.
2. Jeżeli zainteresowały was pingwiny, przeczytajcie dowolną książkę o tych zwierzętach, na przykład „Zaczarowaną zagrodę” Aliny i Czesława Centkiewiczów.

92 **W RODZINIE PINGWINÓW** 93

Strony: 92–93

Tekst zaadaptowany:

W rodzinie pingwinów

Pingwiny to ptaki, które nie potrafią latać, ale bardzo dobrze pływają. Żyją nad brzegami mórz i oceanów, na przykład na wybrzeżach Antarktydy. Nie spotkamy ich w Arktyce. Długie przebywanie w wodzie wymaga specjalnego „ubrania”. Ciało pingwinów, poza łapami, pokryte jest drobnymi piórami podobnymi do łusek. Pióra ściśle przylegają do siebie i są odpowiednio natłuszczone, dzięki czemu nie nasiąkają wodą. Gruba warstwa tłuszczu chroni pingwiny przed zimnem. Jajem opiekują się na zmianę mama i tata. Trzymają je na łapach, ogrzewając fałdami skóry brzucha. Pingwiny wydają się niezdarne, potrafią jednak szybko biegać i skakać. Pingwiny cesarskie często kładą się na brzuchu i odpychają nogami. Ślizgają się wtedy niczym sanki.

Wszystkie pingwiny mieszkają w dużych grupach, zwanych koloniami. Są nawet przedszkola dla pingwinów, w których młodymi opiekują się opiekunki pingwiny.

Poważnym zagrożeniem dla pingwinów jest ropa naftowa, która wycieka do mórz i oceanów z miejsc wydobywania lub ze statków. Trudno jest pomóc poszkodowanym zwierzętom. Jeśli oczyścimy ich pióra z ropy, zmyjemy z nich także tłuszcz. Pingwiny stracą wtedy warstwę ochronną i mogą się łatwo przeziębić. Nie zdziwcie się, gdy na zdjęciu zobaczycie pingwina w specjalnym sweterku. To zapewne pingwin uratowany przez ludzi z trującej mazi.

Adam Wójcik
W rodzinie pingwinów

Pingwiny to ptaki, które nie potrafią latać. Są za to znakomitymi pływakami. Żyją nad brzegami mórz i oceanów, na przykład na wybrzeżach Antarktydy. Nie spotkamy ich w Arktyce.

Długie przebywanie w wodzie wymaga specjalnego „ubrania”. Ciało pingwinów, poza łapami, pokryte jest drobnymi piórami podobnymi do łusek. Pióra ściśle przylegają do siebie i są odpowiednio natłuszczone, dzięki czemu nie nasiakają wodą. Gruba warstwa tłuszczu chroni pingwiny przed zimnem. Służy też jako zapas pokarmu dla rodziców opiekujących się jajem, a potem pisklęciem. Jajem opiekują się na zmianę mama i tata. Trzymają je na łapach, ogrzewając fałdami skóry brzucha.

● Jak wykonać obrazek pingwina za pomocą farb i pieczętki z ziemniaka?

Pingwiny wydają się niezdarne, potrafią jednak szybko biegać i skakać. Pingwiny cesarskie często kładą się na brzuchu i odpychają nogami. Ślizgają się wtedy niczym sanki.

Wszystkie pingwiny mieszkają w dużych grupach, zwanych koloniami. Są nawet pingwiny przedszkola, w których młodymi opiekują się pingwiny opiekunki.

Poważnym zagrożeniem dla pingwinów jest ropa naftowa, która wycieka do mórz i oceanów z miejsc wydobywania lub ze statków. Nie jest łatwo pomóc poszkodowanym zwierzętom. Jeśli oczyścimy ich pióra z ropy, zmyjemy z nich także tłuszcz. Pingwiny stracą wtedy warstwę ochronną i mogą się łatwo przeziębić. Nie zdziwcie się, gdy na zdjęciu zobaczycie pingwina w specjalnym sweterku. To zapewne pingwin uratowany przez ludzi z trującej mazi.

- Opowiedz, co już wiesz o pingwinach.
- Jeżeli zainteresowały was pingwiny, przeczytajcie dowolną książkę o tych zwierzętach, na przykład „Zaczarowaną zagrodę” Aliny i Czesława Centkiewiczów.

92 **W RODZINIE PINGWINÓW**
93

Strona: 92

Teksty poleceń przed adaptacją:

- Jak wykonać obrazek pingwina za pomocą farb i pieczętki z ziemniaka?

Strona: 93

Teksty poleceń przed adaptacją:

1. Czego dowiedzieliście się z tekstu o pingwinach? Czego jeszcze chcielibyście się dowiedzieć? W jaki sposób zdobędziecie informacje?
2. Jeżeli zainteresowały was pingwiny, przeczytajcie dowolną książkę o tych zwierzętach, na przykład „Zaczarowaną zagrodę” Aliny i Czesława Centkiewiczów.

Na co szczególnie zwrócić uwagę?

- » rodziny pingwinów, kolonie
- » ochrona pingwinów przed zimnem
- » ropa naftowa jako zagrożenie dla pingwinów

Proponowane ćwiczenia dodatkowe:

- » narysowanie sceny z życia pingwinów, wystawa prac
- » napisanie dwóch zdań o pingwinach
- » dobieranie nazw zwierząt do miejsca zamieszkania
- » pisanie z pamięci nazw zwierząt i nazw Arktyka i Antarktyda
- » uzupełnianie zdań z luką typu: *Pingwiny..... (mieszkają/nie mieszkają) na Antarktydzie.*

Piktogramy:

- » **tablica:** biegać, gniazdo, grzać, klejący, kolonia, ludzie, mama, młode zwierzę, nie latać, nieprzemakalny, odwiert naftowy, opiekować się, pingwin, pióra, pływać, ratować, rodzina, skakać, sweter, tata, tłuszcz, trujący, zmarznięty
- » **polecenia:** Co wiesz o pingwinach?

	<p>a - ę książę - księżniczka książka - księga świąteczny - święta trąba - trębacz ząb - zęby</p>			<p>rz - r dobrze - dobry drzewo - drewno marzec - marcowo pisarz - pisarka trzy - troje</p>	
	<p>ch - sz orzech - orzeszek puch - puszek strach - straszny śmiech - śmieszek</p>		<p>ż - g</p>	<p>dróżka - droga koleżanka - kolega nóżka - noga papużka - papuga śnieżek - śnieg twarózek - twaróg uważaj - uwaga ważyć - waga wstążka - wstęga</p>	
	<p>ó - o dwóch - dwoje mróz - mrozi nóżka - noga</p>				

Strony: 94–95

Adaptacje graficzne:

» usunięto wybrane elementy ilustracji (ozdobniki poszczególnych liter)

Autorzy: **Maria Lorek, Monika Zatorska**

Konsultanci:

konsultacja merytoryczno-dydaktyczna – **dr hab. Eugenia Rostańska**; przyrodnicza – **dr Piotr Klepacki**

Recenzenci:

recenzja merytoryczno-dydaktyczna – **dr hab. Małgorzata Żyto, prof. UW**;

przyrodnicza – **dr Mirosław Dolata**; językowa – **prof. dr hab. Jerzy Podracki**;

ds. równościowych – **dr Iwona Chmura-Rutkowska**

Redakcja merytoryczna: **Magdalena Chlebowska, Alina Namiecińska**

Redakcja językowa: **Monika Niewielska**

Dyrektor artystyczny, koncepcja graficzna: **Artur Matulaniec**

Grafik, projekt okładki: **Katarzyna Trzeszczkowska**

Teksty: **Justyna Bednarek, Marcin Brykczyński, Bożena Czekańska-Mirek, Agnieszka Frączek,**

Roksana Jędrzejewska-Wróbel, Monika Maniak-Iwaniszewska, Natalia Nowak, Anna Onichimowska,

Małgorzata Strzałkowska, Natalia Usenko, Adam Wajrak, Elżbieta Zubrzycka

Fotoedycja, produkcja sesji: **Maciej Marcinek**

Stylizacja i scenografia: **Maryla Musiśłowska, Beata Stachańczyk** (rekwizyty)

Skład i łamanie: **Olga Latuszkiewicz, Jarosław Pawłowski**

Redakcja techniczna: **Maria Kaszkowiak**

Korekta: **Małgorzata Chrobak**

Wydanie I, 2015

Wydawca: **Ministerstwo Edukacji Narodowej**

Warunki korzystania z podręcznika: www.naszaskola.men.gov.pl

Adaptacja dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących i słabosłyszących, z upośledzeniem umysłowym, autyzmem i afazją)

Adaptacja polegała na modyfikacji tekstów i ilustracji z uwzględnieniem potrzeb komunikacyjnych i edukacyjnych ww. uczniów.

Szczegółowe omówienie wprowadzonych zmian znajduje się w wersji dla nauczyciela dostępnej na stronie:

www.naszelementarz.men.gov.pl

Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

Autorzy: **Agnieszka Bajewska-Kołodziejak, Katarzyna Cichońska-Segiet, Małgorzata Czajkowska-Kisil, Emilia Danowska-Florczyk, Piotr Mostowski, Paweł Rutkowski, Małgorzata Skuza, Krystyna Ziątek**

Recenzenci: recenzja surdopedagogiczna – **Justyna Kowal**; oligofrenopedagogiczna – **Beata Rola**;

w zakresie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji – **Agnieszka Pilch**; językowa – **Małgorzata Burta**

Redaktorzy merytoryczni: **Paweł Rutkowski, Piotr Mostowski**

Redaktor językowy: **Emilia Danowska-Florczyk**

Adaptacja grafiki, skład i łamanie: **Łukasz Kamieniak**

Kierownik adaptacji: **Paweł Rutkowski**

Rok adaptacji: 2015

Materiały na licencji Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (szczegóły www.naszaskola.men.gov.pl):

Teksty: Justyna Bednarek, Bożena Czekańska-Mirek, Agnieszka Frączek (także tekst wiersza na s. 84), Roksana Jędrzejewska-Wróbel, Monika Maniak-Iwaniszewska, Natalia Nowak, Anna Onichimowska, Małgorzata Strzałkowska, Natalia Usenko, Adam Wajrak

Ilustratorzy: Magdalena Babińska – s. 78–79, 83; Marta Drapiewska – I strona okładki, II strona okładki, strona tytułowa, s. 2, 4, 6, 7, 16, 17, 21, 28, 29, 39, 40, 56, 62, 63, 70–71, 80–81, 82;

Alicja Gapińska – s. 12, 20–21, 38–39, 54–55, 72–73; Artur Gulewicz – s. 52–53, 76–77; Elżbieta Kidacka – s. 10–11, 32–33, 34–36, 94–95; Daniel Rudnicki – s. 14, 42–43, 56–57; Piotr Rychel – s. 44–47, 48–51; Elżbieta Śmietanka-Combik – s. 15, 22, 31, 60, 61; Katarzyna Trzeszczkowska – s. 14, 22, 30, 60.

Fotograficy i fotografie: Katarzyna Kańska-Tomaszewska – s. 40 (jacht), s. 41 (kobieta z żółwiem); Piotr Ligier/Muzeum Narodowe w Warszawie – s. 5 („Portret Salomei Hankiewiczowej z córką”); Olga Latuszkiewicz – s. 16 (pies Molo), s. 17 (pies Tropic); Maciej Marcinek – s. 84 (dziewczynka na ścianie); Jarosław Pawłowski – s. 24 (doświadczenie z solą: doniczki, cebule, plastikowe kubeczki), s. 75 (doświadczenie); Pracownia Fotograficzna MNK – s. 5 („Dorobek – Rodzina artysty”); Tomasz Pilat – s. 8 (serwetki), s. 8–9 (stół), s. 14 (śnieżne koronki), s. 15 (renifery), s. 42 (zegary), s. 57 (słoiki), s. 58, 59 (bateria), s. 64 (zaklinacz deszczu), s. 68 (złota korona), s. 82 (skakanka, rakiety i piłeczka do ping-ponga), s. 92 (pingwin-pieczątka); Tomasz Pilat/Robert Sobociński – s. 17 (pies Dorka), s. 24, 25 (zimowe doświadczenia), s. 26–27 (kompozycja na stole), s. 34–36, 37, 59, 66, 67, 68–69, 74, 82, 85, 88, 90 (dzieci), III strona okładki (chłopiec); Włodzimierz Porębski – s. 88 (renifer); Szymon Stachańczyk – s. 23 (karmnik); Krzysztof Wilczyński/Muzeum Narodowe w Warszawie – s. 5 („Portret rodziny szlacheckiej”, „A.B.C. – pierwsze czytanie”, „Autoportret artysty z dziećmi”).

Zdjęcia obrazów na s. 4–5 dzięki uprzejmości Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Narodowego w Krakowie; portret Ignacego Łukasiewicza – zdjęcie na s. 56 – dzięki uprzejmości Fundacji Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce – Dział Historyczny.

Materiały poza licencją Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (szczegóły www.naszaskola.men.gov.pl):

Teksty i zdjęcia: Marcin Brykczyński – wiersz „Przy stole” oraz „Wyścig z czasem” można nieodpłatnie publikować przez 10 lat od dnia 23 stycznia 2015 r.; Elżbieta Zubrzycka – tekst „Skąd się bierze szczęście?” (fragment książki „O zajączku Filipie, który ze strachu dokonał wielkich czynów”) można nieodpłatnie publikować przez 10 lat od dnia 6 marca 2015 r.; Muzeum Historyczne Miasta Krakowa – zdjęcie szopki wykonanej przez Macieja Moszewska (s. 30) – można nieodpłatnie publikować przez 10 lat od dnia 3 lutego 2015 r.; Robert Szaj – zdjęcia ze s. 86–87 można nieodpłatnie publikować przez 10 lat od dnia 4 marca 2015 r. (szczegóły www.naszaskola.men.gov.pl).

Zdjęcia i agencje fotograficzne: Photogenica – s. 12–13 (tło), s. 13 (tablet), s. 14 (pocztówka z Mikołajem i dziećmi), s. 14 (tło); AKG/East News – s. 14 (pocztówka z Mikołajem), s. 16 (pies Nosek); Ardea Picture Library/East News – s. 18 (wilczki); Gerard Lacz/East News – s. 18, 19 (rodzina wilków, stado wilków); Duncan Usher/ardea.com/East News – s. 19 (wilki 2), Gladyshev Sergei/Photogenica – s. 19 (wilk); Photogenica – s. 23 (sikora, gila, bocian); East News – s. 23 (jemioluska); Paul Aniszewski/Photogenica – s. 24 (krajobraz zimowy); Photogenica – s. 37 (mostki); Iakov Kalinin/Photogenica – s. 41 (krajobraz z jachtem); Irina Tischenko/Photogenica – s. 41 (delfin); Photogenica – s. 41 (pelikan); Waclaw Klag/Reporter/East News – s. 56 (lampa naftowa); rvika/Photogenica – s. 58–59 (krajobraz zimowy); Aleph/Photogenica – s. 58 (żarówka); Photogenica – s. 60 (łódź); Mariusz Malinowski – s. 65 (dzwonki chromatyczne); Photogenica – s. 65 (trójka, tamburyn, gitara, trąbka, tuba); Artmim/Photogenica – s. 65 (wielonczela); Bonzami Emmanuelle – s. 65 (skrzypce); Tomasz Pavlasek/Photogenica (flet); Yuryi Brykaylo/Photogenica – s. 74 (krajobraz); Jacek Koziol/SE/East News – s. 75 (szadź); Krystian Maj/Reporter – s. 75 (gololeź); Piotr Kamionka/Reporter – s. 75 (szron); Benis Arapovic/www.shock.co.ba/Photogenica – s. 84 (dzieci w basenie); Michał Kościł/Agencja Wschód/Reporter – s. 84 (zawody narciarskie); Adrian Śluzok/Reporter – s. 84 (zawody – piłka nożna); Filip Cwik/Newsweek Polska/Reporter – s. 84 (dzieci w sali gimnastycznej); Łukasz Solski/East News – s. 85 (sala gimnastyczna); Krzysztof Chojnacki/East News – s. 85 (park); Jan Bielecki/East News – s. 85 (lodowisko); Photogenica – s. 85 (album, tablica korkowa, karteczki); Jörg Hackemann/Photogenica – s. 85 (chłopiec); Tatiana Mironenko/Photogenica – s. 85 (basen); Robert Harding/East News – s. 88–89 (krajobraz); Photogenica – s. 88 (globus, niedźwiedź polarny, lis polarny); Robert Harding/East News – s. 89 (budowa igloo); Bios Photo/East News – s. 89 (Innu); Anastasiya Maryankova/Photogenica – s. 90 (krajobraz); Robert Harding/East News – s. 90 (stacja badawcza); Mary Evans Picture Library/East News – s. 91 (śmialek antarktyczny); Pilipenko D/Photogenica – s. 91 (słoń morski); Photogenica – s. 91 (góra lodowa); Vladimir Seliverstov/Photogenica – s. 92 (pingwiny); Sergey Rusakov/Photogenica – s. 92 (pingwin); Vladimir Seliverstov/Photogenica – s. 93 (pingwin); Philip Islan Nature Parks/HO/PAP – s. 93 (pingwin w sweterku).

Zdjęcia agencji fotograficznych można nieodpłatnie publikować m.in. do użytku edukacyjnego i promocyjnego (szczegóły www.naszaskola.men.gov.pl).

„Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 2” autorem Marii Lorek, Moniki Zatorskiej zostaje dopuszczony z mocy prawa do użytku szkolnego (art. 22c ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). Rok dopuszczenia: 2015.

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA

„Nasza szkoła.
Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2.”
składa się z czterech części:

1. część

2. część

3. część

4. część

pracownia
lingwistyki
migowej

The Picture Communication Symbols ©1981–2015 by Mayer-Johnson LLC.
All Rights Reserved Worldwide. Used with permission.
Boardmaker™ is a trademark of Mayer-Johnson LLC.

Warszawa 2015
ISBN 978-83-64735-74-5 (całość)
ISBN 978-83-64735-76-9 (część 2)

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

